

شماره (۲)

فهرست نسخه‌های خطی فارسی

کتابخانه انجمن ترقی اردو - دهلی نو

- کتابخانه انجمن ترقی اردو - دهلی نو
- کتابخانه انجمن ترقی اردو - دهلی نو
- کتابخانه انجمن ترقی اردو - دهلی نو
- کتابخانه انجمن ترقی اردو - دهلی نو
- کتابخانه انجمن ترقی اردو - دهلی نو
- کتابخانه انجمن ترقی اردو - دهلی نو
- کتابخانه انجمن ترقی اردو - دهلی نو

مرکز تحقیقات فارسی

رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، دهلی نو

فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه انجمن ترقی اردو - دهلی نو

پارکینگ سیتر، مال رود، دهلی ۱۱۰۰۵۴

- فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه انجمن ترقی اردو - دهلی نو
- تهیه کننده، مرکز تحقیقات فارسی رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، دهلی نو
- طراح روی جلد، مجید احمدی
- نشر اول، ۱۳۷۷ هـ / ۱۹۹۹ م
- چاپخانه، پریس ورکس، ۳۰ پارکینگ سیتر، مال رود، دهلی ۱۱۰۰۵۴
- بها ۵۰۰ روپیه

فهرست نسخه‌های خطی

پارکینگ سیتر، مال رود، دهلی ۱۱۰۰۵۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

سرزمین پهناور هند حدود هزار سال است که شخص و اعتبار فرهنگی خود را با زبان پرمایه فارسی پیوند زده و به برکت این پیوند، آثار ارزشمند بسیاری در عرصه‌های گوناگون شعر، ادب، عرفان، تاریخ، تذکره، لغت، معارف دینی و دانشهای بشری به منصه ظهور رسیده است. وجود هزاران نسخه خطی فارسی که در کتابخانه‌های عمومی و خصوصی سراسر نقاط این کشور بر جای مانده و کتب ذقیمت و مجموعه‌های نفیسی که به صورت اریثه خانوادگی نسل به نسل در منازل شخصی نگهداری می‌شوند نشانه آشکار و سندگویی است بر وسعت و دامنه نفوذ زبان و ادب فارسی، طی قرون متمادی در این خطه و شاهد زنده‌ای است که حکایت از عشق و دل‌بستگی مردم این دیار نسبت به این زبان می‌کند.

مرکز تحقیقات فارسی با در نظر داشت اهمیت معرفی میراث ارزنده مکتوب و شناساندن نسخ خطی موجود در این کشور که به زبان زیبای فارسی نگاشته شده است، وظیفه خود دید تا به قدر مقدور و در حد میسر کار فهرست نگاری را با روش جدید در این زمینه آغاز کند. این نکته نیز لازم به یادآوری است که سالها قبل چند مجلد فهرست از سوی مرکز تحقیقات چاپ و منتشر شده است که البته در شیوه جدید از نظر تدوین فهرست و معرفی آثار و توصیف نسخه‌ها و استناد به فهرس و ذکر منابع کتابشناسی با روش گذشته تفاوت عمده دارد.

در اینجا باید اجمالاً اشاره کرد که در تهیه فهرست حاضر و همچنین سایر مجموعه فهرستهایی که بعداً تقدیم اسانید و محققان زبان فارسی خواهد شد، مساعی لازم و دقت‌های فراوانی به کار رفته تا از روش «فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی پاکستان» بهره‌گیری شود. زیرا مسیری که استاد منزوی در تدوین فهرست مشترک پیموده‌اند، روش پسندیده و شیوه مطلوبی است که ادامه این مسیر بنا به جهاتی از جمله ایجاد یکپارچگی و ادغام کردن و مکمل ساختن مجموعه فهرستها در آینده به صورت یک دوره کامل تحت عنوان فهرست مشترک شبه قاره هند به نظر می‌رسد که ضرورت اساسی دارد.

خوشبختانه فهرست نسخه‌های خطی فارسی متعلق به کتابخانه‌های عمومی پتالا و آرشیو پتالا که سالها پیش توسط استاد منزوی در هند تهیه شده و اخیراً با ارحمت فراوان در مرکز تحقیقات فارسی نایب و تصحیح و چاپ گردیده است راهنمای عملی بسیار مفتمنی است که نحوه انجام کار را به خوبی نشان می‌دهد.

نکته قابل تذکر اینکه نگارنده از آنجا که به حکم ضرورت مسؤلیت امر تدوین فهرست حاضر و سایر فهرست نگاریهای در دست اقدام را به عهده دارد همواره سعی کرده است تا مطابق راه و رسم فهرست مشترک عملاً اصول این فن را مراعات کند و از این بابت البته خود را مدیون مؤلف و طراح آن می‌داند، مع الوصف چنانچه صاحب نظران به ویژه خود ایشان در زمینه تدوین متن و شناساندن خصوصیات نسخه‌ها و شرح و توصیف آنها نقایص و ضعفهایی را مشاهده کردند و بدون تردید فهرست حاضر از لغزشها و اشکالات خالی نیست، بزرگوارانه تذکر دهند تا در آینده همه نقیصه‌ها مرتفع گردد و اثری کاملاً پیراسته از عیب و ایراد پیشکش اهل تحقیق شود.

در این فهرست جمعاً ۳۵۰ نسخه فارسی توصیف شده و با استفاده از منابع و فهرس در دسترس و موجود در مرکز تحقیقات فارسی و بیش از همه بهره‌مندی از فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی پاکستان کوشش فراوان به کار رفته است تا از نسخه‌های مورد نظر نشانی دقیقی ارائه گردد. نسخه‌های توصیف شده تماماً متعلق به کتابخانه انجمن ترقی اردوی هند می‌باشند.

انجمن ترقی اردوی هند (اردو گهر)

انجمن ترقی اردوی هند در سال ۱۹۰۳ م در این کشور تأسیس گردید و به دنبال آن دانشمند و ادیب نامدار هند علامه شبلی نعمانی به عنوان نخستین دبیر انجمن برگزیده شد. سپس شخصیت‌های برجسته فرهنگی دیگر هند به ترتیب عزیز میرزا، مولوی عبدالحق، قاضی عبدالغفار، آل احمد سرور به مقام دبیری انجمن انتخاب شدند و در حال حاضر آقای دکتر خلیق انجم که نویسنده‌گان اردو زبان با کارهای ادبی ایشان کاملاً آشنا هستند این سمت را به عهده دارد.

هدف از تشکیل انجمن ترقی اردو، انجام تحقیقات گوناگون در زمینه زبان و ادب اردوست. این انجمن تاکنون آثار فراوانی را به چاپ رسانده و سمینارهای مختلف و جلسات ادبی متعددی را برگزار

کرده است. در حال حاضر انجمن دارای دو نشریه است یکی هفته نامه‌ای تحت عنوان «هماری زبان» و دیگری به نام «اردو ادب» که هر سه ماه یک بار به صورت فصل نامه منتشر می‌شود. در کتابخانه انجمن ترقی اردو نسخه‌های خطی قابل توجهی به زبانهای فارسی، عربی و اردو وجود دارند که تعداد آثار فارسی آن همانطور که گفته شد به ۳۵۰ نسخه بالغ می‌شود و در کتاب حاضر از طرف مرکز تحقیقات فارسی فهرست توصیفی آنها صورت گرفته است. ضمناً این انجمن دارای یک آرشیو مجهز می‌باشد که در آن ۱۵۰ هزار فقره از نامه‌های نادر و نایاب به زبان اردو نگهداری می‌شود که از تمامی آنها نیز فهرست تهیه شده است.

روش کار

طبق آنچه گفته آمد روش کلی کار این فهرست و همچنین فهرستهای بعدی بر همان روش و سیاق فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی پاکستان تنظیم یافته که ذیلاً بیان می‌شود:

۱- ساخت اثر: پس از رعایت ترتیب الفبایی عنوان اثر و نام مؤلف یا مترجم همراه با لقب، تخلص، خطاب و شهرت، طبق اصل نسخه شناسانده شده و به دنبال آن سال وفات و احیاناً تولد و زمان نگارش مشخص گردیده، آنگاه چنانچه کتاب دارای ابواب و فصولی بوده است به این نکات نیز اشاره شده و سپس آغاز کتاب آمده است.

۲- کتابشناسی: منابع و فهرستی که توسط آنها از نسخه مورد نظر شناسایی بیشتری به عمل آمده است، اجمالاً در متن نقل گردیده و در این زمینه توجه عمده بر فهرست مشترک بوده و در کنار آن از فهرست نسخه‌های خطی فارسی موزه ملی کراچی پاکستان، فهرست نسخه‌های خطی فارسی که نگارنده آن آقای احمد منزوی است، فهرست نسخه‌های خطی گنج بخش، موزه سالار جنگ، کتابخانه خدا بخش، ابوانقب، حبیب گنج، بنارس، مولانا آزاد علیگر، فیروز و... استفاده شده تا زمینه وسیع تری برای ارتباط دادن و مشترک ساختن نسخه‌های موجود در شبه قاره هند فراهم گردد، ضمن اینکه کتب فهرست دیگری همچون کشف الطنون و الذریعه و غیره مورد نظر بوده است که ذکر تمامی این منابع در متن فهرست مندرج است.

۳- نسخه یابی: در سراسر کتاب یک شماره ردیف در آغاز هر نسخه داخل قلاب ذکر شده است تا خواننده بر مجموعه نسخه‌های فهرست شده اطلاع حاصل کند و یک شماره ردیف دیگر نیز در متن

به لائین قید گردیده تا نسخه‌های مکرر به دست داده شود و به دنبال آن شماره اصلی نسخه آمده است. همچنین در این فهرست نوع خط، تعداد صفحات و سطور و اندازه بیرونی نسخه مشخص شده و در صورتی که نسخه مورد نظر کاتب داشته است نام وی و سال و محل کتابت نیز آمده است.

۴- با توجه به اینکه برخی از نسخه‌ها فاقد عنوان بوده است پس از بررسی‌های لازم، البته با قید احتیاط کامل نامی برای آن انتخاب گردیده و در غیر این صورت نسخه‌هایی این چنین تحت عنوان (ناشناخته) معرفی شده‌اند.

۵- نکته قابل ذکر دیگر این است که عنوان فهرست حاضر دارای شماره (۲) می‌باشد. این شماره گذاری برای این است که نشان دهد مجموعه فهرستهایی که از طرف مرکز تحقیقات فارسی منتشر می‌شوند شماره‌های مشخص دارند و با این توضیح شماره ردیف یا مسلسل (۱) را باید فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه‌های عمومی و آرشیو پتیالا (پنجاب، هند) منظور نمود که توسط استاد احمد متزوی تهیه گردیده و همانطور که گفته شد در مرکز تحقیقات فارسی تاپ و تصحیح و چاپ شده است.

تشکر و قدردانی

در پایان نگارنده بر خود واجب می‌داند از تلاشهای مداوم و صادقانه آقای لطیف طالبی که در تهیه فهرست با دستگیری آقای یوسف زی نقش قابل توجهی را به عهده داشته است از هر دو صمیمانه تقدیر نماید. همچنین در این فهرست زحمات دانشجویان دکتری بخش فارسی دانشگاه جواهر لعل نهرو و دانشگاه دهلی، آقایان سید غلام نبی احمد و واصف احمد و محمد سعید دهلوی که در اصلاح متن و استخراج اعلام سهم بسزایی داشته‌اند و آقایان عبدالرحمن قریشی و محمد آصف علی که با دقت تمام تاپ و صفحه آرایی متن را به انجام رسانیدند و نیز آقای محمد حسن حدادی که مسؤلیت بخش چاپ را به عهده داشته، موجب تشکر و قدردانی است.

از جناب آقای دکتر راوندژ گارگیش استاد زبان شناسی دانشگاه دهلی و آقای دکتر سید محمد بونس جعفری استاد پیشین زبان فارسی در ذاکر حسین کالج نیز نظر به اینکه قبول زحمت فرموده و ترجمه متن انگلیسی پیشگفتارهای شماره (۱ تا ۵) مجموعه این فهرست را به عهده گرفته‌اند صمیمانه سپاسگزاری می‌شود.

نکته آخر اینکه از جناب آقای دکتر خلیق انجم که با گشاده رویی تمام زمینه استفاده از کتابخانه انجمن ترقی ارده را برای مرکز تحقیقات فارسی فراهم ساختند و زنده یاد حبیب خان منصدی کتابخانه انجمن که همواره کمکهای شایانی به اعضای مرکز تحقیقات می نمود و اخیراً به رحمت ایزدی پیوست و امید است خدماتش مورد قبول خداوند قرار گیرد، صمیمانه سپاسگزاری می شود. مسلماً بدون همیاری و مشارکت یکایک افراد یاد شده این اثر به انجام نمی رسید.

والحمد لله اولاً و آخراً

سید باقر ابطمی

مدیر مرکز تحقیقات فارسی

رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - دهلی نو

علايم اختصاری

- Catalogue of the Persian Manuscripts in the Maulana Azad Library,* آزاد
Aligarh Muslim University, Athar Abbas Rizvi &
Dr. Mukhtaruddin Ahmad, Aligarh, 1981.
- فہرست مشروح بعضی کتب نفیسة فلمبة کتابخانه آصفیہ سرکار عالی حیدرآباد
آصفیہ
(جلدہای مختلف)، ۱۳۵۷ھ.
- تألیف سید مرتضیٰ بینش، چاپ مدراس، ۱۲۶۸ ہجری اشارات بینش
ایضاح المکنون فی ذیل علی کشف الظنون عن اسامی الکتب والفنون للعالم... ایضاح المکنون
اسماعیل باشا بن محمد امین بن میر سلیم الباناتی عنی بتصحیحه و طبعه علی
نسخه المؤلف العبد... محمد شرف الدین، دو مجلد، ۱۳۶۴ھ/۱۹۴۵ م.
- Concise Descriptive Catalogue of the Persian Manuscripts in the* ایوانف
Collection of Asiatic Society of Bengal, Wladimir Ivanow, Calcutta,
1924.
- Catalogue of the Arabic and Persian Manuscripts in the Khuda* بانکی پور
Bakhsh Oriental Public Library, Patna, 1993.
- A Descriptive Catalogue of the Persian Manuscripts in the Banaras* بنارس
Hindu University Library, Amrit Lal Ishrat, Varanasi.
- تاریخ ادبیات دو ایران (چهار جلد)، دکتر ذبیح اللہ صفاء، تہران، ۱۳۳۶-۱۳۲۷، تاریخ صفاء
۱۳۵۲ھ ش.
- Catalogue of Manuscripts (Habib Ganj Collection) in the Maulana* حبیب
Azad Library, Aligarh Muslim University, M.H. Razvi & M.H.
Qaiser Amrohavi, Aligarh, 1981.

بیب	فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه انجمن ترقی اردوی هند
ذریعه	الذریعه التي تصانيف الشيعة (جزءهای مختلف)، العلامة الشيخ آقا بزرگ الطهرانی، بیروت (لبنان)، چاپ سوم ۱۲۰۳ هـ.ق.
سالار	<i>A Concise Descriptive Catalogue of the Persian Manuscripts in the Salar Jung Museum and Library</i> , Haji Mualana Mohammad Ashraf, Hyderabad, 1980.
سیفته	فهرست مخطوطات (ذخیره شیفته) مولانا آزاد لایبریری علیگره مسلم بونیورسٹی، سید محمود حسن فیصر امرهوی، علیگره، ۱۹۸۲ م.
علمای هند	تذکره علمای هند، رحمان علی، مطبع نولکشور، لکھنؤ، چاپ دوم ۱۹۱۴ م.
فرهنگ نفیسی	فرهنگ نفیسی، دکتر علی اکبر ناظم الاطباء، باهتمام سعید نفیسی، تهران، پنج مجلد، ۱۳۱۷-۱۳۳۴ هـ.ش.
کروزن	<i>Concise Descriptive Catalogue of the Persian Manuscripts in the Curzon Collection</i> , Asiatic Society of Bengal, Wladimir Ivanow, Calcutta, 1926.
کشف الظنون	کشف الظنون عن اسامی الکتب و الفنون، للعالم الفاضل الادیب والمورخ الکامل الاریب مصطفی بن عبدالله الشهیر بحاجی خلیفه و بکاتب جلیبی، بیروت (لبنان).
کلیات بیدل	کلیات ابوالمعانی میرزا عبدالقادر، چاپ کابل، ۱۳۴۲.
کنج	فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه گنج بخش (چهار مجلد)، احمد منزوی، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، اسلام‌آباد (پاکستان)، ۱۳۵۷ هـ.ش.
صوآة العلوم	فهرست مخطوطات خطی فارسی خدا بخش اورینتل پبلیک لایبریری مسی به مرآة العلوم (جلدهای مختلف)، بانکی پور، پنتا، ۱۹۲۵، ۱۹۴۲، ۱۹۶۷ م.
مشار	فهرست کتابهای چاپی فارسی (جلدهای مختلف)، گردآورنده خاناباا مشار، چاپ تهران، ۱۳۵۰، ۱۳۵۱، ۱۳۵۲، ۱۳۵۳، ۱۳۵۵ هـ.ش.
مشترک	فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی پاکستان (چهارده مجلد)، احمد منزوی، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، اسلام‌آباد (پاکستان)، ۱۳۶۲-۱۳۷۵ هـ.ش.

Catalogue Raisonne of the Arabic, Hindustani, Persian and Turkish Manuscripts in the Mullah Firoze Library, Edward Rehatsek, M.C.E., 1873.

ملا فیروز

فہرست نسخہ‌های خطی فارسی موزا ملی پاکستان، کراچی، سید عارف نوشاہی، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، اسلام آباد (پاکستان)، ۱۹۸۳ م.	موزہ
فہرست نسخہ‌های خطی فارسی کتابخانہ ندوۃ العلما لکھنؤ، مرکز تحقیقات فارسی رابزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران، دہلی نو، فروردین ماہ ۱۳۶۵ ش / آوریل ۱۹۸۶ م.	ندوہ
فہرست نسخہ‌های خطی فارسی (جلد اول تا ششم)، احمد منزوی، مؤسسہ فرهنگی منطقہ یس، تہران، ۱۳۴۸-۱۳۵۳ ش.	نسخہ‌ها

***

فهرست موضوعات

۱	تفسیر	بخش یکم
۲	تجوید	بخش دوم
۵	حدیث	بخش سوم
۷	کلام و عقاید	بخش چهارم
۱۱	فقه	بخش پنجم
۱۷	فلسفه عملی	بخش ششم
۲۳	فلسفه	بخش هفتم
۲۵	ریاضی	بخش هشتم
۲۷	ستاره شناسی	بخش نهم
۲۹	ادعیه و اوراد	بخش دهم
۳۱	علوم غریبه	بخش یازدهم
۳۵	پزشکی	بخش دوازدهم
۳۷	چند دانشی	بخش سیزدهم
۳۹	عرفان	بخش چهاردهم
۵۷	شروح	بخش پانزدهم
۶۷	نثرهای ادبی	بخش شانزدهم
۶۹	مظلومه‌ها	بخش هفدهم
۸۹	فرهنگ‌نامه	بخش هجدهم
۹۳	فنون ادبی، صنایع ادبی و عروض	بخش نوزدهم
۹۷	دستور زبان	بخش بیستم
۱۰۵	نامه نگاری	بخش بیست و یکم

۱۱۳	داستانها :	بخش بیست و دوم
۱۲۳	تاریخ و جغرافیا :	بخش بیست و سوم
۱۲۵	تاریخ و جغرافیا :	بخش بیست و چهارم
۱۳۳	فهرست کتابها	
۱۴۱	فهرست مؤلفان	
۱۴۹	فهرست کاتبان	
۱۵۳	فهرست اماکن	
۱۶۱	فهرست اشعار	۶۱
۱۶۲	فهرست اشعار	۶۲
۱۶۳	فهرست اشعار	۶۳
۱۶۴	فهرست اشعار	۶۴
۱۶۵	فهرست اشعار	۶۵
۱۶۶	فهرست اشعار	۶۶
۱۶۷	فهرست اشعار	۶۷
۱۶۸	فهرست اشعار	۶۸
۱۶۹	فهرست اشعار	۶۹
۱۷۰	فهرست اشعار	۷۰
۱۷۱	فهرست اشعار	۷۱
۱۷۲	فهرست اشعار	۷۲
۱۷۳	فهرست اشعار	۷۳
۱۷۴	فهرست اشعار	۷۴
۱۷۵	فهرست اشعار	۷۵
۱۷۶	فهرست اشعار	۷۶
۱۷۷	فهرست اشعار	۷۷
۱۷۸	فهرست اشعار	۷۸
۱۷۹	فهرست اشعار	۷۹
۱۸۰	فهرست اشعار	۸۰

تاریخ و جغرافیا

○

○○○

بخش یکم

تفسیر

[۱]

● تفسیر آمنت بالله

از: ناشناس. تفسیری است کوتاه پیرامون عبارت قرآنی «آمنت بالله» آمیخته به نظم.

آغاز: ... آمنت بالله یعنی ایمان آوردن به خدای که بی چون و چگونه است...

001 - [م] $\frac{29762}{7}$ تستعلیق، آغاز افتاده، ۲۶ ص، ۱۲ ص، اندازه: ۲۱×۱۲.

● تفسیر حسینی - مواهب علیه

[۲]

● رساله خلاصه تفسیر سوره فاتحه

از: ناشناس. رساله‌ای است که در آغاز شرحی از (بسم الله الرحمن الرحيم) و وجه اختیار و اعتبار آن می‌دهد، سپس از قول حضرت علی (ع) و ابن عباس شرح سوره فاتحه را می‌گشاید و درباره فواید و خصوصیات آن می‌گوید.

آغاز: بنام خداوند بخشنده مهربان در تسمیه، این اسم را اختیار فرموده‌اند تا شروع هرکاری استعانت به این اسم حاصل شود...

002 - [م] $\frac{29767}{9}$ تستعلیق خام، انجام افتاده، ۴ ص، ۲۷ ص، اندازه: ۳۰/۵×۲۰/۵.

[۳]

● رساله مکتوب در معنی و شغل محموداً و نصیراً

از: سید علی محمد. وی در آغاز در باره بخشی از آیات شریفه قرآن مجید (محموداً و نصیراً) سخن می‌گوید و نظر دیگر مفسران را نیز در سخن خود داخل می‌کند و پس از آن مجملأً به تفسیر عرفانی این دو مفهوم قرآنی می‌پردازد و شروطی را که مرید از این طریق به درجات عظیم نایل می‌شود بر می‌شمارد.

آغاز: حمدلله... اما بعد بر ضمیر عقیدت پذیر فرزند سعادت‌مند ازل و ابد، سید علی محمد نورالله قلبه بانوار معرفت مستور نماند...

003 - [م] $\frac{29767}{9}$ نستعلیق خام، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۶ ص، ۲۷ ص، اندازه: ۳۱×۲۱.

[۴]

● مواهب علیه: تفسیر حسینی

از: کاشفی بیهقی، کمال‌الدین حسین بن علی سبزواری، واعظ شهر هرات (م: ۹۱۰/۸-۵-۱۵۰۴ م).
به نام میر علیشیر نوایی که آن را در محرم ۸۹۶ هجری آغاز و در ۸۹۷ هجری به انجام رسانده است.
خود وی از آن به نام «مواهب علیه» یاد می‌کند. ولی «به تفسیر حسینی» معروف است.
آغاز: بعد از تمهید قواعد محامدالهی و تاسیس ثنا خوانی حضرت رسالت پناهی...
(ن: ک: مشترک ۱: ۷۴، نسخه‌ها ۱: ۶۲، گنج ۱: ۵۹، ندوه: ۱۶ و ۲۴، سالار ۷: ۲۰، فیروز: ۲۰۶، بانکی‌پور ۱۴: ۱۲).

004 - [م] $\frac{2976112}{4}$ نستعلیق پخته، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، چارچوب، مطلقاً و مذهب، این مجلد تا
سوره کهف می‌باشد، ۶۰۰ ص، ۲۷ ص، اندازه: ۲۹×۱۸.

بخش دوم

تجوید

[۵]

● رسالة مقصود القاری

از: ملا نورالدین محمد قاری. وی این اثر را به خواهش معزالدین مخاطب به قاضی خان و به نام جهانگیر پادشاه (۱۰۱۴-۱۰۳۷ هـ). در علم قرائت طبق شیوة شاطبی و محمد جزری، نگاشته و دارای یک «مقدمه» و شش «فصل» و یک «خاتمه» است. مقدمه در مخارج حروف ۲۹ گانه و بعضی از ضروریات، فصل ۱- در الله و اللهم، ۲- لام ساکن، ۳- میم ساکن، ۴- نون ساکن، ۵- رای متحرک، ۶- مد حروف.

آغاز: بعد الحمد و الصلاة. این چند اوراق در بیان مخارج حروف تهجی و بعضی...

(ک: گنج ۱: ۱۰۷، مشترک ۱: ۱۳۶، کوزن: ۲۴۸).

005 - [م] $\frac{2976112}{3}$ | نستعلیق، ۱۶ ص، ۱۲ س، اندازه: $21 \times 12 \frac{5}{8}$.

بخش سوم

حدیث

[۶]

● ترجمه چند حدیث نبوی (ص)

از: ناشناس. در این کتاب ۳۶ حدیث نبوی (ص) همراه با ترجمه فارسی به نظم کشیده شده است.

آغاز: خصلتان لایبتماعان فی المومن: البخل و سؤال الخلق...

بذل کن مال و خوی نیکو ورز/ اراه ایمان اگر همی بویی، زان که در هیچ مؤمنی باهم/ نشود جمع بخل و بد خوئی...

006 - [$\frac{29762}{4}$] نسخ و نستعلیق، سده ۱۲-۱۳ هـ، ۱۲ ص، ۸ س، اندازه: ۲۰×۱۳/۵.

[۷]

● عجاله نافع

از: شاه عبدالعزیز دهلوی (۱۱۵۹-۱۲۳۹ هـ). رساله‌ای است در علم حدیث که مؤلف آن را به خواهش

سید قمرالدین حسینی نگاشته است. با عنوانهای «فصل»: فصل ۱- فواید و غایات علم حدیث، فصل

۲- در ذکر سند علم حدیث، خانمه، در علامات صحت و کذب حدیث.

آغاز: الحمد لله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی، ... اما بعد، این رساله‌ای است رابعه و عجاله‌ای است نافع...

(ن. ک: گنج ۴: ۲۴۱۳، مشار ۳: ۳۴۹۴، ندوه: ۴۶ و ۴۷، مشترک ۱۴: ۳۳۸).

007 - [$\frac{297}{9}$] نستعلیق، انجام افتاده، ۱۵۴ ص، ۸ س، اندازه: ۱۹/۵×۱۴.

بخش چهارم

کلام و عقاید

[۸]

● تحقیق الفتوی فی ابطال الطغاف

از: فضل حق خیرآبادی، معروف به فاضل خیرآبادی (۱۲۱۲-۱۲۷۸ هـ/ ۱۷۹۷-۱۸۶۱ م). نگاشته شده در ۱۲۴۰ هجری در رد «تقویة الایمان» مولوی اسماعیل دهلوی در چهار «مقام». آغاز: حامدأ والیه، منظرعاً... چه می فرماید علمای شرع متین و مقتبان مخلص... (ن.ک: مشترک ۲: ۱۰۶۰، علمای هند: ۱۶۲).

008 - [$\frac{297}{5}$] نستعلیق شکسته و خوانا، ۲۰۸ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۳×۱۷/۵.

[۹]

● تکمیل الایمان و تقویة الایقان

از: شیخ عبدالحق محدث دهلوی (۹۵۸-۱۰۵۲ هـ). در باب کلام به روش اهل سنت، و شرح مانندی است از «عقاید نسفی» با آوردن عبارتهایی به عربی و شرح آنها به فارسی روان. آغاز: حمدله... اما بعد می گوید فقیر حقیر شیخ عبدالحق بن سیف الدین...

(ن.ک: مشترک ۲: ۱۰۶۸، مشار ۲: ۱۴۱۳، نسخه ها ۲: ۹۲۵، ابضاح مکتون ۱: ۳۱۶، ندوه: ۱۳۹، شیفته: ۲۴، سالار ۷: ۲۵۹، کروزن: ۲۶۱، بانکمی پور ۱۴: ۱۳۲).

009 - [$\frac{297}{14}$] نستعلیق، کتابت سده ۱۱ و ۱۲ هـ، ۱۵۴ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۵.

[۱۰]

● رساله در بیان امامت

از: ناشناس. رساله ای است درباره امامت که وی به سه طریق به قرار زیر بحث کرده است. طریق اول: از روی وصایت؛ طریق دوم: از روی وراثت؛ طریق سوم: از روی اجماع. مؤلف در آغاز رساله از شخصی به نام خواجه ذوالفقار یاد می کند.

آغاز: در مجلس شریف رفیع عالی خواجه ذوالفقار، برگزیده دادار جهاندار، محرم راه کلام قدسی و اخبار، شارح مراتب...

010 - [۲۹۷۶۷] تستعلیق، ۵۶ ص، ۱۱ ص، اندازه: ۲۱×۱۴/۵.

[۱۱]

● کتاب عقاید و کلام

از: منشی نورالدین حسن دهلوی، موسوم به ضیاء الاسلام. کتاب مشتمل است بر یک «مقدمه» در اثبات وجود خداوند به طریق فلسفی و کلامی سپس شرح چند مسأله فقهی و وجوب احکام و مسایل شرعی آنها چون: طهارت: صلوات، زکات، حج، تقوی و احسان، طبق نظر حنفی. آغاز: حمد و ستایش مرخدای راست که به ذات مقدس خود موجود است، و اشیاء به ایجاد او تعالی موجودند...

011 - [۲۹۷۶۳] مظفر علی، ۱۲۹۲/۸ ۱۸۲۹ م، گجرات، ۱۶۸ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۱۴×۱۵.

● مسایل اعتقادی - منافع القلوب

[۱۲]

● منافع القلوب: مسایل اعتقادی

از: ناشناس. رساله‌ای است در مسایل اعتقادی و امور شرعی و احکام فقهی از جمله نماز، وضو، تیمم، روزه و حج در دو «قسم»: ۱- مسایل اعتقادی، ۲- احکام شریعت. مؤلف در دیباچه خود از سلطان محمود خان فرمانروای سند (۱۵۷۴/۸۹۸۲ م) نام برده و او را ستایش کرده است. آغاز: حمد بیحد و ثنای بی‌عدد مرآفریدگاری را که به صنع قدیم و حکمت مستقیم خویش... (ن.ک: مشترک ۲: ۱۱۸۰).

012 - [۲۹۷] شیه به نسخ، سده‌های ۱۲-۱۳ ه، ۱۰۸ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۲۰×۱۶.

[۱۳]

● هزار مسئله

از: ناشناس. داستان اسلام آوردن یهودی معروف به عبدالله بن سلام با هفتصد تن از یهودیان خیر که با هزار مسأله از تورات و زبور و انجیل نزد پیامبر (ص) می‌آیند و پرسشهای خود را یکایک در میان می‌گذارند و جبرائیل که کنار پیامبر جای گرفته بود پاسخها را می‌دهد و حضرت بازگو می‌فرمایند. یا

سریندهای «دیگر غیر ده مراه» و مسئله دیگری.

آغاز: حمدله در غیر است جابر بن عبدالله روایت می‌کند از قبیل و روایت می‌کند از ابن عباس...

(ن.ک: مشترک ۲: ۱۲۰۵، گنج ۲: ۵۴۲، ندوه: ۸۲۱).

۱۳ - ۱۳۰۰ [م] استعلیق خوانا، شیخ غلام محیی الدین، ۲۲ ماه ذی الحجه ۱۲۳۲ هـ، عنوان شنکرف،

۷۰ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۶×۱۵.

۱۳۱

کتابخانه...

در این کتاب...

این کتاب...

۱۳۲

کتابخانه...

در این کتاب...

این کتاب...

در این کتاب...

این کتاب...

در این کتاب...

این کتاب...

در این کتاب...

این کتاب...

۱۳۳

کتابخانه...

در این کتاب...

این کتاب...

بخش پنجم

فقه

[۱۴]

● ارشاد الموسوسین

از: ناشناس. در مسایل شرعی، ورد خیال و سواس، به کمک احادیث و دلایل عقلی.

آغاز: چون می‌فرمایند علمای دین و مفتیان شرع متین، در این مسأله که شخصی هر روزه بالمروه در وضو و غسل و نماز، به سبب شدت و سواس...

014 - [۲۹۷/۷] نتعلیق، ۱۱۷۵، ص ۲۲، ۱۱، اندازه: ۲۱×۱۳/۵.

[۱۵]

● اساس المصلی

از: بدرالدین مخدوم، رکن الدین بدر مذکور سندی (زنده در ۹۵۸هـ). در آداب و احکام نماز و روزه و سایر قوایض و واجبات ستن و مستحبات در دو «باب». ۱- در احکام وضو، ۲- در بیان احکام نماز و هر باب در چند «فصل» نگاشته شده است.

آغاز: حمدله. صلاة... بدانکه اسمعذک الله فی الدارین، در فتاوی ظهیری، و در فتاوی کبیری، و در فتاوی ناصری...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۲۴۷ و ۲۳۴۰ و ۱۴: ۳۹۵، سالار ۷: ۱۸۲، موزه: ۸۱۲، گنج ۴: ۲۱۷۴).

015 - [۲۹۷۶۳] نتعلیق شکسته، ۱۸، ص ۱۳، اندازه: ۲۲×۱۲.

016 - [۲۹۷۶۳/۷] نتعلیق، آغاز همان، انجام افتاده، ۱۵، ص ۱۳، اندازه: ۲۲×۱۲.

[۱۶]

● اصول ابراهیم شاهی

از: شهاب الدین عمر زادانی دولت آبادی، قاضی شهاب الدین احمد بن شمس الدین (م ۸۲۹/۱۲۲۵م). در اصطلاحات علم اصول فقه است و مؤلف طبق نظر حنفی اصول فقه را چهار

قسم می‌داند: ۱- کتاب، ۲- سنت، ۳- اجماع، ۴- قیاس.

آغاز: حمدی که اصول محکمه آن، به احکام انعام عام ایزدی استحکام گیرد...

(ن.ک: مشترک ۱۶: ۳۷۶، گنج ۴: ۲۳۹۸)

017 - [۲۹۷۶۳/۴] نستعلیق، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۴۰ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۴.

[۱۷]

● پنجاه و یک قانون

از: ناشناس. دارای ۵۱ قانون است که حکام انگلیسی، در زمان تسلط خود بر هند این قانون را به سال

۱۷۹۲م، در شهرهای عظیم آباد، جهانگیرنگر و مرشدآباد به اجرا گذاشته‌اند. این مجموعه به دستور

محمد شرف‌الدین بهادر در سال ۱۲۲۳ هجری قمری نوشته شده است و قوانینی است، دربارهٔ اراضی،

دیوانهای عدالت، مالکان، مملوکان، قضات و...

آغاز: قانون در باب تفریر بعضی دفعات مندرجه اشتهار نامهٔ مصدوره بیست و دوم مارچ سنه ۱۷۹۳

عیسوی به طریق قانون...

018 - [۳۳۳/۱۵] نستعلیق شکسته، قمرالدین، ۱۲۲۳ هـ، ۱۰۷۶ ص، ۱۹ س، اندازه: ۲۹×۱۵.

[۱۸]

● تیسیر الاحکام

از: شهاب‌الدین شمس عمر دولت آبادی، قاضی شهاب‌الدین احمد بن شمس‌الدین (م ۸۲۹ هـ). در

احکام دین، نماز و سایر واجبات که به ابراهیم شاه هدیه شده است. اثر دارای فصول متعدد در شرایع

دین است که گاهی به گونهٔ سؤال و جواب و گاهی به گونهٔ شرح آمده است.

آغاز: حمد وافر و ثنای متکثر حضرت صمدیت ذوالجلال جل جلاله را که اساس دین حقیقی را

به تأسیس بنا و علم بنیاد نهاد...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۴۶۴، ابواب ۲: ۴۵، سالار ۷: ۱۷۹، ندوه: ۶۵، گنج ۴: ۲۲۰۵، موزه: ۸۲۱، علمای

هند: ذیل شهاب‌الدین دولت‌آبادی).

019 - [۲۹۷۶۳/۱] نستعلیق، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۸۸ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۲×۱۳.

[۱۹]

● رسالهٔ احکام

از: ناشناس. در احکام عبادات، وضو، غسل، تیمم و واجبات نماز...

آغاز: بدان ایذک الله تعالی فی الدارین که در کتب فقه مذکور است هرکه فرایض نماز را نداند نماز او باطل و فاسد شود...

020 - [م] $\frac{29763}{8}$ | تستعلیق سده ۱۲-۱۳ هـ، ۳۱ ص، ۱۱ ص، اندازه: $7/5 \times 3/5$ ...
[۲۰]

● رسالهٔ جان فقه

از: ظفر. در سر عنوان به نام جان فقه یاد شده اما در هیچ جای آن چنین نامی نیامده است. اثر پیرامون مسایل فقهی است به نظم، در قالب مثنوی و بروزن (فا علاتن معاضلن فع لن).
آغاز: حمد معبود مدح الاشباح / جاعل اللیل و فائق الاصباح...

021 - [م] $\frac{29763}{2}$ | تستعلیق، ۱۰۹۲ هجری، عناوین و نشانهها شنگرف، ۱۶ ص، ۱۶ ص، اندازه: 22×12 .
[۲۱]

● رسالهٔ جهاد

از: ناشناس. رساله‌ای است شامل وعظ و ارشاد، در سی «فصل» که بیشتر آن به جهاد مختص است و در چند فصل آن به حج، جمعه و اتفاق مسلمین می‌پردازد. در پایان مؤلف می‌گوید که وعظها را در کتابی تحریر کرده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... ای گروه مردمان، به‌گوش دل بشنوید و بدان عمل نمائید...
022 - [م] $\frac{297}{19}$ | شکسته ناخوانا، سیدالدین، سده ۱۰-۱۱ هـ، انجام کرم خورده، ۱۰۸ ص، ۱۱ ص، اندازه: 21×15 .

[۲۲]

● رساله در بیان احکام نماز

از: محمد... بن محمد علی. در احکام نماز شامل هشت «باب» به‌گونه سؤال و جواب.
آغاز: حمد متوافر و ثنای متکاتر، مر حضرت بی نیازی را که انعام او عام است و اکرام او علی الدوام...

023 - [م] $\frac{29763}{7}$ | تستعلیق، عناوین و نشانهها شنگرف، ۲۸ ص، ۱۳ ص، اندازه: 21×12 ...

[۲۳]

● سند الاسلام

از: سید فتح الله بن سید باقر حسین سیکری، کتابی است در پنج «باب» و هر باب در چندین «فصل» که

در سال ۱۰۶۲ هجری نگاشته آمده و منابعی که بدانها استنهاد شده عبارت‌اند از: تفسیر قدوری، تفسیر زاهدی، تفسیر صاحبیه، تفسیر کسبیه، تفسیر کبیر، صحیح ترمذی، کنزالدقائق، هدایه و شرح هدایه، شرح وقایه و حاشیه شرح وقایه.

آغاز: حمدله... فیقول العبد الضعیف التحیف درویش باب الله... این کتابیست مسمی به سندالاسلام در بیان علم فقه...

(ن.ک: موزه: ۸۳۱، ندوه: ۸۵، مشترک ۱۲: ۵۶۹).

024 - [۲۹۷۶۳] نستعلیق، سده: ۱۱-۱۲ هـ، عناوین و نشانه‌ها: شنگرف، چارچوب تذهیب، ۶۷۰ ص، ۱۵ س، اندازه: ۱۳×۱۹.

[۲۴]

● فقه بآبری

از: نورالدین بن قطب‌الدین بن احمد بن زین‌الدین خوافی که آن را به دستور باب‌ر شاه در سال ۹۲۵ هجری نگاشته و به نام او موسوم نموده است. مشتمل بر پنج «کتاب»: ۱- طهارت، ۲- صلوة، ۳- زکات، ۴- صوم، ۵- حج و نیز هر کتاب شامل چند «باب» و هر باب دارای چند «فصل» است.

آغاز: مندوب‌ترین فرضی که فقهای دین‌پرور که سالکان مسالک سعی و اجتهاداند...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۶۲۳، بانک‌ی پورا: ۲۴: ۸۶، سالار: ۷: ۱۶۸).

025 - [۲۹۷۶۳] خوشنویس، قلندر خان، ۱۲۷۶ هـ، عناوین و نشانه‌ها: شنگرف، ۷۰۴ ص، ۱۵ س، اندازه: ۱۴×۲۰.

[۲۵]

● فی احکام الصلوة

از: محمد اکرم عرف محمد که دربارهٔ صفت ایمان، احکام نماز و فرائض الهی، روزه، حج و... است و به گونهٔ سؤال و جواب آمده.

آغاز: حمد مر خدایی را که انعام او عامست و اکرام او علی‌الدوام و درود معظم... اگر پرسند که احکام صلوات چیست...

026 - [۲۹۷۶۳] نستعلیق شکسته، محسن، بیستم ربیع الثانی ۱۰۴۶ هـ، عناوین و نشانه‌ها: شنگرف، ۳۶ ص، ۱۳ س، اندازه: ۱۲×۲۲.

[۲۶]

● کتاب السعادات فی معرفت العبادات

از: محمود طاهر غزالی که در آداب فریض، نماز، روزه، نیت، ادعیه و احکام تألیف شده است. در چهار «فصل» مؤلف گوید: ... این رساله را نگاشتم، تا عوام مسلمانان از آن سود ببرند ... وی در تهیه این اثر از کتب علمای فقه بهره گرفته است.

آغاز: حمدله ... می گوید بنده ضعیف، امیدوار رحمت پروردگار ... فریض و واجبات و سنن ... جمع کردم.

(ن.ک: فرهنگ تفسی ۲: ۷۵۵، موزه: ۸۲۴، مشترک ۱۲: ۶۸۶).

027 - (م) $\left[\frac{29763}{4} \right]$ نسعلیق، عناوین شنگرف، ۱۷ ص، ۱۵ س، اندازه: ۱۲×۲۲.

[۲۷]

● مفتاح الصلوة

از: فتح محمد برهان پوری بن عین العرفا شاه محمد عیسی جندالله (م: ۱۰۸۰ هـ). که آن را در ۱۰۶۱ هجری برای خواهر زاده اش شیخ احمد بن شیخ سلیمان نگاشته است. اثر حاوی مسایل نماز است با عنوانهای «مسئله» و «فصل».

آغاز: حمدله ... بدان که تا نیک بخت کند تو را خدای تعالی که دانستن فرض بر هر مکلف فرض است ...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۷۵۰، علمای هند: ۳۷۴، سالار: ۱۷۶: ۷، شیفته: ۴۱، کروزن: ۲۵۶، گنج: ۴: ۲۳۰۷، موزه: ۸۵۱).

028 - (م) $\left[\frac{29763}{5} \right]$ نسخ خوانا، ۲۱ رجب ۱۳۳۷ هـ، عناوین و نشانه شنگرف، ۱۷۵ ص، ۱۷ س، اندازه: ۱۷×۲۹.

[۲۸]

● ناشناخته (عربی - فارسی)

از: ناشناس. مشتمل بر احادیث مختلف در مسایل فقهی. مطالب جسته، گریخته و ناپسامان است.

آغاز: فی الکامل لایکره الکلام عند اللذان بالاجتماع ای للسامع ...

029 - (م) $\left[\frac{297}{4} \right]$ نسخ ناخوانا، سده های ۱۰ و ۱۱ هـ، ۹۶ ص، ۱۲ س، اندازه: ۱۰/۵×۲۱/۵.

[۲۹]

● نورالهدایه

از: ناشناس. کتاب یا حمد و ثنای الهی آغاز گردیده و پس از آن دربارهٔ فضیلت علم و آموختن سخن می‌گوید. آنگاه پیرامون احکام مسایلی چون اصول دین و فروع آن بحث مجمل و مختصری دارد. آغاز: الحمد لله رب العالمین... بدان اسعدک الله تعالی فی الدارين که در کشف الاسرار آورده: اول چیزی که بعد از بلوغ بر بنده فرض است...

030 - (م ۲۹۷) نستعلیق، ۵۲ ص، ۱۱ س، اندازه: ۱۹/۵ × ۱۲/۱۵

[۷۱]

● الهدایه

از: ناشناس. کتاب یا حمد و ثنای الهی آغاز گردیده و پس از آن دربارهٔ فضیلت علم و آموختن سخن می‌گوید. آنگاه پیرامون احکام مسایلی چون اصول دین و فروع آن بحث مجمل و مختصری دارد. آغاز: الحمد لله رب العالمین... بدان اسعدک الله تعالی فی الدارين که در کشف الاسرار آورده: اول چیزی که بعد از بلوغ بر بنده فرض است...

[۷۲]

از: ناشناس. کتاب یا حمد و ثنای الهی آغاز گردیده و پس از آن دربارهٔ فضیلت علم و آموختن سخن می‌گوید. آنگاه پیرامون احکام مسایلی چون اصول دین و فروع آن بحث مجمل و مختصری دارد. آغاز: الحمد لله رب العالمین... بدان اسعدک الله تعالی فی الدارين که در کشف الاسرار آورده: اول چیزی که بعد از بلوغ بر بنده فرض است...

بخش ششم

فلسفه عملی

[۳۰]

● آغاز موعظت

از: ناشناس. دارای چندین بند که ترجمه و اقتباسی است از احادیث نبوی (ص) و نویسنده آن را برای پادشاه و امیران زمان خود تدوین کرده است.

آغاز: رساله با حذف اسانید، و ترک ذکر اسامی صنادید آن ترجمه و حدیث نبی (ص) مختار... اما الشناعیات دو چیز است که زشت تر از آن نیست شرک به یزدان...

(۱۳۱) - م | $\frac{۸۹۱۶۵۵۲۶}{۶}$ | تستعلیق، نهم ذی الحجه ۱۲۶۱ هـ، عناوین شنگرف، ۱۸ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۲×۱۲.

[۳۱]

● ابواب الجنان

از: میرزا رفیع الدین محمد قزوینی، متخلص به واعظ (م: ۱۰۸۹/۱۶۷۸ م). در هشت «باب» و یک «مقدمه» و هر باب دارای چند «فصل» و «مجلس» که وی آن را به طریق وعظ و ارشاد نگاشته است.

آغاز: بهترین مقالی که سرخیل کاروان فنون محاورت تواند بود، و خوشترین کلامی که شادابی لالی کلماتش تیغ زبان...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۲۱۰، نسخه‌ها ۳: ۱۵۱۸، ذریعه ۱: ۷۶، مشار ۱: ۱۲۵، بنارس: ۱، گبرزن: ۳۵۵، بانک پور ۹: ۲۰۷، گنج ۲: ۸۸۰، موزه: ۲۹۰).

(۱۳۲) - م | $\frac{۸۹۱۶۵۵۲۶}{۵}$ | تستعلیق خوش، عناوین شنگرف، تذهیب کاری، ۸۷۲ ص، ۱۷ س، اندازه: ۲۲×۱۲/۵.

● اخلاق جلالی به لوازم الاشراق فی مکارم الاخلاق

[۳۲]

● اخلاق ناصری

از: خواجه نصیرالدین طوسی (۵۹۷-۶۷۲ هـ/۱۲۰۰-۱۲۷۳ م). برای ناصرالدین ابوالفتح عبدالرحیم بن منصور، در زندان قاین قهستان، به سال ۶۳۳ هجری در بخش حکمت عملی شامل «مقاله» و «فصل»ها.

آغاز: حمد یحیی و مدح یحیی لایق حضرت عزت مالک الملکی باشد...

(ن.ک: مشار: ۱: ۳۰۰، مشترک: ۴: ۲۲۲۸، ذریعه: ۱: ۳۸۰، نسخه‌ها: ۲: ۱۵۳۴، بانکی پور: ۹: ۱۹۰،

بنارس: ۶: شیفته: ۶۳، کرزن: ۳۲۹، فیروز: ۲۱۶، گنج: ۲: ۱۹۰، موزه: ۲۹۳).

۰۳۳ - [م] $\frac{۸۹۱۶۵۵۲۶}{۴}$ | نستعلیق خوش، سده‌های ۱۱ و ۱۲، کرم خورده، ۳۸۲ ص، ۱۵ س،

اندازه: ۲۲×۱۵

[۳۳]

● اخلاق همایون: اخلاق همایونی

از: قاضی اختیارالدین حسن بن غیاث‌الدین حسینی ترمزی هروی (م: ۹۲۸ هـ/۱۵۲۲ م). اثر تلخیص و ترجمه است از کتابهای طهارة الاعراق، اخلاق ناصری و قانون السیاسة که صفات و اخلاق همایون در آن بحث شده و در آن از تهذیب اخلاق، چون عدالت، حکمت، عفت و شجاعت و مملکت داری سخن رفته است.

آغاز: طفرای سعادت خسروان، دارالملک سخن طرازی و منثور کرامت شه سواران بلاغت پرداززی، جولان دادن...

(ن.ک: مشترک: ۴: ۲۴۴۶ که در آنجا اخلاق همایونی را به نقل فرهنگ نفسی از آثار همین مؤلف دانسته است، کرزن: ۳۵۲).

۰۳۴ - [۹۵۵] | نستعلیق، روز دوشنبه، سنه ۳۴ جلوس همایون، ۷۲ ص، ۱۹ س، اندازه: ۲۲×۱۲/۵.

● اخلاق همایونی - اخلاق همایون

[۳۴]

● انیس المسجونین

از: ناشناس. بر مبنای حدیث «الدنیا سجن المؤمن و جنة الکافر» در پیرامون مسایل دنیاست که مؤلف

به شرح و توضیح آن پرداخته است. متن مشحون است از عبارات ادبی نظم و شری...
 آغاز: ... زیرا که دنیای فانی را زندان مؤمنان و بیستان کافران ساخته و در دار آخرت، هر یکی را برعکس
 این نواخته...

035 - (م ۲۸۷۶۷) نستعلیق خوش، ۱۲۵۷ هـ، آغاز افتاده، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۲۸ ص، ۱۳ س،
 اندازه: ۱۱×۱۵.

● توزک تیمور - ملفوظات تیمور

[۳۵]

● رساله وصیت‌نامه

از: ناشناس. رساله‌ای است درباره طریقت و تهذیب نفس و ترک دنیا، آمیخته به زبان فارسی و عربی
 (نظم و نثر) که مؤلف از کلام بزرگان عرفان، احادیث و قرآن مجید بهره جسته است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین... طریقت، اول آنکه که الله الله به زبان گوید...

036 - (م ۲۱۱۳۳) نستعلیق شکسته، انجام افتاده، ۱۵ ص، ۱۳ س، اندازه: ۵×۱۲/۲۱.

[۳۶]

● رساله وصیت‌نامه حضرت رسالت پناه

از: ناشناس. رساله‌ای است کوتاه در آداب مقاربت با زنان، نگهداری نفس خویش و آدابی چند، چون:
 ناخن گرفتن، حمام رفتن، طعام خوردن و...

آغاز: در وصیت‌نامه حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم، علی کرم الله وجهه... یا علی جماع مکن
 بعد از نماز پیشین...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۲۹۲، گنج ۲: ۹۸۹).

037 - (م ۲۱۱۳۳) نستعلیق هندی، ۱۲ ص، ۱۴ س، اندازه: ۵×۱۲/۲۱.

● سراج منیر - سراج المنیر

[۳۷]

● سراج المنیر: سراج منیر

از: قاضی شریف‌الدین محمد بن شمس‌الدین محمد شیرازی، متخلص به کاشف (۱۰۰۱-۱۰۶۰ هـ/
 ۱۵۹۳-۱۶۵۰ م). در بیست «لمعه» و یک «خاتمه». ۱- شرایط ادب، ۵- محامد احسان، ۱۰- محاسن

شجاعت، ۱۵- ذل طبع، ۲۰- ملامت حسد.

آغاز: ... معیت را بخوان، مغفرت صلا داده و متاع خطیه را نقد عطیه در بهار فرستاده، طوطی مقال شکسته بال...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۳۶۵، سالار ۳: ۲۴۲، ذریعه ۱۲: ۱۶۱، نسخه‌ها ۲: ۱۶۲۸، مشار ۳: ۲۹۵۵، ندوه: ۲۳۳).
038 - [۸۹۱۶۵۵۲۶] نستعلیق، سده‌های ۱۱ و ۱۲ هـ، آغاز و انجام افتاده، ۹۰ ص، ۱۵ س،
اندازه: $20 \times 13 \frac{5}{5}$.

[۳۸]

● قانون تجارت شریفه

از: الهی بخش اکبرآبادی، متخلص به شوق (م: نیمه سده سیزدهم هـ). در سال ۱۲۲۱/۸۱۸۰۶م در یک «مقدمه» و هفده «قانون» و یک «خاتمه» و هر قانون در چند «دفعه». در سیاق اداره کردن کارهای بازرگانی، علم مساحت، اوزان، مقادیر و جز آنها.

آغاز: ستایش و نیایش به جناب منعمی سزد که انعام عامش مذمومان را تشریف خاصه...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۴۰۶، ذریعه ۹: ۵۲۸).

039 - [م^{۱۳}] نستعلیق پخته و خوانا، شیخ غلام محیی الدین، ۲۷ ماه ذی الحجه ۱۲۳۴ هـ، عناوین شگرف، ۲۱۶ ص، ۱۵ س، اندازه: 26×15 .

[۳۹]

● کیمیای سعادت

از: ابو حامد محمد غزالی طوسی (۲۵۰-۳۵۰/۸۵۰-۱۰۵۸/۱۱۱۲ م). ترجمه‌ای است از «احیاء علوم الدین» که خود او میان سالهای ۲۹۰-۵۰۰ هجری در یک «مقدمه» و چهار «رکن» نگاشته است. آغاز: شکر و سپاس فراوان به عدد ستاره آسمان و قطره‌های باران و برگ درختان و ریگ بیابان...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۲۲۳، نسخه‌ها ۲: ۱۶۶۷، فیروز: ۱۲۱، سالار ۸: ۱۰۶، ۲۰۳، ذریعه ۱۸: ۲۰۱).

ندوه: ۱۵۹، ۲۵۸ و ۲۶۰، کشف الظنون ۲: ۱۵۳۳، مشار ۴: ۴۱۸۴، بانکی پور ۱۶: ۲).

040 - [۸۹۱۶۵۵۲۶] نستعلیق خوش، ۱۲۶۹ هـ، ۵۷۶ ص، ۱۷ س، اندازه: 27×18 .

[۴۰]

● لوامع الاشراف فی مکارم الاخلاق: اخلاق جلالی

از: جلال الدین محمد بن السعد صدیقی دواتی (دوان ۸۳۰-۸۹۰/۱۲۲۷-۱۵۰۲ م) که آن را برای

بهادر خان سلطان اوزون حسن بیگ آق قویونلو و سلطان جلیل پسر او در سه «لامع» و هر لامع در چند «لمعه» نگاشته است. لامع اول: اندر تهذیب اخلاق. لامع دوم: اندر تدبیر منزل. لامع سوم: اندر تدبیر مدن و رسوم پادشاهی.

آغاز: افتتاح کلام به نام واجب الأعظام سلطانی سزود که به امر نافذ ازلی جنود مجنده...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۴۳۸، ذریعه ۱۸: ۳۵۹، مشار ۱: ۱۹۳، کشف الطنون ۲: ۱۵۶۷، فیروز: ۲۱۷).
041 - $\left| \frac{89165526}{2} \right|$ نستعلیق، مظفر علی هابوری، روز جمعه بیست و چهارم ذی القعدة ۱۲۶۵ هـ ق، شاهجهان آباد، ۴۷۸ ص، ۹ س، اندازه: ۲۰×۱۴.

[۴۱]

● ملفوظات تیمور: تزوک تیمور

متن ترکی آن که هیچگاه دیده نشده، منسوب به امیر تیمور گورگان (۷۷۱-۸۰۷ هـ). ترجمه از ابوطالب حسینی تربتی که برای شاهجهان به سال ۱۰۲۷ هجری در آداب کشور داری و سپاهیگری و قواعد نگاهداشت سلطنت نگاشته و به توزکات تیموری و تزوک تیموری نیز یاد شده در «مقاله» ۱- تدبیرها و کنکاشها، ۲- خطاب به فرزندان و نوادگان خود.

آغاز: مقاله اول فی تدبیرات و کنکاشها تزوک و کنکاش امور ملک گیری و جهانداری و لشکر شکنی و دشمن را به دام آوردن...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۲۸۵، مرآة العلوم ۳: ۳، مشار ۱: ۱۲۴۵، آزاد ۱: ۴۴، بانک پور ۶: ۱۷۳، سالار ۱: ۱۸۸).
042 - $\left| \frac{297681}{3} \right|$ نستعلیق یخته، صمد امیر محمد، ۱۲۳۲ هـ، ۹۲ ص، ۱۹ س، اندازه: ۲۴/۵×۱۴/۵.

[۴۲]

● منهاج العابدین

متن عربی آن منسوب به امام محمد غزالی طوسی (۲۵۰-۵۰۵ هـ). ترجمه از ناشناس و از یوسف بده خوارزمی ابرجی صوفی چشتی هندی (م: ۸۸۳۴/۳-۱۴۳۱ م) دانسته شده است.

آغاز: حمد مر خدایی را که ملک حکیم است و جواد کریم است، عزیز رحیم است آنک بیافرید...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۴۶۹، مشار ۴: ۵۰۳۶، علمای هند: ۲۵۶، مرآة العلوم ۳: ۲۳۷، موزه: ۲۷۸، گنج ۲: ۸۳۲).

043 - $\left| \frac{29767}{78} \right|$ نستعلیق خوش، ۲۴۳ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۰×۱۳.

از: خوب محمد چشتی حسینی (م: ۱۰۲۳هـ). دربارهٔ وجود و ذات و موجودات، شماره ۱ - ۲۵۰ - ۲۹۷۶۷

بخش هفتم

فلسفه

● رساله در باب چهار عالم

از: میر شاه ظهورالذین محمد کرم الله حسینی. خود وی می‌گوید که از مریدان شاه نورالذین و نعمت

[۲۳]

● خلاصهٔ موجودات ... از: خوب محمد چشتی حسینی (م: ۱۰۲۳هـ). دربارهٔ وجود و ذات و موجودات، شماره ۱ - ۲۵۰ - ۲۹۷۶۷

آغاز: حمد موجودی را که خلاصهٔ موجودات را از قوت به فعل آورد، و مولود او در هر مرتبه ...

(ن.ک: مشترک ۲: ۹۵۵).

● رساله در باب چهار عالم

از: غیاث‌الدین علی بن علی امیران اصفهانی (زنده در سال ۹۰۸هـ). پیرامون حکمت نظری و شمه‌ای

[۲۴]

● دانشنامهٔ جهان نما

از: غیاث‌الدین علی بن علی امیران اصفهانی (زنده در سال ۹۰۸هـ). پیرامون حکمت نظری و شمه‌ای از مسایل پزشکی و ادبی بحث می‌کند، در ده «فصل»، بیست «اصل» و چهار «نتیجه» و «خاتمه» ای

آغاز: ... مجملات تحقیق این سخن آن است که چون مبدا، مکنونات به اقتضای ذاتی خود که نزد ...

(ن.ک: مشترک ۱: ۴۳۳، نسخه‌ها ۱: ۴۲۲، ذریعه ۸: ۴۶، موزه: ۵۸، بانکی پور: ۹، ۱۳۸، مشار: ۲: ۲۰۲۷،

فیروز: ۱۱۷).

● رساله در باب چهار عالم

از: میر شاه ظهورالذین محمد کرم الله حسینی. خود وی می‌گوید که از مریدان شاه نورالذین و نعمت

[۲۵]

● رساله در باب چهار عالم

از: میر شاه ظهورالذین محمد کرم الله حسینی. خود وی می‌گوید که از مریدان شاه نورالذین و نعمت

الله کرمانی است. این رساله در بیان ناسوت می‌باشد و جلوهٔ آن مظهر همه بدیها است و نفس اماره

ناسوتی بوده و از ناسوت سرچشمه می‌گیرد. وی در این اثر از ناسوت تا ملکوت و از ملکوت تا لاهوت

بحث می‌کند.

آغاز: حمدله... اما بعد حمد حضرت رب العفار و ثناء رسول مقبول شافع دارالقرار...

046 - [م] ۲۹۷۶۷/۲۲ | نستعلیق، ۱۵ صفرا المظفر (۱۳۲۱ هـ)، ۱۰ ص، ۱۱ ص، اندازه: ۲۱×۱۲/۵۰.

[۴۶]

● رساله در عوالم سه گانه

از: محمد وفا، دربارهٔ عوالم سه گانه: عالم بالا، متوسط و پایین و دنیا و مذمت آن و حقیقت عبادت سخن می‌گوید. این رساله از زبان اردو به فارسی برگردان شده است.

آغاز: این مسطور مسطور خلاصه شرحی است که محمد وفای مرحوم جمع نموده است...
047 - [م] ۲۹۷۶۷/۲۲ | نستعلیق شکسته، ۲ ص، ۱۶ ص، اندازه: ۲۱×۱۲/۵۰.

[۴۷]

● رساله سؤال و جواب

از: ناشناس. به طریق سؤال و جواب با عنوان «س» و «ج» یک بخش آن، پیرامون حکمت و عرفان بوده و از حدوث و قدم، غیب هویت، احدیت ذات و امور اعتباری بحث می‌کند و در بخش دیگر آن دربارهٔ شریعت، طریقت، حقیقت و معرفت سخن رفته است.

آغاز: لاله الاالله، محمد رسول الله (ص) بدان که ای عزیز، اول هیچ نبود، نه آسمان، نه زمین، نه عرش، نه کرسی، نه شمس و نه قمر «کان الله ولم یکن معه شیء» خود به خود بود که ظهور هم نبود...

048 - [م] ۲۹۷۶۷/۲۲ | نستعلیق خام، عناوین و نشانه‌ها شگرف، ۲ ص، ۲۷ ص، اندازه: ۳۱×۲۱.

[۴۸]

● رساله ناشناخته

از: ناشناس. رساله‌ای است در چند صفحه، پیرامون فلسفه و عرفان.

آغاز: ذات هر چیزی متبدل نمی‌شود، اگر متبدل بشود، ذات را انقلاب خواهد شد...

049 - [م] ۲۹۷۶۷/۳۲ | نستعلیق خوانا، ۸ ص، ۱۷ ص، اندازه: ۱۸×۱۱.

بخش هشتم

ریاضی

[۲۹]

● خجسته قواعد

از: بندت مهتاب رای. در علم حساب در یک «مقدمه» و چهارده «باب» و یک «خاتمه».
باب اول: در اعمال حساب صحاح؛ ۲- در بیان اعمال کسور؛ ۵- در بیان علم هندسه؛ ۷- در استخراج
مجهولات.

آغاز: حمد بی حد مراحذی را که اعداد متوالیه فضائش از هندسه و هم و خیال زاید... اما بعد خاکسار
عجز گزای بندت مهتاب رای...

050 - [۵۱۱] استعلیق، ۱۲۵۲/هـ ۱۸۳۶ م، عناوین و نشاناتا شنکرف، ۲۳۰ ص، ۱۷ س، اندازه: ۲۷/۵×۱۵.

[۵۰]

● دستور الحساب: دستور الحساب

از: اندر من منشی که در شاهجهان آباد (دهلی) مس زینته و این اثر را به سال (۱۱۸۰/هـ ۱۷۶۶ م)
نگاشته است. در یک «مقدمه» و پنج «مقاله» و «خاتمه» ای در حساب.

آغاز: حمد بعد ذات ایزدی را که در صورت علم حساب به انتظام و گرد آوری افراد در عالم پرداخته و
دور از شمار و احدی را که...

(ن.ک: مشترک ۱: ۲۰۲، نسخه‌ها ۱: ۱۷۲، بانکي پور ۱۱: ۵۶).

051 - [۵۱۱] استعلیق زیبا، شانزدهم ماه رجب ۱۱۹۷ هـ، عناوین و نشاناتا شنکرف، ۴۷۸ ص، ۱۷ س،
اندازه: ۲۳×۱۴.

● دستور الحساب - دستور الحساب

بخش نهم

ستاره شناسی

[۵۱]

● رساله اختر شناسی و زیج (فارسی-عربی)

از: تاشناس. در بروج دوازده گانه، نشانه‌ها و خصوصیات و آثار آنها صحبت می‌کند با جداول اختر شناسی و نجوم قدیم.

آغاز: حمدله... بدان اسعدک الله فی الدارین که حکمای مقدم مشورت نموده‌اند و قانون مرتب کرده‌اند که اگر خواستی که طالع کسی را بدانی...

052 - [م^{***}] استعلیق شکسته، ۷ ص، ۲۴ ص، اندازه: ۲۱×۱۲/۵.

[۵۲]

● رساله در بیان استخراج تفاوت اوقات

از: صدرالدین علی بن میر غیاث. در بیان استخراج تفاوت اوقات شب و روز، به حسب اختلاف طلوع و غروب آفتاب در هر شهر. مؤلف نصف النهار چند شهر مختلف و نیز زمان طلوع و غروب خورشید را در آنها آورده است.

آغاز: اما بعد حمد و صلوات، بیانی است از میر صدرالدین علی بن میر غیاث‌الدین علی خان غفرالله ذلوهما. در دانشن قاعده استخراج تفاوت اوقات لیل و نهار...

053 - [۵۲۰] استعلیق پخته، ۸۱۲۵۷، عناوین و جداول شنگرف، ۱۰ ص، ۱۲ ص، اندازه: ۱۵/۵×۱۰.

[۵۳]

● زیده الهیته: الزیده فی الهیته

از: خواجه نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۱۲۰۱/۸۶۷۲-۳-۱۲۷۴ م). مؤلف نخست این اثر را به عربی نگاشته، سپس خود آن را به سال ۶۵۸ هجری به فارسی برگردانده است. موضوع آن در علم هیئت و استکشاف احوال افلاک و اجرام و معرفت اوضاع و حرکات کواکب می‌باشد که وی آن

را به اختصار در ۳۰ «باب» توضیح داده است.

آغاز: .. باب اول: در آنچه در این علم دانستی است، هر چه قابل اشارت حس بود، اگر به هیچ نوع قسمت پذیر بود، آن را نقطه خوانند...

(ن.ک: مشترک ۱: ۲۷۲، نسخه‌ها ۱: ۳۰۹، ذریعه ۱۲: ۲۹۱، مشار ۳: ۳۱۳۶).

054 - [۵۲۰] نستعلیق، آغاز افتاده، عنوان و نشانه‌ها شکرگرف، ۹۰ ص، ۲۱ ص، اندازه: ۱۹/۵×۱۳.

● الزبده فی الهیة - زبده الهیة

[۵۲]

● شرح بیست باب در معرفت تقویم

متن از: نظام‌الدین عبدالعلی بیرجندی (م: ۸۹۳۴/۷-۱۵۲۸ م). شرح از مظفر گنابادی، مظفر بن محمد قاسم (۹۹۵-۱۰۳۷ هـ) ستاره شناس شاه عباس یکم به سال ۹۶۶ یزدگردی/۱۰۰۵ هجری در ۲۰ «باب» در علم کواکب.

آغاز: حمد و ثنای بی‌ریب و ریا قدریری را سزااست که کلک صنعت او اوراق افلاک...

(ن.ک: مشترک ۱: ۲۴۸، فیروز: ۷).

055 - [۵۲۰] نستعلیق، ۱۱۰۵ هـ، عنوان و جداول شکرگرف، ۱۶۴ ص، ۲۵ ص، اندازه: ۲۹/۵×۱۷.

(۵۵)

بخش دهم

ادعیه و اوراد

[۵۵]

● آداب زیارت مدینه

از: ناشناس. مؤلف بعد از حمد خداوند، آیاتی از قرآن مجید را می آورد. پس از آن، شهر پر برکت مدینه را با شرایط و خصوصیات آن شهر، باغهای اطراف و نیز منیر حضرت رسول (ص) را توضیح می دهد. آنگاه به ثنا و مدح پیامبر گرامس (ص) و ائمه اطهار (ع) می پردازد و در پایان اسم اعظم پروردگار را با چهل یک اسم می آورد. بخشی از دعاها به فارسی برگردان شده است.

آغاز: ...الهیسی و بوخرالسری و بقول: اللهم اغفر لی ذنوبی و افتح لی ابواب...
056 - [۲۸۷/۱۳] نسخ پخته و زیبا، عناوین و نشانه‌ها سنگگرف، ۱۳۶ ص، ۷ س، اندازه: ۲۰×۱۲.

[۵۶]

● ادعیه محمد سراج الدین

از: محمد سراج الدین. رساله ایست در ثنا و نعت پیامبر، امیرالمومنین، حسین علیهم السلام و چهار خلیفه و متعبت شوخ اعظم عبدالقادر گیلانی.

آغاز: اللهم صل علی محمد (ص) و اهل بینه (ع) صاحب التاج و المعراج...
057 - [۲۹۷] تستعلیق پخته، ۱۲۵۶ هـ، ۳۲ ص، ۱۳ س، اندازه: ۱۷×۱۰.

[۵۷]

● دعای درود اکبر (فارسی-عربی)

از: ناشناس. در این رساله دعایی ذکر شده که به درود اکبر یا معظم معروف است. مؤلف در آن در فضیلت و خواص این دعا بسیار نوشته و اقوالی نیز در جهت تأکید و تأیید مجرب بودن آن ذکر کرده است. آغاز: استاد دعا درود اکبر چنین آورده‌اند به اخبارهای صحیح، هر آن بنده که این درود معظم را بخواند...

058 - [۲۸۷/۱۱] تستعلیق و نسخ، ۲۸۷ ص، ۹ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۱/۵.

[۵۸]

● رساله ادعیه

از: ناشناس. در این رساله مؤلفه، پیر خود غوث الاعظم عبدالقادر گیلانی را منقبت می‌کند و به او تسک می‌گوید؛ سپس به مدح حضرت علی (ع) من پردازد و خاصیت دعاها را که ایشان فرموده اند، بر می‌شمرد.

آغاز: السلام علیکم یا قطب الهائین، یا غوث القمرائین...

059 - [م] [۳۳۳] نستعلیق شکسته، محمد ابو تراب عرب قریشی هاشمی، ۷ ص، ۱۱ من، اندازه: ۲۱×۱۲/۵

[۵۹]

● رساله استخاره و ادعیه

از: حاجی عبدالله ناگوری. رساله‌ای است کوتاه درباره نماز استخاره و دعا.

آغاز: ... نماز استخاره نقل است از حاجی عبدالله ناگوری...

060 - [م] [۳۳۳] نستعلیق، ۱۹ ص، ۱۷ من، اندازه: ۲۱×۱۲/۵

[۶۰]

● رساله خواجه نصیرالدین محمد طوسی (فارسی - عربی)

منسوب به خواجه نصیرالدین محمد طوسی (۵۹۷-۱۲۰۱/۳-۱۲۷۴ م). این رساله در شأن و علو مرتبت و منقبت دوازده امام (ع) است.

آغاز: شرح دوازده امام علیهم السلام. چنین گوید قبله الحکما...

061 - [م] [۳۳۳] نستعلیق شکسته، محمد ابو تراب عرب قریشی هاشمی، ۸ ص، ۱۹ من، اندازه: ۲۱×۱۲/۵

[۶۰]

بخش یازدهم

علوم غریبه

[۶۱]

● تعبیر خواب

از: ناشناس. کتابی است مشتمل بر ۳۴ «فصل» که در هر فصل رؤیت چیزی را در خواب توضیح می‌دهد. آغاز: حمدله... این چند کلمه در تعبیر خواب از عبدالله بن جعفر بن محمد صادق رضی الله عنهم اجمعین...

062 - [۳۳] نستعلیق شکسته، احتمالاً در سده‌های ۱۱ و ۱۲ هـ، ۲۴ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۱×۱۲.

[۶۲]

● رسالهٔ اوراد و وظائف

از: ناشناس. ذکر برآوردی است برای بیمارانی که در روزهای مختلف هفته بیمار شده‌اند. وی در این رساله، ادویه و ادعیه‌ای تجویز می‌کند، و هر بیماری را مختص به عاملی نموده و دوا و دعای آن را از حضرت سلیمان (ع) نقل قول می‌کند، در هفت «باب».

آغاز: اگر کسی روز شنبه بیمار شود، آن روز مشتری است...

063 - [۲۹۷] نستعلیق شکسته، ۱۱۷۶ هـ، ۵۴ ص، ۹ س، اندازه: ۱۷×۱۰.

[۶۳]

● رساله در تأثیر اسم اعظم

از: ناشناس. در تأثیر اسم اعظم و بدیع المعایب. مؤلف در آغاز از حساب جمل و اعداد استفاده می‌کند و بعد به توضیح هر کدام می‌پردازد. ...مطلوبات و فتوحات از وی چون خواهد که مطلوب...

064 - [۳۳] نستعلیق هندی، سده ۱۲ یا ۱۳ هـ، ۳۸ ص، ۱۱ س، اندازه: ۷/۵×۳/۵.

[۶۴]

● رسالهٔ شیخ شرف‌الدین یحیی منبری (فارسی - اردو)

منسوب به شرف‌الدین یحیی منبری (م: ۸۷۸۲). در فال زدن با آداب خاص، چون: وضو، خواندن فاتحه و اخلاص است و آن به صورت تک بیتي (= مفردات) و به زبان فارسی - اردوست.

آغاز: این فالنامه حضرت شیخ شرف‌الدین یحیی منبری (قدس الله سره) باین که اول وضو کند...

065 - [م] نستعلیق شکسته، صمد میر امجد، دوازدهم ذی القعدة ۱۲۰۳ هـ، عنوان و نشانها

شگرف، ۵ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۲۱×۱۲/۵.

[۶۵]

● رسالهٔ ناشناخته

از: ناشناس. رساله‌ای است در باب رمل و تأثیر خوردن چیزها بر رفتار و سکنات آدمی، و تعلیم آنها.

آغاز: بعد الحمد و الصلوة این چند ورق در بیان...

066 - [م] ۲۹۷۶۱۱۲/۳ نستعلیق شکسته، ۱۴ ص، ۱۴ ص، اندازه: ۲۱×۱۲/۵.

[۶۶]

● رسالهٔ هارون الرشید

از: ناشناس. ترجمه به فارسی در نغال و منسوب به هارون الرشید است تا در سفر و حضر همراه او

باشد. در آغاز اثر جدولی است ۶×۶ خانه که در هر کدام به ترتیب، با این عنوان نوشته شده: یکی و

یکی، یکی و دو، یک و سه... و پس از اولین جدول، فال به گونهٔ رباعی زده می‌شود. این فال تو است با

سعادت/اقبال تو زو شود زیادت، این حاجت تو روا شود زود/همواره با خدای زیادت (کذا).

آغاز: ... در دیدن فال، این فالی است...

067 - [م] ۲۹۷۶۱۱۲/۳ نستعلیق شکسته، آغاز افتاده، عنوان و نشانها شگرف، ۶ ص، ۱۴ ص، اندازه: ۲۱×۱۲/۵.

[۶۷]

● فالنامه

از: ناشناس. رساله‌ای است کوتاه، دارای یک فالنامهٔ نجومی و یک فالنامهٔ حافظ که در پایان آن نیز

اشعاری پراکنده وجود دارد.

آغاز: حمد... بدان که این کواکب تصنیف شده دست سلطان سکندرن که بر ایشان به ضد و هشتاد

حکیم بود...

068 - [م ۱۱] نستعلیق ہندی، ۶ ص، ۱۸ ص، اندازہ: ۲۱×۹/۵.

[۶۸]

● فالنامہ عشرہ مشرہ

از: ناشناس۔ منسوب بہ حضرت رسول (ص). وی می گوید «ہرکہ را مہمی یا مشکلی پیش آید، بدین فالنامہ مشورت کند، تا حقیقت احوال خود بداند...» در این فالنامہ چگونگی روش بازگو شدہ و آغاز فال یا عنوانی بدین گونه می آید: اگر یک برآید، اگر دو برآید، و بدون ہیچ توضیح دیگر، بہ پایان می رسد. آغاز: فالنامہ عشرہ مشرہ: حضرت رسول صلی اللہ علیہ وسلم فرمودہ اند...

069 - [م ۱۸] نستعلیق، عناوین و نشانہا شکرگرف، ۵ ص، ۱۵ ص، اندازہ: ۲۱×۱۲.

۱۸

[۶۹]

بخش دوازدهم

پزشکی

[۶۹]

● تذکرة الهند: یادگار رضایی

از: حکیم رضا علی خان بن حکیم محمود خان حیدرآبادی (م: ۱۲۳۵ هـ). وی از روی یادداشتهای پدرش که پراکنده و به عربی بوده این اثر را در سه «تذکره» و یک «خانمه» نگاشته است. آغاز: سبحان الذی علم الانسان علاج الابدان لشفاء الاسقام... (ن.ک: مشترک ۱: ۵۲۹، نسخه‌ها ۱: ۶۱۱، مشار ۱: ۱۲۵۸).

070 - [۶۱۰] استعلیق، احتمالاً کتاب سید شاه محمد عبدالله رفاعی قادری، ۱۲۸۰ هـ، اندکی کرم خورده، عنوان: شکرگرف، ۳۹۶ ص، ۱۶ س، اندازه: ۲۶/۵ × ۱۸.

[۷۰]

● تشریح الابدان: تشریح منصوری: التشریح بالتصویر

از: منصور بن محمد بن احمد بن یوسف بن الیاس شیرازی (م: ۱۴۰۶/۵۸۰۹ م). به نام پیر محمد بهادر خان که آن را در سال ۷۹۸ هجری در یک «مقدمه» و پنج «مقاله» و «خانمه»‌ای نگاشته است. مقدمه در تعریف و تقسیم اعضاء. مقاله ۱- ذکر عظام، ۲- ذکر عصب، ۳- عضله‌ها، ۴- آورده و شعب آنها، ۵- شرایط. خانمه در اعضاء مرکبه و جنین با تصویر اندامها. آغاز: شکر و سپاس بی حد پادشاهی را سزد و حمد و ثنای بی قیاس... اما بعد بر نظر اصحاب بصیرت...

(ن.ک: مشترک ۱: ۵۳۱، موزه: ۸۲، ذریعه ۴: ۱۸۴، مشار ۱: ۱۳۵۱، نسخه‌ها ۱: ۵۰۸).

071 - [۶۱۰] استعلیق خوانا، ۱۳۰۰ هـ، ۷۲ ص، ۲۱ س، اندازه: ۲۷ × ۱۸/۵.

● التشریح بالتصویر - تشریح الابدان

● تشریح منصوری - تشریح الابدان

[۷۱]

● رسالهٔ ادویه

از: ناشناس. رساله‌ای است کوتاه در تجویز ادویه و رفع بعضی امراض.

آغاز: ... هر که این چهار شانزده (کذا) ادویه متفرق نوشد...

072 - [م ۳۳۱] استعلیق هندی، آغاز افتاده، ۸ ص، ۱۸ ص، اندازه: ۲۱×۹/۵
۱۱

[۷۲]

● رسالهٔ عقیقات

از: ناشناس. این رساله دربارهٔ گیاهان عطری و تأثیر شفا بخشی آنهاست.

آغاز: نسخهٔ جوارش نعنای که اشتها آورد ... آب انار شیرین نیم باو...

073 - [م ۳۳۲] استعلیق، ناخوانا، ۱۹ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۲۱×۱۲/۵
۷

[۷۳]

● شرح و ترجمهٔ صیدنه

از: ابوبکر بن علی بن عثمان الکاسانی که به نام ابوالفتح ایلمتمش (۶۰۷-۵۶۳۳ هـ) نگاشته است. متن

اصلی از ابوریحان بیرونی (۳۶۲-۲۴۰ هجری) است.

آغاز: ... اینوس معرب ابانس، یونانی است، و گویند به رومی ابیکسین نامند و به فارسی و هندی

اینوس، اصل او در حبشه پیدا می‌شود...

(ن. ک: مشترک ۱: ۶۱۳، نسخه‌ها ۱: ۵۰۱، ذریعه ۱۵: ۱۰۷).

074 - [۶۱۰] نسخ خوانا، آغاز افتاده، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۲۲۸ ص، ۲۸ ص، اندازه: ۲۹×۲۰.

● یادگار رضایی - تذکرهٔ الهند

...

...

...

...

...

...

...

...

بخش سیزدهم

چند دانشی

[۷۴]

● تحفة الهند

از: میرزا محمد خان بن فخرالدین محمد، که آن را در عهد اورنگزیب برای شاهزاده معظم شاه، در باب فنون مختلف آن دوره در یک «مقدمه» و هفت «باب» نگاشته است. باب اول: در علم عروض اهل هند، ۲- در علم قوافی، ۳- در علم بدیع و بیان، ۴- در علم عاشقی و معشوقی، ۵- در علم موسیقی، ۶- در علم معرفت اقسام زن و مرد، ۷- در علم قیافه شناسی. آغاز: حمدله... چنین گوید مست باده هدیاز بی حد، میرزا خان بن فخرالدین محمد، در عهد میمنت مهد خدیو کشورستان...

(ن.ک: مشترک ۱: ۸۰۹، بانکي پور ۹: ۱۵۰، ابوظف: ۱۶۳، ندوه: ۸۰۰).

075 - [۱۴] نستعلیق، انجام افتاده، ۳۸۴ ص، ۱۷ س، اندازه: ۲۵×۱۷.

[۷۵]

● رساله ابوالیمین: شرح و بیان آثار ظهوری: مقدمات ثلاثة ظهوریه

از: ابوالیمین عبدالرزاق بن محمد اسحاق حسینی سورنی که در سه بخش به سال ۱۲۱۲ هجری تدوین شده است. کتابشناسان انجمن ترقی اردو نام این رساله را سه نثر ظهوری نامیده‌اند که سهو است، زیرا مؤلف در آخر کتاب می‌گوید: سه دیباچه، پنج رقعه و مینا بازار ظهوری را شرح کردم. بخش اول: شرح زندگی ظهوری ترشیزی، بخش دوم: موسیقی ایرانی و دوازده «مقام» آن در هند، بخش سوم: آرایه‌های لفظی و معنوی، همراه با گواه بیت.

آغاز: الحمد لله الذی تعالی... رباهی، ای آن که به سعی، نظمی و نثاری / مشکل که به نام گنجی از بسیاری، نظم از تو مردّف و مقفی معذور / اثر از تو مرجّز و مسجع عاری...

(ن.ک: مشترک ۵: ۸۶، نسخه‌ها ۵: ۳۴۹۵).

076 - (م) ۸۹۱۶۵۵۲ | نستعلیق، مقرر علی هابوری، ۱۲۶۳ هـ، عناوین و نشانه‌ها شنکرف، ۳۲ ص، ۱۱ ص، اندازه: ۲۲×۱۵/۵.

● شرح و بیان آثار ظهوری - رساله ابوالیمین

[۷۶]

● غزلان الهند

از: میر غلامعلی حسینی واسطی بلگرامی، متخلص به آزاد (۱۱۱۶-۱۲۰۰ هـ / ۱۷۰۴-۱۷۸۶ م). وی نخست به سال ۱۱۷۷ هـ «سحرة المرجان فی آثار هندوستان» را در چهار «مقصده» در تاریخ هند و صنایع بدیعی هند به عربی نگاشته است. سپس به خواهش میر عبدالقادر اورنگ آبادی متخلص به «مهربان» و لجهمی نراین اورنگ آبادی متخلص به «شقیق» به سال ۱۱۷۸ هـ دو «مقصده» آخر آن (سحرة) را به فارسی برگردانده است با عنوان غزلان الهند. در یک «مقدمه» و دو «مقاله» در عروض و بدیع و صنایع شعری. مقاله یکم: صنایع بدیعی چهار «فصل». مقاله دوم: در بیان ناپکاهید «چهار فصل». آغاز: سر آمد محسنات کلام، ستایش صانعی که ... اما بعد، التماس فقیر آزاد حسین واسطی بلگرامی شنیدنی است...

(ذک: موزه: ۴۶۱، سالار: ۳، ۲۳۹، ندوه: ۶۴۳، مشترک: ۱۳، ۲۴۲۳).

077 - (م) ۸۹۱۶۵۲۳ | نستعلیق، غلام محیی الدین، بیست و نهم رمضان المبارک ۱۱۹۷ هـ، عناوین و نشانه‌ها شنکرف، ۱۷۸ ص، ۱۷ ص، اندازه: ۲۰/۵×۱۱.

● مقدمات ثلاثه ظهوریه - رساله ابوالیمین

بخش چهاردهم

عرفان

[۷۷]

● ارشادالطالبین

از: سید سلطان محیی الدین پادشاه قادری، متخلص به سالک (زنده در سال ۱۲۸۹ هـ)، فرزند حضرت سید حسینی، پادشاه قادری چشتی بن حضرت سید شاه نوره، واقف اسرار قادری چشتی بخاری. در باب مسأله وحدت وجود، هیبت، غیرت و جبر و قدر است.

آغاز: حمد بی انتها و ثنای لا احصی، مرموجود حقیقی را لایق که از یک وجود بحت به این صورت متعدده جلوه فرمود...
(برای نام نگارنده ن. ک: فهرست کتابهای فارسی چاپ سنگی و کمیاب کتابخانه گنج ۱: ۱۴۹).

078 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق شکسته، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۷۶ ص، ۱۰ س، اندازه: ۱۲/۵ × ۱۹.

[۷۸]

● ارشادنامه

از: سید کمال الدین شاه در عرفان به زبان اردو - فارسی که در بخش فارسی آن پیرامون کلمه طیبه و ده فرض آن سخن رفته است.

آغاز: اشهدان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد ان محمدا عبده و رسوله، اعتقاد صوفیه...

079 - [۲۹۷۶۷] خط اردو، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۴ ص، ۱۷ س، اندازه: ۱۱ × ۱۸.

[۷۹]

● اسرارالمشایخ

از: جهانگیر یوسف، معروف به سید خطاب حسینی. کتابی است درباره عرفان در ۹ فصل مشحون از آیات شریفه قرآن، احادیث، عبارات و اقوال عارفان. ۱- در یافتن درویشی، ۵- در یافتن تن، ۹- در یافتن اسرار عشق.

آغاز: حمدله... بدان که در ویسی، نوری است از انوار الهی که هر دلی را نیست...

(ن:ک: مشترک: ۳، ۱۲۶۱).

080 - |^{۲۹۷۶۷}| استعلیق، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۱۸ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۳

[۸۰]

● امواج خوبی: خوب ترنگ: ترجمه شرح نما

از: خوب محمد چشتی حسینی (م: ۱۶۱۴/۸۱۰۲۳ م). در بیان اثبات وجود احدیت، در بیان مراتب روح و قلب قوس، در بیان این که خلق پیش از ظهور، عین حق بود و حق بعد از ظهور، عین عالم؛ در بیان صفات عبد و حق، در بیان قلب و مثال، در بیان مراقبه؛ در بیان مرتبه غیرت و... که با عبارات زیبا و حکایاتی لطیف و دلنشین همراه است.

آغاز: اولیٰ بشتناس که موجودات چند نوهند، یکی موجود وجودی که هستی وی بر هستی کسی نیست؛ و آن موجود وجودی به ذات خود قائم است...

(ن:ک: مشترک: ۳، ۱۲۸۸، نسخه‌ها: ۵، ۳۴۴۱، سالار: ۸، ۱۷۸).

081 - |^{۲۹۷۶۷}| نستعلیق، آغاز اقتاده، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۲۸۸ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۲×۱۳

[۸۱]

● برهان المقصود فی اثبات الوحدة الوجود

از: سید سلطان محیی‌الدین پادشاه قادری، منخلص به «سالک» که یاد او در «ارشاد الطالین» مخفی بخش آمد. درباره اثبات وحدت وجود است که برخی از سالکان این وحدت را نفی کرده بودند و مؤلف در رد آنها با استناد کتابهایی از جمله: تفسیر حسینی، مشارق الانوار، عین‌العلم، مشکوة و... ثابت کرده است.

آغاز: جمله حمد و ثنا که از ظهور و کثرت او بر می آید، مراحم حقیقی را لایق که او از لوازم و آلات و صورت بشریت فایز...

[۸۲]

082 - |^{۲۹۷۶۷}| استعلیق، ۱۲۸۷ ه، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۷۶ ص، ۱۱ س، اندازه: ۱۹×۱۴/۵

[۸۲]

● تحفة المرسله

از: عبدالغفور که به دستور شیخ محمد بن شیخ فضل الله برهانپوری (زاده ۹۵۲ ه) گرد آوری، گزین و

ترجمه شده است. در هفت «مرتبۀ» ۱- مرتبۀ تعین و اطلاق، ۲- تعین اول، ۳- مرتبۀ تعین ثانی، ۴- مرتبۀ ارواح، ۵- مرتبۀ عالم مثال، ۶- مرتبۀ عالم اجسام، ۷- مرتبۀ جامع آغاز: المرتبۀ الاولی، مرتبۀ لاتعین و الاطلاق والذات البحت... مرتبۀ اول، لاتعین و اطلاق و ذات بحت است...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۳۴۰، نسخه‌ها ۲: (۱۵۶)، علمای هند: ۸۳، فیروز: ۱۹۵).
 083 - [۲۹۷۶۷/۱۵] نستعلیق خام، نسخ پخته، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۱۰ ص، ۲۷ ص، اندازه: ۳۰/۵×۲۰/۵

[۸۳]

● ترجمۀ انسان کامل

از: جمال‌الدین قادری که «انسان کامل» عبدالکریم بن ابراهیم جیلی قادری (۷۶۷-۸۳۲ هـ) را در سال ۱۲۰۹ هـ برگردان کرده است، در دو «مقدمه» و ۶۳ «باب». ۱- ذات، ۲- اسم مطلق، ۳- صفت مطلق، ۴- الوهیت، ۵- احادیث، ۶- واحدیت، ۷- رحمانیت و... از این دست. آغاز: حمدله... آغاز می‌کنم برای انجام این کتاب نیکوفر جام... ثنا و ستایش از ارواح و اجساد... (ن.ک: مشترک ۳: ۱۲۸۹، کشف الظنون ۱: ۱۸۱، نسخه‌ها ۲: ۱۰۵۰).

084 - [۲۹۷۶۷/۲۳] نستعلیق، میر اسدالله ولد عبدالخالق، ۱۲۷۹ هـ، ۶۶۸ ص، ۲۰ ص، اندازه: ۳۷×۲۱

● ترجمۀ شرح نما - امواج خوبی

[۸۴]

● جام جهان نما

از: شمس‌الدین محمد بن عزالدین بن عادل بن یوسف تبریزی، مشهور به محمد شیرین متخلص به «مغربی» (۷۴۹-۸۰۹ هـ). در توحید و مراتب وجود در دو «دایره»: دایره اول - احادیث و وحدت و اعتبار وجود، دایره دوم - در ظاهر وجود و ظاهر علم. آغاز: حمد بی حد و شکر بیعد سزای ذاتی که وحدتش منشأ احادیث و واحدیت شد... (ن.ک: مشترک ۳: ۱۳۷۶، نسخه‌ها ۲: ۱۱۰۷، ابوالف: ۱۲۹۹، کرزن: ۳۳۶).

085 - [۲۹۷۶۷/۱۵] نستعلیق خام، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۱۸ ص، ۲۷ ص، اندازه: ۳۰/۵×۲۰/۵

[۸۵]

● جئونیه

از: خواجه محمد وفا، معروف به محمد صالح دربارهٔ پاره‌ای مسایل عرفانی مثل سخن درست و بجا

گفتن و این که عرفات، باطل است و... از این دست که از اشعار و کلام بزرگان عرفان، آیات شریفه قرآن و احادیث بهره جسته است.

آغاز: حمدله... می‌گوید با بسته حرض و هوا، گرفتار ماسوا، محمد وفا...

(ن.ک: مشترک ۳، ۱۳۸۶، موزه: ۲۱۲).

086 - [۲۹۷۶۷]^{۲۱} / استعلیق، عنارین و نشاتها سنگرف، ۸ ص، ۱۷ س، اندازه: ۲۰×۱۴.

● چهار پیر - رساله چار پیر

[۸۶]

● خاتمه آداب المریدین

خاتمه و تکمله از: سید محمد گیسو دراز (۷۲۰-۸۲۵هـ). متن از علی بن سلطان محمد سهروردی معروف به ملا علی قاری (م ۱۰۱۴/۸ ۱۶۰۶م) که جهت سالکان در مسایل عرفانی و آداب و اعمال عبادی نوشته شده است.

آغاز: ... از رسوم مستمره و عادات ملتزمه دوام و ضوست، عوام و خواص ایشان بی‌وضو می‌باشند؛ مگر به حالت مرض یا عرض که از روی حکمت استعمال، آب زینکار آید...

(ن.ک: مشترک ۳، ۱۲۲۱، سالار: ۸، ۱۲۹).

087 - [۲۹۷]^۳ / استعلیق خوانا، سده ۱۲ و ۱۳هـ، آغاز افتاده، ۲۲۹ ص، ۱۵ س، اندازه: ۱۸/۵×۱۱/۵.

● خوب ترنگ - امواج خوبی

[۸۷]

● دلیل العارفين

از: خواجه قطب‌الدین محمد بختیار اوشی کاکمی (م: ۸۶۳۳هـ) که سخنان پیر خود معین‌الدین حسن سجزی چشتی اجمیری را گردآوری کرده است. در دو فصل: ۱- در فقه، صلوة و مکتوبات، تسبیح و اوراد و جز آن. ۲- در سلوک و فواید آن.

آغاز: این صحیفه علوم ربانی و این تحفه فقه مبانی، از کلمات... معین‌الدین حسن سجزی ادام الله تقواء... شونده می‌آید و جمع کرده شد، در این مجموعه که نام اوست دلیل العارفين...

(ن.ک: مشترک ۳، ۱۴۵۸، نسخه‌ها ۲: ۱۱۴۷، کروزن: ۳۲۲).

088 - [۲۹۷۶۷۱]^۱ / استعلیق پخته، بیست و پنجم جمادی الثانی ۱۲۳۶هـ، ۷۶ ص، ۱۷ س، اندازه: ۲۳×۱۵.

[۸۸]

● راحت القلوب

از: عواجه نظام‌الذین اولیا (۶۳۴-۷۲۵ هجری). که ملفوظات شیخ فریدالدین مسعود گنج شکر را گردآوری نموده و در ۱۵ رجب ۶۵۵ هـ نگاشته است. موضوع اثر درباره عرفان، آداب سلوک، شرایط مرید و خرقه پوشی.

آغاز: بعد سیاس و منت آفریدگار و درود بر سرور آفرینش و محمل دانش و بینش...

(ن.ک: مشترک ۳، ۱۳۶۹، علمای هند: ۲۴۰، مرآة العلوم ۱: ۲۲۱، ۲: ۱۹، ۳: ۲۰-۲۱۷، ندوه: ۲۱۱،

نسخه‌ها ۲: ۱۱۵۵، بانک‌ی پور ۱۶: ۱۸).

۰۸۹ - (۲۹۷۶۷۱) نستعلیق پخته، ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۳۴ هـ، عناوین و نشانه‌ها شنکرف، ۲۶۲ ص،

۱۷ س، اندازه: ۲۳×۱۵.

[۸۹]

● رساله چهار پیر: چهار پیر

از: ناشناس. این رساله درباره چهار پیر طریقت سخن می‌گوید. ۱- امام حسن (ع)، ۲- امام حسین (ع)،

۳- حسن بصری، ۴- کمیل بن زیاد.

آغاز: اول محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم خرقه پهنی...

۰۹۰ - (۲۹۷۶۷۱) نستعلیق، ۱ ص، ۱۷ س، اندازه: ۲۱×۱۲/۵.

[۹۰]

● رساله حاشیه

از: ناشناس. دارای «باب‌های» که با عنوان حاشیه یاد شده است: حاشیه وجود وحدت، حاشیه نقطه وحدت، حاشیه تجلی انوار الهی، حاشیه امراشه و...

آغاز: مراد از کلام قدیم، صور علمیه است که آنها را نفس رحمانی می‌گویند، مراد از باطن متکلم حقیقی.

۰۹۱ - (۲۹۷۶۷۱) نستعلیق شکسته و خوانا، سید علی بن شاه قاسم انوار، ۱۲۵۷ هـ، عناوین و نشانه‌ها

شنکرف، ۲۲ ص، ۱۳ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۳/۵.

[۹۱]

● رساله حق نما

از: محمد داراشکوه (۱۰۲۴-۶۹-۱۰۷۰ هـ). فرزند شاهجهان. رساله‌ایست عرفانی در مورد حضرات خمس شامل ده مطلب.
 آغاز: حمدله... بعد حمد بی غایت و صلوات بی نهایت، معتقد صاف اهل صفا، خاک راه محمد مصطفی (ص)...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۴۱۵، مرآة العلوم ۱: ۲۲۰ کروزن: ۳۱۱).

092 - [۲۹۷۶۷] استعلیق، ۲۲ ص، ۱۵ س، اندازه: ۱۸×۱۲.

093 - [۲۹۷۶۷] استعلیق شکسته، ۱۳۰ ص، ۱۵ س، اندازه: ۱۸×۱۲.
 ۲۶

[۹۲]

● رساله در بیان چهار کلمه

از: شاه وجیه‌الدین علوی (۹۱۱-۹۸۸ هـ) مؤلف از چهار کلمه که مبنای ظهور و تجلی حق بردل سالک است، سخن می‌راند و هر یک از آنها را نام می‌برد و به اجمال شرح می‌کند: (آثاری، افعالی، صفاتی و ذاتی).

آغاز: بدان که ظهور حق بر دیده سالک از روی کلمه، چهار نوع است...

094 - [م] [۲۹۷۶۷] استعلیق خام، عنوان و نشانها شنگرف، ۲ ص، ۲۷ س، اندازه: ۳۱×۲۱.
 ۹

[۹۳]

● رساله در بیان مراتب فنا و وصول الی الله

از: محمد بن ابوسعید حسینی، پیرامون فنا و اقسام آن: (فناء فی الصفات و فناء فی الذات).
 آغاز: می‌گوید فقیر حقیر دل شکسته و از خود رسته، محمد بن ابوسعید حسینی که این رساله‌ای است، در بیان مراتب فنا و وصول الی الله...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۹۰۰، نسخه‌ها ۲: ۱۳۰۲، سالار ۸: ۱۸۸، کروزن: ۳۲۵، ندوه: ۲۱۷ و ۳۰۰).

095 - [م] [۲۹۷۶۷] استعلیق خام، نشانها شنگرف، ۴ ص، ۲۷ س، اندازه: ۳۰/۵×۲۰/۵.
 ۹

[۹۴]

● رساله در توضیح و تشریح ذکر خفی و جلی

از: ناشناس. رساله‌ای است کوتاه که در پیرامون اذکار قلبی و زبانی بحث می‌کند.

آغاز: بدان ای عزیز که ذکر خفی مرتبه ذات مطلق اوست. سبحانه و تعالی که او خود را در قدیم
 القدیـم...

096 - [م] ۲۹۷۶۷/۲۳ نستعلیق، ۱۵ صفرالمظفر ۱۳۳۱ هـ، ۶ ص، ۱۱ س، انداز: ۲۱×۱۲/۵

[۹۵]

● رساله در طریق نقشبندیه

از: ناشناس. مؤلف در این رساله، طریقه مشرف شدن را در سلسله نقشبندیه به دست مراد توضیح
 می‌دهد و می‌گوید که مراد باید چه کارهایی برای جذب قلوب مریدان انجام دهد.

آغاز: در بیان توجه که طریقه نقشبندیه، ادام الله تعالی، یوم القیامة، مستعمل است، از زبان هدایت
 بیان...

097 - [م] ۲۹۷۶۷/۲۳ نستعلیق، ۱۶ ص، ۱۱ س، ۱۵ صفرالمظفر ۱۳۲۱ هـ، انداز: ۲۱×۱۴/۵

[۹۶]

● رساله درویشی

از: ناشناس. رساله‌ای است که به گفته مؤلف، هر فقیر پس از ختم قرآن مجید، باید آن را بخواند و
 به گونه سؤال و جواب است.

آغاز: این رساله درویشی بعد از ختم قرآن، حضرت رسالت پناه، صلی الله علیه و آله و سلم از درگاه
 رب العزة عنایت شده...

098 - [م] ۲۹۷۶۷/۲۹ نستعلیق خوانا، میر اشرف، بیست و یکم صفر ۱۱۷۷ هـ، ۱۴ ص، ۱۱ س،
 انداز: ۲۱×۱۲/۵

[۹۷]

● رساله فقرنامه

منسوب به ابوالحسن خرقانی یسطامی، علی بن جعفر (م: محرم ۲۲۵/۱۰۳۳ م). در ۹ دیاب
 ۱- ارادت آوردن، ۲- توبه دادن، ۳- مراض زانندن، ۴- کلاه پوشیدن، ۵- خرقه پوشیدن، ۶- میان
 بستن، ۷- سجاده و قندیل و زنبیل و علم، ۸- جاروب دادن، کجکول گردانیدن، ۹- در چهل مقام فقر و
 دانستن.

آغاز: حمدله... بدان که اسعدک الله تعالی فی الدارين که کتاب تصنیف شیخ المشایخ شیخ ابوالحسن

عرفانی رحمة الله عليه، که این رساله در بیان توبه و ارشاد...

(ن. ک: مشترک ۳، ۱۷۲۹، کروزن: ۳۲۱).

099 - [م] $\frac{29767}{15}$ نستعلیق، ۱۵ صفرا المظفر ۱۳۲۱ هـ، ۳۲ ص، ۱۱ ص، اندازه: $21 \times 14/5$.

100 - [م] $\frac{29767}{8}$ نستعلیق، سده‌های ۱۲ و ۱۳ هـ، آغاز برابر نمونه، ۴۴ ص، ۱۲ ص، اندازه: $21/5 \times 13/5$.

[۹۸]

● رسالهٔ فقرنامه

از: ناشناس. رساله‌ای است عرفانی در بیان چهار کلمه: شریعت، طریقت، حقیقت و معرفت؛ و چهار عالم: ناسوت، ملکوت، جبروت و لاهوت.

آغاز: حضرت رسالت پناه، احمد مجتبی مصطفی، صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: هر درویش که از این چهار کلمه و چهار مقام خبر ندارد، متناقض است...

(ن. ک: مشترک ۳، ۱۷۵۵، گنج ۲: ۹۵۴).

101 - [م] $\frac{29767}{23}$ نستعلیق، ص ۹، ۱۱ ص، اندازه: $21 \times 14/5$.

[۹۹]

● رسالهٔ قطبیه

از: محمد قطب‌الدین جمند میر خیل. کتابی است که برخی از آیات یا احادیث را می‌آورد و به گونه عرفانی شرح و توضیح می‌دهد و خود می‌گوید: ... این رسالهٔ قطبیه، ابن القرآن باشد؛ چرا که ام‌الکتاب قرآن است.

آغاز: اقرأ باسم ربک الذی خلق، بخوان قرآن را در وقتی که افتتاح کننده باشی، به نام پروردگار، آن خدایی که آفریده، همه چیز...

102 - [م] $\frac{29767}{12}$ نستعلیق خوش، شیخ ظهورالدین، ۱۲۰۸ هـ، ۱۹۰ ص، ۱۳ ص، عناوین و نشانه‌ها شنکوف و تذهیب، اندازه: $25/5 \times 16$.

[۱۰۰]

● رسالهٔ مجموعهٔ طریقت و شریعت

از: ناشناس. رساله‌ایست عرفانی در چهار رکن سلوک شریعت، طریقت، حقیقت و معرفت و نیز نماز، روزه، زکات، کلمه و وضو.

آغاز: نماز شریعت یعنی نماز پنج وقتۀ مفروضۀ واجب و سنت مؤکده... نماز طریقت یعنی دل را از ذکر و فکر و مشاهده و مراقبه و حضور و محبت و معرفت مشغول دارد... [م] ۲۹۷۶۷/۴ - ۱۰۳ - استعلیق خام، آغاز و انجام افتاده، عناوین و نشانه‌ها شگرف، ۱۲ ص، ۱۲ ص، اندازه: ۲۰/۵ × ۱۳/۵.

[۱۰۱]

● رسالۀ ناشناخته

از: ناشناس. رساله‌ایست عرفانی دربارهٔ حالات باطنی پیر و خصوصیات لازمه برای پیر و آداب ظاهر و باطن. آغاز: حمدله... فصل اول در بیان پیری و مریدی کامل؛ پیر آن است که در او سه چیز باشد... [م] ۲۹۷۶۷/۷ - ۱۰۴ - استعلیق شکسته، ۲۰ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۲۱ × ۱۲/۵.

[۱۰۲]

● رسالۀ ناشناخته

از: ناشناس. رساله‌ای است دربارهٔ عرفان در چند صفحه و بی‌نام و نشان. آغاز: سبحان الذی فی هو... یعنی آن سلطان ازل احد... [م] ۲۹۷۶۷/۳۲ - ۱۰۵ - استعلیق خوانا، عناوین و نشانه‌ها شگرف، ۱۲ ص، ۱۷ ص، اندازه: ۱۸ × ۱۱.

[۱۰۳]

● رسالۀ یونیه

از: ناشناس. در مسایل عرفانی، فلسفی و دینی با استناد به آیه‌های قرآن، احادیث و کلام بزرگان، بویژه در اعتقاد صوفیه به این که وجودیه باشند، یا شهودیه. آغاز: اشهدان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد ان محمداً عبده و رسوله، اعتقاد صوفیۀ صافیۀ خواجه وجودیه باشند یا شهودیه، این است که حق سبحانه... [م] ۲۹۷۶۷/۳۳ - ۱۰۶ - استعلیق خوانا، عناوین و نشانه‌ها شگرف، ۲۶ ص، ۱۷ ص، اندازه: ۱۸ × ۱۱.

[۱۰۴]

● رمز العشاق

از: خواجه عبدالله امرومی (زنده در ۱۲۶۷ هـ). در رموز عشق و معانی و اصطلاحات صوفیان با استناد

به آیه‌های شریفه قرآن، احادیث (قدسی، نبوی) و اقوال بزرگان ادب و عرفان...
 آغاز: ...انصال (به کسر همزه و تشدید ثانی فوقانی) عبارت است از مکاشفات قلوب و مشاهدات استرلاب...
 (ن.ک: مشترک ۳: ۱۵۲۵).
 107 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق پخته و خوانا، آغاز و انجام افتاده، عناوین و نشانه‌ها ششگرف، ۲۰ ص، ۱۵ س،
 ۳۵
 اندازه: ۲۲×۱۵/۵.

[۱۰۵]

● رموزات

از: شیخ عبدالجلیل چشتی لکنهوی (م: ۱۰۲۳/۳-۱۶۳۲ م). در صد «رمزه» در مسایل عرفانی،
 مشحون از آیات قرآن، احادیث، اقوال بزرگان ادب و عرفان...
 آغاز: الحمد لله علی صنایع قدرته، و التّحیات علی رافع العزّة و الشّفاء...
 (ن.ک: مشترک ۳: ۱۵۲۶، نسخه‌ها ۲: ۱۱۷۹، موزه: ۲۳۰).

108 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق خوانا، ۲۴ ص، ۱۷ س، اندازه: ۱۹×۱۱/۵.
 ۲۶

[۱۰۶]

● رموز اعظم

از: سید سلطان محیی‌الدین پادشاه قادری، متخلص به «سالک»، (که یاد او در ارشاد الطالین گذشت)،
 در بیان وحدت وجود در تمامی اجزاء عالم و رموزی که خالق عزّ اسمه - در خلق خود ساری کرده است.
 آغاز: الحمد لواجب الوجود الذی ظهر به...

109 - [۲۹۷۶۷] نسخ و نستعلیق، سده ۱۳ هـ [احتمالاً]، عناوین ششگرف، ۶۸ ص، ۱۱ س،
 ۸
 اندازه: ۱۹×۱۴/۵.

[۱۰۷]

● رموز التوحید

از: سید سلطان محیی‌الدین پادشاه قادری، متخلص به «سالک» (یاد او در ارشاد الطالین گذشت) در
 باب تعریف و توصیفی چند از وحدت وجود که شامل اجزاء جهان است.

آغاز: حمد بی حد مرذات و احد را که از نسبت وجود خود، صور ممکنات را تجلی گردانید...
 110 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق، سده ۱۳ هـ، نشانه‌ها ششگرف، ۸ ص، ۱۱ س، اندازه: ۱۹×۱۴.
 ۷

[۱۰۸]

● رموز العاشقین: وجود العاشقین

از: سید محمد گیسو دراز (۷۲۰-۸۲۵هـ). گفتاری است عرفانی، به نثر آمیخته به نظم، در عشق و عاشق و معشوق، با گواه آوردن از آیتها و سخنان عارفان بزرگ.

آغاز: سپاس بی حد و ستایش بی عدد، قادر مطلق و حاکم بر حق و جانان عاشق...
(ن.ک: مشترک ۳: ۲۰۹۸، نسخه‌ها: ۲: ۱۴۸۱، مرآة العلوم ۱: ۲۳۱).

111 - [۲۹۷۶۷] استعلیق، احتمالاً سده ۱۱-۱۲هـ، ۱۶ ص، ۱۲ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۱.

[۱۰۹]

● شرح تسمیه

از: سید سلطان محیی الدین پادشاه قادری، متخلص به «سالک» (که یاد او در ارشاد الطالبین گذشت) در تفسیر بسمله به طریق اهل تصوف.

(ن.ک: رموز التوحید، رموز اعظم، علم نکته، مخزن الاشغال از همین مؤلف در این بخش).

آغاز: به نام آن که در هر اسم مخفیست / به هر یک اسم خود کرده تجلیست...

112 - [۲۹۷۶۷] استعلیق شکسته، ۱۶ ص، ۱۱ س، اندازه: ۱۹×۱۴/۵.

[۱۱۰]

● علم الکتاب

از: خواجه میر محمد دهلوی، متخلص به «درده» (۱۱۳۳-۱۱۹۹هـ). این کتاب به خطیة الکتاب نیز

موسوم است و به گفته مؤلف از تلقین حضرت احدیت به رشته تحریر در آمده است. خود می‌گوید:

هر علفی در مورد موضوعی صحبت می‌کند در چندین «بخش». بخش ۱- موسوم به تحمید و تسمیه و

شرح بسم الله، ۲- تفسیر آیه الله نور السموات والارض، ۳- در بیان وجود و اعیان و اصطلاحات

محمدی (ص)، ۵- دعوتنامه، ۷- حکمت الله.

آغاز: حمدله... اما بعد بیان تسوید این کتاب به تایید ربّ الارباب چون او سبحانه این بی بضاعت را...

(ن.ک: مشترک ۳: ۲۰۹۲).

113 - [۲۹۷۶۷] استعلیق، ۱۰۶۴ ص، ۲۵ س، اندازه: ۲۸×۱۸.

[۱۱۱]

● علم نکته

از: سید سلطان محیی‌الدین پادشاه قادری، متخلص به «سالک» در باب دل که همان نکته علم الهی است. شامل آیات و عبارات عرفانی.
 آغاز: حمدله... اما بعد، خاکپای صوفیه - رحمهم الله - سید سلطان محیی‌الدین پادشاه قادری، سالک تخلص...

114 - [م ۲۹۷۶۷/۷] نستعلیق، ۸ ص، ۲۰ م، سده ۱۳ هـ [احتمالاً، نشانه‌ها شکرگرف، اندازه: ۱۹×۱۴.

[۱۱۲]

● فوائد سبعه

از: قاضی کمال‌الدین میر حسین میبیدی (شهید در ۹۱۱ هـ). مقدمه شرح دیوان امیرالمومنین در هفت «فائحه» و هر فائحه در چندین «فتح» آمیخته به نظم. ۱- در بیان راه راست، ۵- در انسان صغیر که عین انسان کبیر است، ۷- فضایل و احوال حضرت مرتضی (ع).
 آغاز: ... و عنی من الکنی فلا خیر فی اللذات من دونها شر... جمعی پندارند که دانش منحصر در علوم رسمیه است...

(ن.ک: مشترک ۳، ۱۷۶۲، نسخه‌ها ۵: ۳۴۶۸، ذریعه ۱۳: ۲۶۶).

115 - [۸۹۱۶۵۵۲۵/۲۰] نستعلیق پخته و خوانا، بیست و یک شعبان سنه ۲۳ جلوس عالمگیری، آغاز افتاده، عناوین و نشانه‌ها شکرگرف، ۲۷۲ ص، ۱۷ م، اندازه: ۲۲/۵×۱۳.

[۱۱۳]

● فیضان سلطان

از: سید سلطان محیی‌الدین پادشاه قادری، متخلص به «سالک»، ملقب به غوث ثما، فرزند حضرت سید حبیبی پادشاه قادری چشتی بن حضرت سید شاه ثوراه، واقف اسرار قادری چشتی بخاری که در پیرامون فیوضات، حالات و دیدار جد خود و زندگی نامه او نگاشته است.
 آغاز: بعد حمد نعت حضرت خیرالوری صلی الله علیه و آله و صحبه و سلم می‌گوید ققیر حقیر پیر دستگیر...

116 - [۲۹۷۶۷/۵] نستعلیق، ۵۱۲۸۰، عناوین شکرگرف، ۶۴ ص، ۱۱ م، اندازه: ۱۹×۱۴/۵.

[۱۱۲]

● کشف السالکین

از: سید سلطان محیی الدین پادشاه قادری، متخلص به «سالک»، رساله‌ایست در مبانی کشف و شهود و پاسخ به پرسش‌های کسانی است که معتقدند درین روزگار کشف و شهود صورت نمی‌گیرد.
 آغاز: حمد بی‌عد و نهایت و ثنای لا احصی و غایت، مراجب الوجودی را سزد...
 117 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق شکسته، ۱۲۷۷ هـ، نشانه‌ها شنگرف، ۲۴ ص، ۱۱ س، اندازه: ۱۹×۱۴/۵.

[۱۱۵]

● کلید مخازن

از: شیخ محمد غوث گویاری (۹۰۶-۸۹۷ هـ). در یک «مقدمه» و سه «دقیقه» دقیقه ۱- ماهیت معقولات به صورت محسوسات، ۲- حقیقت روح تجلی، ۳- نبوت و ولایت، خاتمه در بیان قیامت و مراتب دوزخ و بهشت.

آغاز: سپاس و ستایش خدای را عزوجل، درود بر سرور انبیاء و سرانبیاء...

(ن.ک: مشترک ۳، ۱۸۱۲، مرآة العلوم ۱: ۲۲۵، بانکس پور ۱۶: ۵۹، ندوه: ۲۵۶).

118 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق شکسته و خوانا، سید علی محمد بن شاه قاسم اسرار، ۱۲۵۷ هـ، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۱۸ ص، ۱۳ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۳/۵.

[۱۱۶]

● لطایف لطیفی

از: سید عبداللطیف (زنده در ۱۱۸۷ هـ). در پیرامون شریعت، طریقت، حقیقت و معرفت با استناد به آیه‌های قرآن، احادیث (قدسی، نبوی) سخن بزرگان ادب و عرفان.
 آغاز: اما بعد این لطیفه [ای] چند است که فقیر ضعیف، غلام محیی الدین سید عبداللطیف از دریای حقیقتش بیرون آورد و در سلیک تقریر و تحریر کشیده، به لطایف لطیفی مسمی گردانیده...
 (ن.ک: سالار ۸: ۳۱۵).

119 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق شکسته و نسخ، بیست و پنجم ربیع الاول ۱۱۸۷ هـ، برای محب نظام الدین نگاشته است، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۱۱۲ ص، ۱۳ س، اندازه: ۲۱×۱۴.

[۱۱۷]

● لطیفه الغیبیه

از: عبدالله بن حسام‌الدین سهروردی، نسیرة شیخ الشیوخ سهروردی رساله‌ایست عرفانی در ۱۷ «فصل»: فصل ۱- در بیان توبه و استغفار، ۱۰- در بیان مرید که فنا فی‌الشیخ شود، ۱۵- مرید که بعد تلقین ذکر، شکرانه بجا می‌آورد، ۱۷- در بانی دل در حالت ذکر.

آغاز: الحمد لله المذكور بكل لسان، والمشهود فی کل فؤاد، والمحمود فی [کل] زمان، والمعبود فی کل مکان...

(ن.ک: مشترک ۳. ۱۸۴۰).

120 - [$\frac{29767}{22 \text{ و } 23}$] نستعلیق شکسته و خوانا، سید علی محمد بن شاه قاسم اسرار، عناوین و نشانه‌ها شکرگرف، ۱۸ ص، ۱۳ س، اندازه: $20/5 \times 13/5$.

[۱۱۸]

● مخزن الأشغال

از: سید سلطان محیی‌الدین پادشاه قادری، متخلص به «سالک» برای حصول و جد و حال سالکان طریقت نوشته شده. در شش «قاعده» ۱- در اشغال چشتمیه، ۲- در افکار سهروردیه، ۳- در طریق طباطباییه، ۴- در دید نقشبندیه، ۵- در اصول و سلوک قادریه، ۶- در فواید مختلف.

آغاز: حمد لله... اما بعد فقیر حقیر خاکبای صوفیه صافی، رحمهم الله. سید محیی‌الدین پادشاه قادری...
121 - [$\frac{29767}{4}$] نستعلیق شکسته، ۱۲۸۵ هـ، نشانه‌ها شکرگرف، ۷۰ ص، ۱۱ س، اندازه: 19×14 .

[۱۱۹]

● مرآة المحققین

از: شیخ سعدالدین محمود بن امین‌الدین عبدالکریم بن یحیی شبستری تبریزی (۶۸۷-۵۷۲). معروف به شیخ محمود شبستری در معرفت نفس و خداشناسی. آمیخته از فلسفه و عرفان در هفت «باب».

آغاز: حمد بی حد و ثنای یبعد حضرت ذوالجلال را که آثار قدرت او...

(ن.ک: مشترک ۲: ۹۸۲، نسخه‌ها ۲: ۸۲۲، بانک‌نویز ۱۶: ۱۸، گنج ۲: ۷۹۰، موزه: ۱۵۴).

122 - [$\frac{29767}{14}$] نستعلیق شکسته، ۴۶ ص، ۱۴ س، اندازه: 24×15 .

[۱۲۰]

● مقصد الاقصى

از: عزیزالدین نسفی (م: قبل از ۸۷۰۰). اثری است در باب معرفت ذات خدا و صفات و افعال او و در معرفت ولایت و نبوت و اطلاع از ظاهر و باطن انسان و مبدأ و معاد.

آغاز: حمدله... اما بعد چنین گوید... که جماعتی از درویشان... از این بیچاره درخواست کردند... (ن.ک: مشترک ۳: ۱۹۶۹، نسخه‌ها ۲: ۱۴۱۲، مرآة العلوم ۳: ۶-۲۳۵، سالار ۸: ۱۱۷، ۲۵۸، ۳۰۱).

123 - [۲۹۷۶۷/۳۷] نستعلیق خام، محمد ابوتراب، ۸۶ ص، ۲۰ ص، اندازه: ۱۹/۵ × ۱۱/۵.

[۱۲۱]

● مناقب غوثیه

از: محمد صادق شهابی سعیدی سعدی قادری (از سدهٔ یازدهم هجری). در مناقب شیخ عبدالقادر جیلانی در ۸۷ «منقبت».

آغاز: الحمد لله الذی جعل کرامات الولی... اما بعد می‌گوید بندهٔ ضعیف گنهگار، محتاج سوی رحمت پروردگار، فقیر محمد صادق شهابی سعیدی قادری...

(ن.ک: مشترک ۴: ۲۳۱۶، موزه: ۷۹۳، گنج ۴: ۲۱۴۷، آزاد: ۱۶۰، کرزن: ۲۷ و ۷۹).

124 - [۹۲۰/۱۴] نستعلیق خوش، ۱۲۶۹ هـ، در آغاز مهری به نام «سید مظفر علی» ثبت است، ۱۰۲ ص،

۱۷ ص، اندازه: ۱۸ × ۱۵.

[۱۲۲]

● نشاط العشق

از: عبدالله بن حسن بن علی مکی حسینی جیلانی، برداشته با توضیحات عرفانی.

آغاز: سپاس و ستایش مرآن واجب الوجودی را که احدیت را در وحدت منزوی گردانید، و وحدت را در احدیت مخفی گردانید...

(ن.ک: مشترک ۳: ۲۰۶۷، سالار ۸: ۱۱۲، کرزن: ۲۹۸، گنج ۲: ۸۴۰، موزه: ۲۸۰).

125 - [۲۹۷۶۷/۲۴] نستعلیق شکسته، شعبان المعظم احتمالاً ۱۰۹۰ هـ، ۳۲ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۲۰ × ۱۳.

[۱۲۳]

● نفس رحمانی

از: سلطان سید عبدالرحمن حسینی قادری، که بر شیخ موسی بن داود املاء کرده است تاریخ نگارش

پیرامون ۱۱۸۵ هـ، در عرفان نظری: الوهیت و تجلی، مراتب وحدت، مرتبه حدوث، احدیت، حقیقت و غیره...

آغاز: بدان که ذات من حیث هو هو ذات هستی محض است و آن هستی را نه به اعتبار تعیین و نه به اعتبار لا تعیین، غیب هويت می‌گویند...

(ن.ک: مشترک ۳: ۲۰۷۳، نسخه‌ها ۲: ۱۲۶۴، ندوه: ۳۲۸، موزه: ۲۸۱).

126 - [۲۹۷۶۷] استعلیق، شیخ موسی بن شیخ داود، عناوین و نشانه‌ها سنگرف، ۹ ص، ۲۷ ص، اندازه: ۳۱×۲۱.

127 - [۲۹۷۶۷] استعلیق شکسته، پانزدهم صفر المظفر ۱۳۲۱ هـ، آغاز برابر نمونه، ۶۵ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۲۳/۵×۲۱.

[۱۲۴]

● نورالاذکار فی الاسرار

از: نورالحق شکرکوتهی رمزآه حق نما. کتابیست عرفانی بر اصول حالات باطنی و اذکار قلبی یا استشهاد به قرآن و حدیث در پنج «فصل».

آغاز: حمد بی حد مر وجودی را که اوست نور مطلق، و نعمت بی حد بر نبی علیه السلام که در شان اوست... بدان که شخصیت پناه، شیخ ولی محمد و جمعی طالبان حق از فقیر...

128 - [۲۹۷۶۷] استعلیق، ۱۱۵۳ هـ، محله ناکچهری، نشانه‌ها سنگرف، ۵۸ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۱۹/۵×۱۲.

[۱۲۵]

● نورالمحققین

از: صاحب غریب نواز. درباره حضرتان خمس: (ناسوت، ملک، ملکوت، جبروت و لاهوت) و نیز حقیقت وجود و موجود و حقیقت توحید.

آغاز: ... کردند که مراد از درختها و شاخها، مقام جبروت است و مراد از گلها و برگها، غنچه‌ها، مقام ملکوت است...

129 - [۲۹۷۶۷] استعلیق ناخوانا، آغاز افتاده، ۴۶ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۱۹/۵×۱۲.

[۱۲۶]

● نورالوحده

از: حضرت رمزآه. در بیان وحدت و نور خداوندی و اسرار تجلی او، مستند به آیه‌های قرآنی و کلام

بزرگان عرفان.

آغاز: الحمد لله الذى نورا القلوب المحققين بنور جلال ذاته و شرح صدور العارفين بنور جماله و صفاته و اسمائه...

130 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق خام، ۲۴ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۰×۱۲.

۲۷

● وجود العاشقين - رموز العاشقين

[۲۹۷۶۸]

●

[۲۹۷۶۹]

[۲۹۷۷۰]

بخش پانزدهم

شروح

[۱۲۷]

● اشعة اللمعات: عروس شرح لمعات

از: عبدالرحمن جامی (۸۱۷-۸۹۸هـ). شرحی است کامل و مفصل بر ۲۸ المعة فخرالدین ابراهیم الهمدانی، معروف به عراقی که به شرح و توضیح آن پرداخته است.

آغاز: لولا لمعات برق نورالعدم... اما بعد، نموده می آید که در آن وقت که شیخ عالم عامل عارف عاشق، صاحب النثر الفایق والنظم الرابع، آن زجام کرم...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۸۴۵، نسخه‌ها ۲: ۱۰۳۲، سالار ۴: ۲۹۲ و ۳۰۰، بنارس: ۱۰، ندوه: ۱۸۱ و ۲۹۳).

131 - [۲۹۷۶۷/۱۲] نستعلیق خام، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۳۲ ص، ۲۷ س، اندازه: ۳۰/۵ × ۲۰/۵

[۱۲۸]

● بهار بوستان

از: منشی رای تیک چند، متخلص به بهار (م: ۱۱۸۰هـ). شرحی است بر بوستان سعدی. مؤلف ابیات را آورده و از لحاظ وازگانی - دستوری بدان پرداخته و پس از آن شرحی بر آن نگاشته.

آغاز: به نام خداوند جان آفرین / حکیم سخن بر زبان آفرین. بحر متقارب مقصوره، و وزن آن فعولن فعولن فعل...

(ن.ک: مشترک ۷: ۲۸۹، نسخه‌ها ۵: ۳۴۴۲).

132 - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق خوش، ۲۹ جلوس محمد شاه سال ۱۱۵۹هـ، دهلی (به خامه نگارنده)، ۳۵۲ ص، ۲۱ س، اندازه: ۲۲ × ۱۵/۵

[۱۲۹]

● ترجمه و شرح قصیده برده

از: فقیر جامی عبدالحق فانی. وی قصیده معروف ابو عبدالله محمد بن سعید بوخیرری را برگردان کرده

و درباره خواص این فسیله به شرح آن پرداخته، و در دو «بخش».

آغاز: امن تذکر جبران بدی سلم / مزجت دمعاجری من مفلت بدم، ای زیاد صحبت یارانت اندر ذی سلم / آب چشم آمیختی با خون روان گشته بهم.

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۸۳، ۶۰۲، نسخه‌ها ۴: ۲۷۲۳، گنج ۳: ۱۶۹۲).

133 - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق، عبدالرحمن اکبرآبادی، عناوین و نشانه‌ها سنگرف، ۲۴ ص، ۱۶ ص، اندازه: $\frac{18}{22/5 \times 12/5}$.

134 - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق، آغاز و انجام افتاده، کرم خورده، عناوین و نشانه‌ها سنگرف، ۲۸ ص، ۲۵ ص، اندازه: $\frac{19}{22/5 \times 12/5}$.

آغاز: ... به نقل صحیح ثابت است که حمة الادب و لسان العرب شرف‌الدین ابو عبدالله محمد بن سعید...

[۱۳۰]

● رساله منظومیه

از: ناشناس. رساله‌ایست منظوم در قالب مثنوی که شرح کتاب غوامض خمسه راجع به طریق منظومیه می‌باشد، از مؤلف ناشناس که مرشد صاحب رساله بوده و به خواهش همین مؤلف آن را منظوم ساخته است.

آغاز: ... چنانچه در حدیث وارد است. (لا يزال العبد يتقرب الي بالنوافل حتى احبه فاذا...

135 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق خام، آغاز افتاده، عناوین و نشانه‌ها سنگرف، ۶۰ ص، ۱۵ ص، اندازه: $\frac{22}{17/5 \times 12}$.

[۱۳۱]

● شرح اسکندرنامه

از: عبدالواسع هانسوی که در زمان اورنگ‌زیب می‌زیسته است (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ه). شرحی است بر واژه‌ها، اصطلاحات و ابیات مشکل اسکندرنامه نظامی.

آغاز: شرح متن ذات الهی، چون بیان صفات نامتناهی است... استاد فرشته نهاد... عبدالواسع هانسوی که بحر معنی سیراب از اوست...

(ن.ک: مشترک ۷: ۱۳۷).

136 - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق خوانا، امیر بخش، ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۶۹ ه / ۱۸۵۳ م، عناوین و نشانه‌ها سنگرف، ۱۲۰ ص، ۱۶ ص، اندازه: $\frac{7}{21/5 \times 12}$.

[۱۳۲]

● شرح اسکندرنامه

از: محمد یعقوب (زنده در سال ۱۱۱۶ هـ). شرح اسکندرنامه نظامی است. آغاز: جهان جهان شکر و سپاس پادشاهی راکه هزده هزار عالم از صور علمیه قدرت اوست، به نیروی ابداعی از نهانخانهٔ عدم به وجود آورده...

(ن.ک: مشترک ۷: ۱۳۸).

137 - $\left[\frac{89165525}{2} \right]$ نستعلیق، کمی پوسیده، عناوین و نشانه‌ها سنگرف، ۱۶۲ ص، ۲۳ ص، اندازه: ۲۳×۱۵.

138 - $\left[\frac{89165525}{5} \right]$ نستعلیق خوش، آغاز برابر نمونه، ۲۲۶ ص، ۱۹ ص، اندازه: ۲۵×۱۶.

[۱۳۳]

● شرح جام جهان نما

از: ابراهیم شطاری جنت آبادی، از سدهٔ دهم هجری، اثری است که به خواهش پیر طریقت ابو عبدالله محمد خطیرالدین عطاری نگاشته و شرحی است مفصل بر جام جهان نمای شیخ محمد عبدالدین مغربی در یک «مقدمه» و چهار «اصل» و چند «قسم».

آغاز مقدمه: بدان ای سالک مسالک طریقت که به زبان اهل حقیقت، وجود من حیث هو یعنی مطلق، بر اعتبار قیدی از قیود...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۳۷۸، سالار ۸: ۱۶۹).

139 - $\left[\frac{29767}{16} \right]$ نستعلیق خام، عناوین و نشانه‌ها سنگرف، ۵۶ ص، ۲۷ ص، اندازه: ۳۰/۵×۲۰/۵.

[۱۳۴]

● شرح چند بیت از (نی نامه) مثنوی معنوی

از: سید فخرالدین احمد می باشد که اسم آن روی جلد کتاب نوشته شده بود. اثر شرح چند بیت از دیباچهٔ (نی نامه) مثنوی معنوی است.

آغاز: بشنو از نی چون حکایت می کند / از جداییها شکایت می کند. مراد از نی، نی ظاهری است که می نوازند و لفظ شنو خطاب سالک که...

140 - $\left[\frac{89165525}{8} \right]$ نستعلیق خوش، مصطفی جد مظفر علی (مظفر علی در قرن ۱۳ هجری می زیسته است)، ۵۲ ص، ۱۴ ص، اندازه: ۲۷×۱۶.

[۱۳۵]

● شرح چهل کاف

از: ابو علی محمد، ملقب به ارتضاء القادری الجوفاموی البخاری که در بعضی از مراجع دیگر، ارتضاء علی خان گوپاموی (م: ۱۲۵۱ هـ) نیز آمده است. شرح و توضیحی است، بر چهل کاف و صرف و نحو آن.

آغاز: خوشترین اذکاری که قمریان بوستان طریقت بدان توئم کنند، حمد مبدعی است که ناصبه مکونات کاف ایجاد، در قبضه اقتدار اوست...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۴۰۳ و ۱۴: ۸۲۲).

141 - [$\frac{29767}{17}$] استعلیق، سده ۱۳ هـ، ۱۶ ص، ۱۹ ص، اندازه: ۲۱×۱۳.

[۱۳۶]

● شرح دیوان ناصر علی

از: شرف‌الدین علی متخلص به «پیام» (م: ۱۱۶۶ هـ). فرزند شیخ عبدالوهاب بن خلیفه عبدالواحد قریشی اکبرآبادی. اثر شرح دیوان ناصر علی است که وی بهترین آنها را برگزیده و به شرح آنها پرداخته است.

آغاز: حمد و ثنای بی حد و انتها مرسخن آفرین را که خانه قلم بدایع رقم به نقش و نگار الفاظ رنگین رشک خلد برین ساخته... ه.

142 - [$\frac{89165525}{17}$] استعلیق، مظفر علی هابوری، ۱۲۶۳ هـ، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۹۰ ص، ۱۱ ص،

اندازه: ۲۲×۱۵/۵.

[۱۳۷]

● شرح رباعیات جامی

از: مولانا عبدالرحمن جامی (۸۱۷-۸۹۸ هـ). رباعیاتی است عرفانی از وی و گزارش عرفانی نیز از خود وی.

آغاز: حمداً لاله هو بالحمد حقیق / در بحر نوالش همه ذرات فریق... اما بعد، نموده می‌شود که پیش از انشای این نامه نامی و انشای این صحیفه گرامی...

(ن.ک: مشترک ۲: ۹۶۶ و ۷: ۶۰۱، کرزن: ۱۸۲، ۳۳۲، ندوه ۲۳۸).

143 - [۲۹۷۶۷/۱۱] نستعلیق خام، عنوان و نشانه‌ها سنگرف، ۱۱ ص، ۲۷ ص، اندازه: ۳۰/۵×۲۰/۵

[۱۳۸]

● شرح سکندرنامه

از: محمد غیاث‌الدین بن جلال‌الدین بن شرف‌الدین صدیقی (زنده در سال ۱۲۳۰ هـ/۱۸۱۵ م). شرح ایات دشوار اسکندرنامه نظامی است که بر پایه چند شرح دیگر نوشته و اصلی‌ترین منبع آن شرح اسکندرنامه سراج‌الدین علی خان آرزوست.

آغاز: حمد وافر و ثنای متکاتر مختص به جناب ملک‌علام که... می‌گوید عصیان‌گزین غیاث‌الدین بن جلال‌الدین بن شرف‌الدین الصدیقی عفی الله عنهم ساکنین بلده مصطفی‌آباد... (ن.ک: مشترک ۷: ۱۲۶).

144 - [۸۹۱۶۵۵۲۵/۶] نستعلیق (در برخی صفحات نستعلیق شکسته)، مظفر علی، ۱۲۴۸ هـ، عنوان و نشانه‌ها سنگرف، ۴۴۴ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۲۰/۵×۱۵/۲۰

[۱۳۹]

● شرح سه نثر ظهوری

از: مولوی امام بخش دهلوی، متخلص به «صهبایی» (م: ۱۲۷۳ هـ/۱۸۵۷ م). شرحی است بر سه نثر ملا نورالدین ظهوری: دیباجه نوری، گلزار ابراهیم و خوان خلیل که مؤلف، واژه‌ها و اصطلاحات را از لحاظ لفظ، دستور (نحو و صرف) شرح کرده و در یکم جمادی‌الاول ۱۲۶۰ هـ در شاهجهان‌آباد به اتمام رسانده است. آغاز متن اصلی با «م» و شرح آن با «ش» نشانند شده.

آغاز: پس از حمدی که صریح قلم از یمن ادای آن... دیباجه نوری «م» سرود سرایان عشرتکده قال که به نوری سرایستان حال کار کام و زبان ساخته... «ش» سرود و بزم اول و واو مجهول معروف... (ن.ک: مشترک ۵: ۸۵).

145 - [۸۹۱۶۵۵۲۵/۱۱] نستعلیق خوانا، مظفر علی هابوری، روز دوشنبه نوزدهم ذی‌القعدة ۱۲۶۲ هـ، عنوان و نشانه‌ها سنگرف، ۳۷۴ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۲۵/۵×۱۶/۲۵

[۱۴۰]

● شرح فصوص الحکم

از: محب‌الله آبادی (م: ۱۰۵۸ هـ). متن عربی از محیی‌الدین بن عربی اندلسی. «فصوص الحکم» را

جزء به جزء صرفاً و نحواً معنی، شرح و توضیح داده است.

آغاز: الحمد لله الولی والصلوة علی النبی... این شروع است در سبب تألیف کتاب، و اشارت به سوی اعتدال در اظهار اسرار الهی؛ یعنی عارف، امین حق است، اسرار حقایق را واجب السرداند...

(ن.ک: مشترک ۳، ۱۷۴۲، موزه: ۲۲۲، نسخه‌ها ۲: ۱۲۴۱، علمای هند: ۱۷۵، بانک پی‌بی: ۱۶: ۷۸، ندوه: ۲۳۹، سالار ۸: ۱۸۷، کرز: ۳۰۷).

۱۴۶ - [۲۹۷۶۷] نستعلیق پخته و خوانا، محمد فاضل بن شیخ، حاشیه و چارچوب زرکوب و تذهیب نفیس،^{۲۲} عناوین و نشانه‌ها سنگرف، ۱۱۰۶ ص، ۱۷ ص، اندازه: ۲۵×۱۵/۵.

[۱۴۱]

● شرح قصاید عرفی

از: محمد شفیق بن شاه محمد بن شیخ راج (راجع) الدین، عرف راجو سنهلی زیری. (زنده در سال ۱۱۱۲ هـ). شرحی است بر قصاید عرفی که آیات با قوله نشانمند و پس از آن معنی و شرح شده است.

آغاز: پس از تشریح قصیده پسنیدیده حمد و احد مطلق که حسن مطلعش...

(ن.ک: مشترک ۷: ۷۱۵).

۱۴۷ - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق، سده‌های دوازدهم و سیزدهم هجری قمری، انجام اقتاده، عناوین سنگرف،^{۱۰} ۱۲۸ ص، ۱۹ ص، اندازه: ۲۱/۵×۱۵/۵.

[۱۴۲]

● شرح گلستان سعدی

از: محمد نورالله احراری دهلوی (م: ۱۰۷۳ هـ). شرحی است بر عبارات مشکل هشت باب گلستان که از لحاظ دستوری (تجزیه و ترکیب) بدان پرداخته و پس از آن با نشانه‌ها قوله عبارات و آیات معنی و شرح شده‌اند.

آغاز: منت خدای را عز و جل که زبان گویا را پیشکار دل دانا ساخت...

(ن.ک: نسخه‌ها ۵: ۳۴۸۹، گنج ۳: ۱۲۸۸).

۱۴۸ - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق، در روزگار شاهجهان، کرم خورده، ۱۲۲ ص، ۲۱ ص، اندازه: ۲۴/۵×۱۳.

[۱۴۳]

● شرح گل کشتی

از: زخمی لکهنوی بریلوی (م: ۱۲۶۷ هـ). مخاطب به خطاب منشی الممالک، فخرالدوله، دبیرالملک،

مهاراچه رتن سنگه بهادر هشیار جنگ. مثنوی ابوالعال نجات اصفهانی را که در وصف کنشی و پهلوانان و لوطیان سروده بود شرح نموده است.

آغاز: نوچگان نطعی پوش مضامین رنگین و لوطیان خانه بدوش نکات دلنشین. (ن.ک: مشترک ۸: ۱۰۶۱، سالار ۵: ۲۴۳).

149 - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق، محمد امین، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۹۶ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۳/۵×۱۵

۱۳

[۱۲۲]

● شرح مشکوة المصابیح

از: عبدالحق بن سیف‌الدین دهلوی، بخاری، متخلص به «حقی» (۹۵۸-۱۰۵۲ هـ). در علم حدیث که اصطلاحات و لغات مربوط به آن را شرح کرده و نیز به زندگی و معرفی رجال حدیث و راویان پرداخته است.

آغاز: ... عن ابن عباس - رضی الله عنهما - خَلَّلَ اصابعَ یدیک و رجلیک: چون وضو کنی تو پس تحلیل کن، انگشتان هر دو دست و هر دو پای خود را...

(ن.ک: مشترک ۱۴: ۳۵۴، مرآة العلوم ۳: ۱۸۹ گنج ۴: ۲۱۷۶، علمای هند: ذیل عبدالحق).

150 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق پخته، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۸۵۶ ص، ۲۷ س، اندازه: ۳۰×۱۸

۳

[۱۲۵]

● شرح مکاتیب علامی

از: ناشناس. شرحی است بر مکاتیب ابوالفضل، متخلص به علامی (۹۵۸-۱۰۱۱ هـ). این کتاب در دو شماره به هم پیوست شده است.

آغاز: قوله گوناگون الف در گوناگون به جهت افزون و ملازمه است...

(ن.ک: مشترک ۵: ۴۶، ۶۲، ۶۶، ندوه: ۷۹۰).

151 - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۱۵۶ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۶/۵×۱۶/۵

152 - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق، مظفر علی هابوری، ۱۲۵۵ هـ، ۱۱۸ ص، ۱۷ س، اندازه: ۲۸×۱۶

۱۵

[۱۲۶]

● شرح منظوم مثنوی معنوی

از: باقر علی خان بن غلام صادق علی خان که بسیاری از بخشهای مثنوی مولوی را به نظم شرح و

توضیح داده و دیباچهٔ مثنوی (بی‌نامه) را مفصلاً شرح، تجزیه و تحلیل کرده است.

آغاز: به بسم الله عنوان دیوان کن بود فتح و مفتاح صوت و سخن...

153 - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق خوانا، انجام افتاده، ۲۹۸ ص، ۱۲ س، اندازه: ۲۲×۱۴.

۲۱

[۱۲۷]

● شرح مینا بازار

از: ابوالفجر ارشد اشرف، متخلص به خیال (زنده در ۱۱۶۱ هـ). واژه‌ها و عبارات دشوار مینا بازار ظهوری ترسیمی را یک به یک معنی و پس از آن شرح نموده است. این شرح به شعر خیال نیز معروف است. این شرح نیز چند بار در شبه قاره چاپ سنگی شده است.

آغاز: رینا ظلمنا انفسنا... می‌گوید ممتون منت بی‌شمار ایزد متعال، امیدوار بخشش بی‌همال خدای لایزال، ابوالفجر ارشد اشرف، متخلص به خیال...

(ن.ک: مشترک ۵: ۲۹۱، تاریخ صفا: ۹۷۷، ۹۸۸، مشار ۴: ۵۰۹۷).

154 - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق، مظفر علی هاپوری، ۱۲۶۰ هجری، عناوین و نشانه‌ها سنگرف، ۱۵۴ ص،

۱۲

۱۷ س، اندازه: ۱۴/۵×۲۰.

[۱۲۸]

● شرح یوسف و زلیخا

از: محمد بن غلام گلپوی (م: ۱۲۰۲/۱۷۹۰ م). این شرح به «محبیت‌نامه» نیز معروف است. وی از شرح‌های محمد اکرم ملتانی و محمد باقی بهره‌جسته و به شرح آیات مشکل و دشوار آن پرداخته است.

آغاز: حمدله، می‌گوید احقر عباد... که بسا اوقات در دل این حقیر خیال شرح نمودن...

(ن.ک: مشترک ۷: ۵۸۲، نسخه‌ها ۵: ۳۵۰۳، گنج ۳: ۱۸۷۷).

155 - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق پخته، دهم ربیع الاول ۱۲۸۰ هـ، برخی از صفحات کرم خورده، عناوین

۲

و نشانه‌ها سنگرف، ۲۳۲ ص، ۱۹ س، اندازه: ۲۵×۱۴/۵.

156 - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق، شانزدهم ربیع الآخر ۱۲۱۲ هـ، عناوین و نشانه‌ها سنگرف، ۱۶۴ ص،

۳

۲۳ س، اندازه: ۲۳×۱۴/۵.

[۱۲۹]

● طور معانی: طومار معانی

از: زمین العابدین ابراهیم آبادی که آن را در سال ۱۱۱۸ هـ نگاشته و به شرح ابیات و اصطلاحات مشکل و دشوار دیوان حافظ پرداخته است.

آغاز: بعد حمد و ثنای ذات مطلق که از ادراک فهم بشر در بحر صفات...

(ن.ک: مشترک ۳: ۱۶۰۲، نسخه‌ها ۵: ۳۵۰۴).

157 - |۸۹۱۶۵۵۲۵| نستعلیق خوانا، عناوین و نشانه‌ها شگرف، ۱۲۶ ص، ۱۶ ص، اندازه: ۲۲/۵×۱۴.

● طومار معانی ← طور معانی

● عروس شرح لمعات ← اشعة اللمعات

[۱۵۰]

● نگارنامه

از: ابوالبرکات متیر بن عبدالمجید ملتانی، معروف به متیر لاهوری (۱۰۱۹-۱۰۵۴ هـ). رساله‌ایست کوتاه که در آن ابیات شاعران سبک هندی را که مورد ایراد خود اوست، تجزیه و تحلیل کرده و بدان پرداخته است.

آغاز: بعد از حمد و سپاس ایزد دانش آموز و پس از درود پیغمبر خرد افروز، بنده مهر پذیر، متیر بر رای-

158 - |۸۹۱۶۵۵۲۵| نستعلیق، مظفر علی هاپوری، ۱۲۶۴ هـ، ۲۸ ص، ۱۱ ص، اندازه: ۲۲×۱۵/۵.

نثرهای ادبی

[۱۵۱]

● شکرستان

از: ملک الشعراء میر قمرالدین، متخلص به «مَنْت» (م: ۱۲۰۸هـ). تقلیدی است از گلستان سعدی که در سال ۱۱۷۷ هجری نگاشته و دارای یک «دیباچه» و هفت «نقل» است. نقل اول: در تهذیب اخلاق، ۲- در آداب صحبت، ۳- در سخن خاموشی، ۴- در جمع و بذل مال، ۵- در عشق، ۶- در حکایات ملوک و امرا و صوفیه و حکما و علما و شعرا و غیره، ۷- در مطایبات.

آغاز: منت قادری را جلالت قدرته که طاعتش و توقیفش منوط است و قریش به عنایت مربوط... (ن.ک: مشترک ۸: ۱۱۸۴ و ۱۲: ۴۵، نسخه‌ها ۵: ۳۵۸۲، موزه: ۴۳۹).

159 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] نستعلیق پخته، عنوان شنگرف، ۱۳۸ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۱. ۲۸

[۱۵۲]

● گلستان

از: مشرف الدین مصلح (م: ۸۶۹۱هـ) بن عبدالله سعدی شیرازی. در هشت «باب». آغاز: مَنْت خدای را عَزَّ و جَلَّ که طاعتش موجب قربت است و... (ن.ک: مشترک ۱۴: ۴۹، نسخه‌ها ۵: ۳۶۰۲، گنج ۳: ۱۲۷۷، موزه: ۴۲۲، سالار ۴: ۱۳۸ و ۱۴۳، خدایبخش ۱: ۱۵۱، حبیب: ۴۸، کوزن: ۱۶۷، تدو: ۵۰۵ و ۵۰۸، بنارس: ۶۰).

160 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] نستعلیق، مظفر علی، سده سیزدهم هجری، کرم خورده، عنوان و نشانها شنگرف، ۲۰۰ ص، ۱۲ س، اندازه: ۲۳×۱۵. ۱۹

161 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] نستعلیق خوش، غالب محمد طالب، سده‌های ۱۲ و ۱۳ هـ، مذهب، آغاز افتاده، عنوان شنگرف، ۱۱۴ ص، ۱۱ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۳/۵. ۱۴

162 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] نستعلیق خوش، سده‌های ۱۱-۱۲ هـ، آغاز افتاده، ۲۰٪ کرم خورده، مذهب، در حواشی بوستان نیز آمده، عنوان شنگرف، ۳۲۸ ص، ۱۲ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۳. ۱۵

163 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] نستعلیق، سده‌های ۱۱ و ۱۲ هـ، از باب هشتم افتاده، عنوان شنگرف، ۱۹۰ ص،
 ۱۸
 ۱۵ ص، اندازه: ۲۱/۵×۱۵.

[۱۵۲]

● مناجات‌نامه

از: خواجه عبدالله انصاری (م: ۵۴۸۱ هـ). راز و نیازهای عارفانه اوست.

آغاز: ای ز دردت بیدلان را بوی درمان آمده / یاد تو مر عاشقان را مونس جان آمده...

(ن: ک: مشترک ۴: ۲۴۱۱، نسخه‌ها ۲: ۱۰۴۸ و ۵: ۳۶۰۲، گنج ۳: ۱۲۷۷، یانکی پور ۱۷: ۱۵۳، سالار ۸:
 ۹۸، ۲: ۳۰۶، کروزن: ۳۲۳، فیروز: ۱۵۲، ندوه ۲۱۶ و ۲۲۴).

164 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق شکسته، ۳۰/۳۰ کرم خورده، ۱۱ ص، ۲۰ ص، اندازه: ۲۲/۵×۱۳/۵.

[۱۵۲]

● مناجات‌نامه

از: ناشناس. راز و نیازهای پرمسوز و گدازی است، با اثر مسجع و سر آغاز «الهی».

آغاز: الهی، به برکت عظمت و جلال تو، الهی، به برکت عزت و کبریای تو، الهی، به برکت فضل
 بی‌منتهای تو، الهی، به برکت آلائی و نعمای تو...

165 - [۲۹۷] نستعلیق پخته، با حاشیه طلائین، عنوان و نشانها شنگرف، ۲۸ ص، ۱۳ ص،
 اندازه: ۲۲/۵×۱۳.

بخش هفدهم

منظومه‌ها

● ارشادنامه - قصیدهٔ رانی

[۱۵۵]

● اسکندرنامه

از: نظامی گنجوی (درگذشته میان ۶۰۷-۶۱۵هـ). پنجمین منظری از خمسة اوست.

آغاز: خدایا جهان پادشاهی تراست...

(ن:ک: مشترک ۱۷، ۱۰۰، نسخه‌ها ۴، ۲۶۳۳، ایوانف ۲: ۳۳، حییب: ۲۰، سالار ۲: ۷۹، ۳: ۶ و ۳۴، ۲۴، ۱۶۲،

خدابخش ۱: ۶۰، فیروز: ۵۶، ۱۵۱، کرزن: ۱۶۰، ندوه: ۹، ۳۹۸.)

166 - [۸۹۱۶۵۵۱۴] نستعلیق، ۲۹ جمادی‌الثانی ۱۲۶۰هـ، عناوین ششگرف، ۲۸۲ ص، ۱۵ س،

اندازه: $24/5 \times 15$

[۱۵۶]

● اشعار پراکنده

از: جمال‌الدین محمد، عرقی شیرازی (شیراز ۹۶۳ - لاهور ۹۹۹هـ). شامل (۲۱) غزل است که

با حروف قافیه ترتیب داده شده‌اند و فقط قافیه «الف» آمده است. بخش دیگر نسخه به داستان خسرو و

شیرین نظامی که جسته و گریخته است، اختصاص دارد.

آغاز: تحفهٔ مرهم کنید بر سینهٔ افکار ما / سایهٔ گل بر تابند بر گوشهٔ دستار ما...

167 - [۸۹۱۶۵۵۱۱] نستعلیق پخته، صفحات افتاده، ۳۰ ص، ۱۶ س، اندازه: $17/5 \times 10/5$

۱۷

[۱۵۷]

● اشعار پراکنده (بیاض)

رساله‌ای است کوتاه که دارای چند شعر است. شعری از سعدی، غزلی به زبان اردو و اشعاری چند که

بسیار سبک و بارز است.

آغاز: ناتوانی کوشش کن تا عمل نیکو کنی / زانکه نیکی و بدی همواره برد نیست...

168 - [شش] مستعلق هندی، ۷ ص، ۱۰ ص، اندازه: $\frac{21 \times 9}{5}$

[۱۵۸]

● اشعاری از حزین

از: شیخ محمد علی بن ابی طالب زاهدی گیلانی اصفهانی، مدعو به علی حزین، متخلص به «حزین» (۱۱۰۳-۱۱۸۱ هـ). شامل مثنویات، غزلیات و قصایدی که بسیار جسته، گریخته و آشغته است.

آغاز: بنام آنکه در را [ ] چمن ساخت / دل دوزخ شرور را انجمن ساخت...

(ن.ک: ذریعه: $\frac{9}{1}$: ۲۳۵)

169 - [ ] مستعلق، ۷۰٪ کرم خورده، عناوین شنگرف و مذهب، ۹۰ ص، ۱۴ ص،

اندازه: $\frac{89165514}{15}$ ۲۲×۱۴

[۱۵۹]

● اعتقادنامه

از: مولانا عبدالرحمن جامی (۸۱۷-۸۹۸ هـ). در قالب مثنوی است در ۱۸۰ بیت در بحر مسدس غریب (فعلاتن مفاعلتن فعلن) که در پیرامون آفرینش ملائک، زمین و آسمان، آدم، پیامبران، خاتم الانبیا و...

سخن می‌راند.

آغاز: ... آخرین و وصف او کلام بود / نه به خلق و زبان و کام بود...

(ن.ک: مشترک ۲: ۱۰۳۷، نسخه‌ها ۴: ۲۶۲۲ که نشانی ۵ چاپ آن داده است، موزه: ۱۶۴)

170 - [ ] مستعلق، آغاز افتاده، ۱۹ ص، ۱۳ ص، اندازه: $\frac{89165514}{17}$ ۲۲×۱۴

[۱۶۰]

● بوستان

از: مشرف الدین مصلح بن عبدالله سعدی شیرازی (م: ۸۶۹ هـ). در قالب مثنوی است، در بحر متقارب در ده «باب».

آغاز: بنام خداوند جان آفرین / حکیم سخن بر زبان آفرین...

(ن.ک: مشترک ۷: ۲۶۲، نسخه‌ها ۴: ۳۳۲۷، گنج ۳: ۱۵۳۹، خدابخش ۱: ۱۴۷، کروزن: ۱۶۸،

سالار ۴: ۱۲۷، ۵۱-۱۵۰، بنارس: ۶۱۷)

171 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] نستعلیق خوش، سده‌های ۱۱ و ۱۲ هـ، عنوانین شنگرف، ۳۲۲ ص، ۱۳ س،
اندازه: ۱۶ × ۲۰.

172 - [۸۹۱۶۵۵۱] نستعلیق پخته، آغاز برابر نمونه، محمد قاسم بن رحمت‌الله، یازدهم جمادی‌الثانی
۱۲۳۰ هـ، ۱۳ ص، اندازه: ۱۲/۵ × ۲۰.

173 - [۸۹۱۶۵۵۱] نستعلیق شکسته، آغاز افتاده، عنوانین شنگرف، ۱۸ ص، ۱۴ س،
اندازه: ۱۴ × ۲۰.

آغاز: ... بگفتم در این باب احسان بسی / ولیکن به شرط است با هر کسی ...
[۱۶۱]

● بیاض (مخمس)

از: ناشناس. شامل ۲۲ مخمس است که همه آنها در مدح و منقبت حضرت علی (ع) است.

آغاز: شها تا سیزه هست از بادگاهی راست گاهی کج / شود تا در چمن شمشادگاهی راست گاهی کج ...

174 - [۸۹۱۶۵۵۱۲] نستعلیق خوش، عنوانین شنگرف، ۷۸ ص، ۱۵ س، اندازه: ۱۱ × ۲۱/۵.

[۱۶۲]

● تحفة النصایح

از: یوسف گدا، شاه راجو قتال جونپوری (م: ۸۷۹۵). کتابی است به نظم و در قالب قصیده که در ۳۱

«باب» سروده شده است. باب اول: در بیان توحید، ۲- در بیان ایمان، ۵- در بیان قضا حاجت و وضو

و تیمم، ۷- در بیان زکوة و صدقات.

آغاز: حمدی بگویم بی عدد مر خالق جن و بشر / کرده معلق آسمان هم اختران شمس و قمر ...

(ن.ک: مشترک ۷: ۴۲۵، گنج ۳: ۱۵۷۷، سالار ۴: ۲۲۶، ۶: ۲۷، ۱۶۴، خدابخش ۳۱: ۱۱۷، فیروز: ۱۲۹).

175 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق، نشانها شنگرف، ۷۶ ص، ۷ س، اندازه: ۱۶/۵ × ۲۱.

176 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق خام، آغاز برابر نمونه، ۶۲ ص، ۱۵ س، اندازه: ۱۶/۵ × ۲۴.

[۱۶۳]

● ترجیع بند ما مقیمان: ما مقیمان

از: سید علاء‌الدین اوده‌ای (م: ۹۹۸ هـ). ترجیع‌بندی است در برابر ترجیع‌بند عراقی بر وزن (فاعلان

مفاعلهن فاعلان).

آغاز: ما مقیمان گوی دلداریم ابرخ بدنیای دون نم آریم.
(ن:ک: مشترک ۷۰۲، ۷، ذریعه ۹، ۷۳۳، موزه: ۹۲۴، گنج ۳، ۱۷۵۹).

177 - $\frac{8916551}{5}$ | ستعلیق، ۲۲، ص، ۹، اندازه: ۲۰×۱۶.

[۱۶۴]

● تضمین هفت بند کاشی

از: ذوالفقار علیخان بهادر، متخلص به «أوج» تضمینی است از هفت ترکیب‌بند کاشی که در نعت و مغبت حضرت علی (ع) سروده است.

آغاز: ای امام جن و انس ای قیله دنیا و دین / مولدام القری با آیه الکرسی قرین...

178 - $\frac{8916551}{6}$ | ستعلیق خام، میرزا علی نواز بیگ، عناوین و نشانها شکرگرف، ۱۷، ص، ۱۹،

اندازه: ۲۲/۵×۱۳/۵.

[۱۶۵]

● جام جم

از: رکن‌الدین اصفهانی مراغه‌ای (۶۷۲-۸۷۳۸). به روش حدیقه سنایی مشتمل بر لطایف شعری و معارف صوفیه.

آغاز: ... او حدی این سخن نه بر سازست / او پدیدار و دیده‌ها بازست...

(ن:ک: مشترک ۷، ۳۹۵، نسخه‌ها ۴، ۲۷۳۵، موزه: ۵۶۰، گنج ۳، ۱۵۸۲، خدا بخش ۱، ۲۰۲، ندوه: ۳۵۴، سالار: ۴، ۱۹۰، کروزن: ۲-۱۷۱).

179 - $\frac{89165514}{13}$ | ستعلیق، آغاز و انجام افتاده، عناوین شکرگرف، ۳۵۴، ص، ۱۳، اندازه: ۱۷×۱۲.

[۱۶۶]

● دیوان امید

از: میرزا محمد رضا، قزلباش خان همدانی، متخلص به امید (۱۱۹۵/۸-۱۷۳۶ م). دیوان او مشتمل بر غزلیات و چند تک بیتی است. غزلیات از قافیه «الف» تا «ی» را در بردارد.

آغاز: ... سراسر همچو مهر و ماه گردیدیم دنیا را / ندارد منزل آسایشی دیدیم دنیا را...

(ن:ک: مشترک ۸، ۱۱۰۲، نسخه‌ها ۳، ۲۳۳۳، مرآة العلوم ۱، ۹۰، حبیب: ۲۰۶، سالار ۵، ۲۷۲).

180 - $\frac{89165511}{9}$ | ستعلیق، سده ۱۰-۱۱ هـ، انجام افتاده، ۲۴۰، ص، ۱۵، اندازه: ۲۱×۱۲.

[۱۶۷]

● دیوان اهلای شیرازی

از: محمد بن یوسف اهلای شیرازی (م: ۹۲۲هـ). مشتمل بر غزلیات از قافیة «الف» تا «ره» می‌باشد.
 آغاز: ای حیرت صفات تو بند زبان ما / انگشت حیرت است زبان در دهان ما...
 (ن:ک: مشترک ۷: ۶۷۱، گنج ۳: ۱۴۱۵، موزه: ۴۷۷، سالار: ۶: ۴۸، بنارس: ۲۸، فیروز: ۱۴۸، ندوه: ۳۶۷).
 181 - $\frac{89165511}{10}$ نستعلیق، ۱۹۰ ص، ۳۱ س، اندازه: $31 \times 18/5$.

[۱۶۸]

● دیوان ایجاد همدانی (فارسی - اردو)

از: میرزا علی نقی، فرزند احمد علیخان برهانپوری، مخاطب به نقد علی خان (م: ۱۱۸۹هـ.ق). در
 قالب قصیده در منقبت پیامبر (ص) و ائمه اطهار (ع) و بالاخص علی (ع) سروده شده است که بخش
 اول کتاب به زبان فارسی و بخش دوم آن به زبان اردوست.
 آغاز: در نعمت حضرت سرور کائنات، محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم ای تماشای رخ
 گلشن فردوس نما / سیر خلد نکهت جنت آدم ما را...
 (ن:ک: نسخه‌ها ۳: ۲۲۴۵، سالار: ۵: ۲۹۵).

182 - $\frac{89165511}{20 \text{ و } 19}$ نستعلیق ناخوانا، ۲۵۸ ص، ۱۷ س، اندازه: 23×14 .

[۱۶۹]

● دیوان بلیغ

از: شاه روح الله پسر نورا، متخلص به «بلیغ» دیوان فوق تنها غزلیات را در بردارد. لازم به یادآوری
 است که نسخه شناسان انجمن ترقی اردو، دهلی نو، نام دیوان را دیوان حیدری و در جایی دیگر، دیوان
 جعفری نامیده‌اند. در حالی که تخلص وی در غزلها بلیغ است و به احتمال قریب به یقین از شاه روح الله
 می‌باشد و در هیچکدام از منابع موجود دیوان حیدری یا دیوان جعفری یافت نشد. در ذریعه ۹: ۱۴۱ از
 دو نفر به نام بلیغ نام می‌برد، یکی بلیغ شاهجهانبوری و دیگر بلیغ فرخ آبادی.
 آغاز: حمد مالکی الملکی را که صنوبرستان اقلیم جنوب را... ای روی توجون آینه حیرانی دلها/وی
 موی موی تو چون شانه پریشانی دلها...

(ن:ک: مشترک ۸: ۱۲۲۴، نسخه‌ها ۳: ۲۲۵۱، ذریعه ۹: ۱۴۱، اشارات بیشت: ۵۶، فیروز: ۱۳۹).

183 - [۸۹۱۶۵۵۱۱] نستعلیق، ۳۰٪ کرم خوردگی دارد، ۲۰۶ ص، ۱۱ ص، اندازه: ۲۱/۵×۱۴/۵.

[۱۷۰]

● دیوان حافظ

از: خواجه شمس‌الدین محمد، حافظ شیرازی (۷۲۹-۷۹۱ یا ۸۷۹۲). شامل غزلیات و رباعیات است.

آغاز: الایا ایها الساقی ادرکاساً و ناولها...

(ن: ک: مشترک: ۷. ۴۴۷، نسخه‌ها: ۳. ۲۲۷۷، ایوانف: ۲: ۳۵، سالار: ۴: ۲۰۸، ۶: ۵، ۲۴، ۲۹، ۳۸، خداپخش: ۱: ۲۳۱، حبیب: ۸۰، کرزن: ۱۷۶، فیروز: ۱۳۵، بنارس: ۳۵، ندوه: ۹-۳۶۸).

184 - [۸۹۱۶۵۵۱۱] نستعلیق، سده ۱۱ و ۱۲ هـ، نشانها شنکرف، ۲۴۰ ص، ۱۶ ص، اندازه: ۱۶/۵×۱۰.

185 - [۸۹۱۶۵۵۱۱] نستعلیق، سده ۱۱ و ۱۲ هـ، آغاز با برابر نمونه، تخلص و جداول شنکرف، ۲۷۶ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۲۲×۱۴.

[۱۷۱]

● دیوان حافظ

دیوان دارای غزلیات و ساقی‌نامه است؛ و از قافیه «ت» تا «ی» را در بردارد. در بخش پایانی دیوان، چند مثنوی، غزل، رباعی و ترجیع بند نیز وجود دارد که به آن پیوست شده است.

آغاز: بلبلی برگ گل خوشترنگ در منقار داشت / او اندران برگ و نوا خوش ناله‌های زار داشت...

186 - [۸۹۱۶۵۵۱۱] نستعلیق، سده ۱۱ و ۱۲ هـ، ۳۹۸ ص، ۱۴ ص، اندازه: ۱۹×۱۱.

[۱۷۲]

● دیوان حافظ

تنها بخشی از قافیه «ت» را در بردارد. از بیت زیر تا آخر قافیه «ت».

آغاز: ... حاصل کار که کون و مکانی این همه نیست / باده پیش آر که اسباب جهان اینهمه نیست...

187 - [۸۹۱۶۵۵۱۱] نستعلیق خام، سده ۱۲ و ۱۳ هـ، ۳۴ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۲۰×۱۵.

[۱۷۳]

● دیوان حزین

از: محمد علی لاهیجی، متخلص به «حزین» (۱۱۰۳-۱۱۸۱ هـ). در دو مجلد، مشتمل بر بیش از ۱۲۰۰

غزل، ۳۹۹ نسیده، ۴۶ قطعه، ۵ مثنوی و ۲۲۰ رباعی است. هر دو مجلد مشتمل بر ۳۰۰۰ بیت است. آغاز: در این دریای بی‌پایان در این طوفان شور افزا/ در افکنده‌یم بسم الله مجریها و مرساهای... (ن.ک: مشترک ۸، ۱۱۲۸، نسخه‌ها ۳: ۲۲۹۳، سالار ۵: ۲۸۳، حبیبی ۲: ۲۲، کوزن ۲: ۲۱۳، بنارس: ۳۸، ندوه: ۳۷۱).

188 - [۸۹۱۶۵۵۱۲] نستعلیق خوش، محمد مشهور علی جیلانی [احتمالاً] ۱۱۶۸ هـ، در دو مجلد، تذهیب کاری، ۹۰۶ ص، ۱۷ س اندازه: ۳۱/۵ × ۱۹/۵.

[۱۷۴]

● دیوان خاقانی

از ابوبدیل افضل‌الدین (درگذشته ۵۸۲ یا ۵۹۰ یا ۵۹۵ هـ). این نسخه مشتمل بر قصاید، غزلیات و رباعیات است.

آغاز: ... شب که ترکان جرخ کوچ کنند/ کاروان حیات بر حذر است... (ن.ک: نسخه‌ها ۳: ۲۳۰۸، گنج ۳: ۱۴۴۱، موزه: ۴۹۲، خدابخش ۱: ۳۹).

189 - [۸۹۱۶۵۵۱۱] نستعلیق پخته، سده ۱۲ و ۱۳ هـ، آغاز افتاده، عناوین شنگرف و مذهب ۶۴ ص، ۱۷ س، اندازه: ۲۲ × ۱۲/۵.

[۱۷۵]

● دیوان شاهی

از امیر شاهی سبزواری، آقا ملک بن جمال‌الدین فیروز کوهی، متخلص به «شاهی» (م ۸۵۷ یا ۸۵۹ هـ). دیوان وی مشتمل بر غزلیات از قافیه «الف» تا «ی» و چند رباعی در پایان آن است.

آغاز: ای نقش بسته نام خطت بر سرشت ما/ وین حرف شد ز روز اول سرنوشت ما... (ن.ک: مشترک ۷: ۵۱۱، نسخه‌ها ۳: ۲۳۷۲، موزه: ۵۰۲، گنج ۳: ۱۴۵۴، خدابخش ۲: ۳۲، حبیبی: ۹۲، سالار ۴: ۲۴۷، ۶: ۴۸، بنارس: ۴۸).

190 - [۸۹۱۶۵۵۱۱] نستعلیق، سده ۱۲ و ۱۳ هـ، ۸۶ ص، ۱۴ س، اندازه: ۲۲ × ۱۴.

[۱۷۶]

● دیوان غوث الاعظم

از عبدالقادر جیلانی، متخلص به محیی (۲۷۰-۵۶۱ هـ). شامل ۹۳ غزل از قافیه «الف» تا «ی».

آغاز: گر بیایی به سر تربت ویرانه ما / بسی از خون جگر آب زده خانه ما...

(ن.ک: مشترک ۷، ۶۱، نسخه‌ها ۳، ۲۵۱۹، ذریعه ۹، ۱۰۶۱).

191 - [۸۹۱۶۵۵۱۱] نستعلیق، غلام مصطفی، ۵۷ ص، ۱۳ س، اندازه: ۱۹×۱۲.

[۱۷۷]

● دیوان فطرت

از: میرزا معزالذین محمد مشهدی، متخلص به فطرت و سپس موسوی (م: ۱۱۰۱ ه). دیوانی است مشتمل بر غزلیات که گاهی چند رباعی در میان آنها آمده است. غزلیات بر اساس حروف قافیه، القیائی شده‌اند.

آغاز: به پری نی فزون داغ محبت چشم زارم را / خزان زر افشان کرد اوراق بهارم را...

(ن.ک: مشترک ۷، ۹۵۷ و ۸، ۱۴۵۴ ذیل دیوان موسوی، خدابخش ۳: ۱۶۳، سالار ۵: ۷-۲۰۵، موزه: ۵۱۸،

کرزن: ۲۰۱، حبیب: ۱۸۵، فیروز ۱۴۶).

192 - [۸۹۱۶۵۵۱۱] نستعلیق خام، نور ظهورالذین قاضی، ۱۲۸ ص، ۱۱ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۴/۵.

۱۶

[۱۷۸]

● دیوان ناصر علی

از: ناصر علی سرهندی، متخلص به علی (م: ۱۱۰۸ ه). مشتمل بر غزلیات از قافیه «الف» تا «ی» است. بیشتر اشعار، عرفانی است و گاه برخی از غزلها از دو سه بیت تجاوز نمی‌کند.

آغاز: ای ز حسن حیرت افزای تو موج آنها / پشت بر دیوار ساحل ماند چون محرابها...

(ن.ک: مشترک ۸، ۹۷۵، نسخه‌ها ۳، ۲۴۴۸، گنج ۳: ۱۴۹۰، حبیب: ۱۸۸، خدابخش ۳: ۱۷۱، کرزن: ۲۰۲،

فیروز ۲۱-۱۴۰، ۱۴۶، بنارس: ۴۴، ندوه: ۳۸۷).

193 - [۸۹۱۶۵۵۱۱] نستعلیق خوانا، جوده سنگه عرف مولچند، ۱۱۴۶ ه، ۱۵۴ ص، ۱۶ س،

۲

اندازه: ۲۱/۵×۱۴.

[۱۷۹]

● دیوان واضح الکمال

از: زمان بن کمال پهلوان بن قاسم پهلوان (م: پس از ۱۳۳۴ ه). دارای چند قصیده بلند: قصیده اول: در نعت شخصی به نام بقعه معارج که دارای ۷ مطلع است. قصیده دوم: در منقبت شخصی به نام

الفخرالدین با ۳ مطلع در ۱۷۸ بیت. مطلع اول: نمود طبع من امروز برق جولانی / به یاد صتم شعله چین پیشانی.

(ن.ک: ذریعه ۹: ۱۲۵۰).

194 - $\frac{89165511}{1}$ نستعلیق، ۲۰٪ الی ۳۰٪ افتاده، نشانه‌ها شگرف، ۱۱۲ ص، ۱۵ س، اندازه: $\frac{29}{5} \times \frac{15}{5}$.

[۱۸۰]

● رباعیات خیام

از: حکیم ابوالفتح عمر، فرزند ابراهیم خیام نیشابوری (م: ۵۱۵ یا ۵۱۷ یا ۵۲۵). مشتمل است بر حدود ۳۴۸ رباعی.

آغاز: در تاریخ قد ما مستور است که وفات امام الحکما مولانا عمر خیام نیشابوری در سنهٔ سبع و عشر و خمسه بود...

(ن.ک: مشترک ۷: ۲۲، نسخه‌ها ۴: ۲۸۲۹، موزه: ۴۹۳، گنج ۳: ۱۶۳۰، خدایخش ۱: ۱۶، حبیب: ۲، سالار ۳: ۲۱۹، ۴: ۲۲، ۶: ۴۳، ۱۶۵، فیروز: ۱۲۹).

195 - $\frac{89165513}{1}$ نستعلیق، انجام افتاده، ۵۸ ص، ۱۲ س، اندازه: $20 \times 13/5$.

[۱۸۱]

● رباعیات میر حسینی

از: میر حسینی، چند رباعی و چند شعر از خود وی و چند شعر از شعرای نامی دیگر.

آغاز: با آنکه یکی کام به منزل دارم / صد تخم هوس هنوز در دل دارم...

196 - $\frac{29762}{4}$ نستعلیق هندی، ۳۷ ص، ۱۳ س، اندازه: 22×12 .

[۱۸۲]

● رسالهٔ ابیات شجرهٔ قادریه

از: ناشناس. که در معرفی و زندگی نامهٔ سلسلهٔ قادریه اشعاری سروده است. پس به حرمت رسول الله (ص) و امامان اثنی عشر (ع) و اقطاب و شیوخ شفاعت می‌خواهد.

آغاز: الهی، مجرمم، عاصی، گنهکار / ز [جاه] جرم، تو ما را برون آر...

197 - [م] $\frac{29767}{23}$ نستعلیق، ۱۵ صفرالمظفر، ۱۳۲۱ ه، ۸ ص، ۱۱ س، اندازه: $21 \times 14/5$.

[۱۸۳]

● رساله منظوم

از: سید طاهر قادری. رساله‌ای است منظوم در سه «بخش»: ۱- خوان یغما در قالب قصیده و با مضامین عرفانی، ۲- نیل، با همان مضامین عرفانی، ۳- بحر عمیق.

آغاز خوان یغما: الله خدا روؤف و رحیمست مهربان/چون... فارسی زفان...

آغاز نیل: ای فاطر ارض و سماوی باعث خیر بشر/... جهان خلاق خورشید و قمر...

آغاز بحر عمیق: والله ای دل نیست غیر از عنده حسن المآب/جدد و جهدی کن مکان در جوار قرب
پای...

198 - [۸۹۱۶۵۵۱] ^۷ /ستعلیق، ۱۳۲ ص، ۱۱ س، حسن محیی الدین قادری، اندازه: ۲۰×۱۵.

[۱۸۴]

● زادالمسافرین

از: امیر فقراالسادات سید رکن الدین حسین بن عالم بن حسن حسینی غوری هروی، معروف به امیر حسینی (۶۷۱-۸۷۱ق.م). مثنویست عرفانی در سبب و سلوک در هشت «مقاله» و حکایاتها.

۱- تنزیه و تقدیس حق، ۵- عشق و مراتب آن، ۸- پیر و مرید و شرایط صحبت.

آغاز: ای برتر از آن سخن که گفته اند/آنانکه پدید یا نهفته اند...

(ذ.ک: مشترک ۷: ۳۸۸، نسخه‌ها ۴: ۲۸۴۹، حبیب: ۶۵، خدابخش ۱: ۱۶۵، سالار ۴: ۱۸۳ و ۸: ۲۵۰، کروزن: ۱۷۱).

199 - [۲۹۷۶۷] ^{۲۱} /ستعلیق پخته زیبا، ۸۷۷۰، عناوین و نشانه‌ها شکرگرف، تذهیب و لاجوردین، ۱۰۰ ص، ۱۵ س، اندازه: ۱۵×۱۰.

[۱۸۵]

● شیرین و خسرو

از: امیر خسرو دهلوی (۶۵۱-۷۲۵ هجری). مثنوی است بزمی به تقلید از نظامی گنجوی. عناوین مثنوی عبارت انداز: ستایش خداوند، مناجات، نعت حضرت رسول اکرم (ص) در صفت معراج آن

حضرت (ص)، پند دادن به فرزند خود مسعود و شروع شدن داستان.

آغاز: خداوندا دلم را چشم بگشای/به معراج یقینم راه بنمای...

(ن.ک: مشترک ۷-۳۲۳، گنج ۳-۱۲۶۴، حبیب: ۵۸).

200 - [۸۹۱۶۵۵۱۴] نستعلیق خوش، عناوین شنگرف و مذهب، ۲۲ ص، ۲۱ ص، اندازه: ۱۹×۱۱

● عقاید جامی - نظم الفراید

[۱۸۶]

● فاتحه غوث الثقلین

از: میر محیی‌الدین محیی. رساله‌ای است کوتاه که به گونه نظم و در قالب قطعه و بر وزن (فاعلاتن، فاعلاتن، فاعلاتن فاعلن)، در مدح شیخ عبدالقادر گیلانی سروده شده است.

آغاز: سید و سلطان فقیر و خواجه مخدوم غریب/بادشاه شیخ و درویش و ولی مولانه ای...

201 - [۲۹۷۶۷] نستعلیق ناخوانا، ۲ ص، ۶ ص، اندازه: ۲۱×۱۲/۵.

۲۹

[۱۸۷]

● فواید امانی

از: ابن ابویوسف حسینی که آغاز نام وی در متن کرم خورده است. شامل ۷ «فصل» در قالب مثنوی سروده شده است. ۱- در معجزات خاص و مدت اقامت رسول اکرم (ص) در مکه و مدینه و مدت

خلافت چهار یار. ۲- در خوارق و کرامات ائمه اربعه. ۳- در ترجمه آیات و احادیث و اقوال بزرگان.

۴- در فواید روز عاشورا. ۵- در انکسار و مناجات. ۶- در مدح امیر نظام که وزارت او را تبریک گفته.

۷- هدیه کردن اشعارش به اشخاص، به مناسبت‌های خاص.

آغاز: الحمد لله احد... قلیل البضاعت، فقیر امیدوار رحمت رب... ابن ابی یوسف الحسینی...

202 - [۸۹۱۶۵۵۱۴] نستعلیق شکسته خام، ۴۰٪ کرم خورده و عناوین شنگرف، ۱۷۲ ص، ۱۷ ص،

اندازه: ۲۳×۱۴.

[۱۸۸]

● قصاید سعدی شیرازی

از: سعدی شیرازی (م: ۶۹۱ یا ۶۹۲). مشتمل بر بخشی از قصاید سعدی شیرازی است.

آغاز: شکر و سپاس و منت و عزت خدای را/پروردگار خلق و خداوند کبریا...

(ن.ک: گلستان سعدی در همین مجموعه).

203 - [۸۹۱۶۵۵۱۴] نستعلیق، سده ۱۱ و ۱۲ ه، عناوین شنگرف، ۲۶ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۲۰/۵×۱۲/۵.

۲

[۱۸۹]

● قصاید عرفی

از: جمال‌الدین محمد، عرفی شیرازی (شیراز ۹۶۳- لاهور ۹۹۹هـ). فرزند زین‌الدین علی بن جمال‌الدین علوی.

آغاز: ای متاع درد در بازار جان انداخته / گوهر پر سود در جیب زیان انداخته
(ن.ک: مشترک ۷۰۷، نسخه‌ها ۳، ۲۲۳۷، ذریعه ۹، ۷۱۲، ۱۵۶).
۲۰۴ - $\left[\frac{۸۹۱۶۵۵۱۲}{۴} \right]$ نستعلیق، مظفر علی هاپوری، پنجم محرم ۱۲۹۳هـ، آغاز برابر نمونه، ۲۳۶ ص، ۱۱ س، اندازه: $۱۸/۵ \times ۱۲/۵$.

۲۰۵ - $\left[\frac{۸۹۱۶۵۵۱۲}{۴} \right]$ نستعلیق، ۳۰۸ ص، ۱۱ س، آغاز برابر نمونه، اندازه: $۱۷/۵ \times ۱۲$.

۲۰۶ - $\left[\frac{۸۹۱۶۵۵۱۲}{۴} \right]$ نستعلیق، آغاز برابر نمونه، انجام افتاده، ۸۰ ص، ۱۴ س، اندازه: ۲۰×۱۵ .

۲۰۷ - $\left[\frac{۸۹۱۶۵۵۱۱}{۶} \right]$ نستعلیق، ۲۰٪ کرم خورده، عنوان شنگرف، آغاز: مصرع دیوان کلام قدیم /

بسم‌الله الرحمن الرحیم، بلبل خوش نغمه باغ ارم / قمری کوکوزن سر و قلم، ۱۶۴ ص، ۱۴ س، اندازه: $۲۵/۵ \times ۱۵$.

[۱۹۰]

● قصه محمود و ایاز

از: محمد حسن خوانساری، متخلص به «زلالی» (م: ۱۰۳۱هـ). یکی از مشهوری‌های هفتگانه اوست در داستان محمود و ایاز.

آغاز: به نام آن که محمودش ایاز است / قمش بتخانه ناز و نیاز است...
(ن.ک: مشترک ۸۱۱، نسخه‌ها ۴، ۳۱۷۷، ذریعه ۷، ۱۵، بانکی پور ۱۱، ۱۳۲، سالار ۱۵، ۱۰۱، ۱۰۵).

۲۰۸ - $\left[\frac{۸۹۱۶۵۵۱۴}{۳} \right]$ نستعلیق، ۴۰٪ کرم خورده، ۱۰۸ ص، ۱۳ س، اندازه: $۲۵/۵ \times ۱۵$.

[۱۹۱]

● قصیده راثی: ارشادنامه

از: شیخ فریدالدین عطار نیشابوری (۵۱۲-۶۲۷هـ). قصیده‌ای است در ۱۹۰ بیت بر وزن (فعلاخ، مفاعیلن، فعلاخ) که به پیروی از سنایی غزوی سروده است.

آغاز: چشم بگشا که جلوه دلداری / متجلیست از در و دیوار.

(ن.ک: مشترک ۷: ۱۸۶، نسخه‌ها ۳: ۳۰۴۰).

209 - | $\frac{29767}{32}$ | |تعلیق خوانا، ۱۰ ص، ۱۷ ص، اندازه: ۱۸×۱۱.

[۱۹۲]

● کلیات علی حزین گیلانی (لاهیجی)

از: محمد علی حزین لاهیجی (۱۱۰۳-۱۱۱۸ هـ). مشتمل بر قصیده، قطعه و رباعی است در ۱۱۷۰ بیت که بر اساس حروف قافیه، آلفبایی شده است.

آغاز: غیر نفی غیرت یکنای بی همتاستی / نقش «لا» در چشم وحدت بین [...] آلاستی...
(ن.ک: مشترک ۸: ۱۱۲۵، ذریعه ۹: ۲۳۵، نسخه‌ها ۳: ۲۲۹۳، شیفته: ۸۵)

210 - | $\frac{89165511}{14}$ | |تعلیق پخته، مدقّب، ۷۷۴ ص، ۱۴ ص، اندازه: ۲۳×۱۴.

[۱۹۳]

● گلشن راز

از: شیخ سعدالدین محمود بن امین‌الدین عبدالکریم بن یحیی شبستری تبریزی (۶۸۷-۷۲۰ هـ). هفده پرسش عرفانی در هفده بیت به او فرستاده و شبستری به دستور پیر خود چند بیتی در پاسخ او سروده سپس بر آنها افزوده تا به (۹۰۰) بیت رسانده است.

آغاز: بنام آن که جان را فکرت آموخت / چراغ دل به نور جان برافروخت...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳۷۶، موزه: ۶۲۰، گنج ۳: ۱۷۲۳، حبیب: ۵۱، خدابخش ۱: ۱۷۰، سالار ۴: ۱۵۸، ۸: ۲۴۸، ۲۵۱، کروزن: ۳۲۲، فیروز: ۱۶۲، بنارس: ۶۱).

211 - | $\frac{29767}{20}$ | |تعلیق پخته، ۵۷۷۰، عناوین و نشانه‌ها شنگرف و سر فصلها تذهیب و لاجور دین، ۷۲ ص، ۱۴ ص، اندازه: ۱۵×۱۰.

● ما مقیمان به ترجیع بند ما مقیمان

[۱۹۲]

● مثنوی

از: ناشناس. بر وزن مثنوی معنوی مولوی در ۱۰۴ بیت. دامستان مخاطب قرار دادن خداوند (ج)، حضرت رسول را در خواب و پیامر زیدن امت او به خاطر گناه و عصیان و دعا کردن ایشان و مقبول افتادن آن.

آغاز: یک حکایت یاد دارم از رسول / بار مقبول همه عالم قبول...!

(ن.ک: مشترک ۸: ۱۵۱۰، نسخه‌ها ۳: ۳۱۲۳).

212 - [م ۸۹۱۶۵۵۱] / ۶ / نستعلیق خام، باقر بیگ، ۸ ص، ۱۳ س، اندازه: ۲۲/۵ × ۱۳/۵.

[۱۹۵]

● مثنوی معنوی

از: جلال‌الدین محمد بلخی رومی (۶۰۴-۸۶۷۲). دفتر چهارم: ای ضیاء الحق حسام‌الدین تویی... تا
سپال تا مرکز فلک برتر بوده را در بردارد.

آغاز: ای ضیاء الحق حسام‌الدین تویی /

(ن.ک: مشترک ۷: ۲۱۱، ندوه: ۵۸-۲۴۳، حبیب: ۳۷، ۳۳، خدابخش ۱: ۸۷، ۱۰۱-۹۶، فیروز ۹: ۱۶۷،

سالار ۳: ۹۹، ۶: ۴۵، شیفته: ۷۵، کوزن: ۱۶۵).

213 - [م ۸۹۱۶۵۵۱۴] / ۸ / نستعلیق پخته، ۳۰/۳ کرم خورده، عناوین شتگرف و مذهب، ۵۲۶ ص، ۱۷ س،

اندازه: ۲۴ × ۱۷.

[۱۹۶]

● مجنون و لیلی

از: امیر خسرو دهلوی (۶۵۱-۷۲۵ ه). به تقلید از لیلی و مجنون نظامی.

آغاز: ای داده به دل خزینه راز / عقل از تو شده خزینه پرداز...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳۲۵، نسخه‌ها ۴: ۳۱۷۰، سالار ۴: ۱۷۶).

214 - [م ۸۹۱۶۵۵۱۴] / ۴ / نستعلیق خوش، عناوین شتگرف و مذهب، ۷۴ ص، ۲۱ س، اندازه: ۱۹ × ۱۱.

[۱۹۷]

● مخزن الاسرار

از: ناشناس. در پایان کتاب، کاتب علی اکبر سراری نسخه را به ملا محمد یوسف نسبت داده.

جنگی است آشفته و بی نظم و ترتیب. اشعاری است جسته گریخته از شاعران مختلف چون سعدی،
عرفی، محتشم، سنایی، وحشی، فغانی، سیفی، بخاری، حافظ و... و در بخش دوم و پایانی از خمسه
نظامی ابیاتی برگزیده است.

آغاز: دواتی است بر من مقوی زیاده / بزید مگر حضرت پادشاه...

215 - [۵۱۱] نستعلیق خوش، علی اکبر سرراری، شانزدهم شهر رمضان المبارک سنه ۱۰۵۹ هـ، دارالمؤمنین حیدرآباد، ۲۴۲ ص، ۱۴ س، اندازه: ۲۱×۱۳.

[۱۹۸]

● مطلع الانوار

از: امیر خسرو دهلوی (۶۵۱-۸۷۲۵). به تقلید از مخزن الاسرار نظامی. نخستین مثنوی پنج گنج اوست که به نام سلطان علاءالدین خلجی ساخته است.

آغاز: ... از بی آن نام که گردون رس است / گوشه فتراک تو ما را پس است...

(ن: ک: مشترک ۳: ۱۹۳۳ و ۷: ۳۱۵، نسخه‌ها ۴: ۳۲۰۹، قریعه ۱۹: ۲۹۸، خلدابخش ۱: ۱۹۱، حبیب: ۵۷، سالار ۴: ۱۷۵ و ۶: ۳۸).

216 - [۸۹۱۶۵۵۱۴] نستعلیق خوش، آغاز افتاده، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۱۰۴ ص، ۲۱ س، اندازه: ۱۹×۱۱.

[۱۹۹]

● مطلوب القلوب

از: ناشناس. مثنویست که داستان حضرت یونس (ع) را بازگو می‌کند، پس از حمد خداوند و نعمت رسول اکرم (ص) سبب نظم کتاب را توضیح می‌دهد و به اصل داستان می‌پردازد.

آغاز: شکر در درگاه حق بی چگون / امر بشر را داد نور چار نون...

217 - [۸۹۱۶۵۵۱۴] نستعلیق، ۱۲۵۱ هـ، ۲۰٪ کرم خورده، ۵۸ ص، ۱۳ س، اندازه: ۱۵×۱۱.

● مقدمه الصلاة - نام حق

[۲۰۰]

● منتخب اشعار

از: حسن سایر، صفی قلی بیگ، کمال فارسی و اشعار پراکنده از شاعران دیگر، همچنین مرثیه حسین بن علی (ع) به صورت مناجات‌نامه است.

آغاز: از درد بی قرارم فریادرس الهی / کس نیست جز تو دارم فریادرس الهی...

218 - [۱۱] نستعلیق هندی، سده دوازده و سیزدهم هـ، ۶ ص، ۲۰ س، اندازه: ۲۱×۹/۵.

[۲۰۱]

● منتخب اشعار

از: ناشناس. اشعاری است منتخب از شعرائی معروف چون سعدی، سنایی و مولانا و چند شعر پراکنده دیگر.

آغاز: روزی از روزهای لم بزلی کبیر مردی شد به نزد علی...

219 - [م ۱۱۱] | ستعلیق هندی، سده دوازدهم هجری، ۱۸ ص، ۱۰ س، اندازه: ۲۱×۹/۵.

[۲۰۲]

● منتخب اشعار

از: ناشناس. اشعاری است پراکنده از شعرای مختلف که در قوالی چون غزل، قصیده، رباعی، قطعه، و... سروده شده و بسیار نابسامان و آشفته است.

آغاز: کاش در بزم تو غیرت ندهد راه مرا / تا به حسرت نکشد طعمه بدخواه مرا...

220 - [۸۹۱۶۵۵۱] | ستعلیق پخته، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۷۲۶ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۱/۵×۱۳/۵.

[۲۰۳]

● میخانه

از: نظام‌الدین احمد بن میر حسام‌الدین قادری حصاری در عهد اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ) به فرمان بهادر خان نگاشته و ساقی‌نامه‌های عصر خود را گردآوری کرده و دارای یک مقدمه است. آغاز: مستانه سجد قلم به درگاه نشاء بخش که میخانه هستی را به این مستی... هم از جلو ساقی خوش خرام / هم از خنده شیشه و رقص جام...

221 - [۸۹۱۶۵۵۱۴] | ستعلیق شکنه خوش، به خامه نگارنده، ۱۰٪ کرم خورده، ۱۶ ص، ۱۴ س،

اندازه: ۲۲×۱۲.

[۲۰۴]

● ناشناخته

از: ناشناس. اشعاری از شاعران مختلف، در منقبت حضرت علی (ع) و از دیوان شمس تبریزی و سنایی غزنوی... و در پایان قصیده‌ای است در مدح شاه عباس صفوی.

آغاز: تا صورت پیوند جهان بود علی بود / تا نقش زمین بود و زمان بود علی بود...

222 - [م ۳۳۳] نستعلیق هندی، سده ۱۲ و ۱۳ هـ، ۷۲ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۳/۵×۷/۵. شماره ثبت: ۳۱۳۳
 [۲۰۵]

● نام حق: مقدمه الصلاة
 از: شرف‌الدین بخارایی خراسانی، در سال ۶۹۳ هـ در ققه حنفی در ده «باب» و «فصل»های متعدد. ۱- بیان وضو، ۲- شستن‌های وضو، ۳- غسل، ۴- آنچه غسل را واجب می‌کند، ۵- تیمم، ۶- نماز، ۷- نمازهای فریضه، ۸- سنت‌های موکده، ۹- روزه، ۱۰- کفاره روزه. باید یادآوری کرد که این اثر از کتابهای درسی شبه قاره نیز بوده است.
 آغاز: نام حق بر زبان همی رانم / که به جان و دلش همی خوانم...
 (ن.ک: مشترک ۷، ۳۵۲ موزه: ۸۵۲، نسخه‌ها ۴، ۳۰۲۹، سالار ۴، ۱۵۳، گنج ۳، ۱۸۳۳، ندوه: ۱۲۳).

223 - [۸۹۱۶۵۵۱۴] نستعلیق، قلندر خان، ۸۷۱۲، عناوین: شکرگف، ۱۸ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۱۹×۱۴.
 224 - [۲۰۰۰] نستعلیق ناپخته، آغاز برابر نمونه، ۲۴ ص، ۸ ص، اندازه: ۲۱×۱۵.
 [۲۰۶]

● نسخه الرحیما
 از: ناشناس. مثنوی است در ستایش خداوند، نعت محمد (ص)، مذمت نفس اماره، صفت کرم و سخاوت، مذمت بخیل، صفت تواضع و مذمت تکبر، جهل و ظلم. از متن چنین بر می‌آید که در عهد اورنگ‌زیب سروده شده باشد زیرا در خاتمه می‌گوید: مهندس که در عهد اورنگ‌زیب رقم زد چنین نسخه دلفریب.

آغاز: کریمای بیخشا که بخشنده‌ای / تو بخشنده جرم هر بنده‌ای...
 225 - [۸۹۱۶۵۵۱۴] نستعلیق، عناوین: شکرگف، ۱۵ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۲۷/۵×۱۶. شماره ثبت: ۳۱۳۳
 [۲۰۷]

● نظم القراید: عقاید جامی
 از: عبدالرحمن جامی (۸۱۷-۸۹۸ هـ). در قالب مثنوی بر وزن (فعلائن، مفاعلن، فعلن) که در حمد خداوند و نعت رسول (ص)، اشارت به وجود سبحانه و تعالی، اشارت به وحدت سبحانه تعالی و... است در ۲۲ بخش.
 آغاز: بعد حمد خدا و نعت رسول (ص) / ایشانو این نکته را به سمع قبول...

(ن:ک: مشترک ۲: ۱۰۳۷ و ۷: ۵۹۹ (زیر اعتقادنامه)، نسخه‌ها ۴: ۲۶۲۲، سالار ۸: ۲۹۸، موزه: ۱۶۲،

مشار ۱: ۲۱۳).

226 - [۲۹۷/۱۶] نستعلیق، جمال، ۲۰ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۲۰×۱۳/۵.

[۲۰۸]

● نظم مثلث

از: ناشناس. نظمی است در قصیده که ناظم در هر بیت واژه‌ها را به سه حرکت «فتح»، «کسر» و «ضم» معنی کرده است؛ به عنوان مثال: ...ظهر پشت و ظهر آن اظهار باشد در لغت / ظهر پیشین کان ز فجر و عصر باشد در میان...

آغاز: از پس حمد خداوند زمین و آسمان / کرده‌ام نظم مثلث چون لآلی عمان...

227 - [۸۹۱۶۵۵۱/۲] نستعلیق، ۱۰ ص، ۱۴ ص، اندازه: ۲۲×۱۴.

[۲۰۹]

● هشت بهشت

از: امیر خسرو دهلوی (۶۵۱-۸۷۲۵). پنجمین مثنوی از «پنج گنج» اوست در داستان بهرام گور، در برابر «هفت گنبد» نظامی گنجوی که در سال ۷۰۱ هجری سروده است. آغاز: ای گشاینده خرابی جود / نقش پیوند کارگاه وجود...

(ن:ک: مشترک ۷: ۳۳۰، نسخه‌ها ۴: ۳۳۰۸، ذریعه ۱۹: ۳۳۸، موزه: ۶۶۲، گنج ۳: ۱۸۶۲، فیروز: ۱۲۸، حبیب: ۶۰، سالار ۴: ۱۷۸، ۶: ۳۸، ۴۸).

228 - [۸۹۱۵۵۵۱۴] نستعلیق خوش، عناوین شنگرف و مذهب، ۱۱۶ ص، ۲۱ ص، اندازه: ۱۹×۱۱.

229 - [۸۹۱۵۵۵۱۴/۵] نستعلیق خوش، آغاز اقتاده، ۱۰٪ کرم خورده، ۱۶۶ ص، ۱۴ ص،

اندازه: ۲۲×۱۲/۵.

[۲۰۲]

[۲۱۰]

● هفت بند کاشی

از: ملاحسن کاشی آملی از سده هشتم هجری در نعت و منقبت حضرت علی (ع) در هفت بند سروده است به وزن (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن).

آغاز: السلام ای سایهات خورشید رب العالمین / آسمان عزوتکمین آفتاب دار و دین...

(ن.ک: مشترک ۷: ۳۶۷، موزه: ۶۶۵، نسخه‌ها ۴: ۳۳۱۷، ابونف ۲: ۸۵، خدابخش ۱: ۱۶۲ و ۱۱: ۱۳۹، ندوه: ۴۷۴، سالار ۴: ۱۵۶).

230 - [م] $\frac{8915551}{1}$ | استعلیق، عنوانا، مؤرب، عناوین و نشانها شنگرف، ۱۲ ص، ۵ س، اندازه: ۲۴/۵×۱۷.

[۲۱۱]

● یوسف و زلیخا

از: عبدالرحمن جامی (۸۱۷-۸۹۷). پنجمین مثنوی از هفت اورنگ وی است.

آغاز: الهی غنچه امید بگشای / گلی از روضه جاوید بنمای...

(ن.ک: مشترک ۷: ۵۵۶، نسخه‌ها ۴: ۳۳۳۱، ذریعه ۱۹: ۳۴۵، مشار ۵: ۵۶۰۷، حبیب: ۹۵، ندوه: ۴۷۵، خدابخش ۲: ۳۷، ۷۶، سالار ۴: ۲۶۶، ۲۸۱).

231 - [م] $\frac{89155512}{12}$ | استعلیق، عناوین شنگرف، ۲۸ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۰×۱۲.

[۲۱۲]

● یوسف و زلیخا

مثنوی است منسوب به حکیم فردوسی.

آغاز: بنام خداوند هر دو سرای / که جاوید باشد به هر دو سرای...

(ن.ک: مشترک ۷: ۱۹، نسخه‌ها ۴: ۳۳۴۲، ذریعه ۹: ۸۲۱، خدا بخش ۱: ۱۲).

232 - [م] $\frac{89155512}{11}$ | استعلیق، عناوین شنگرف، ۳۱۴ ص، ۲۰ س، اندازه: ۲۰×۱۳.

بخش هجدهم

فرهنگنامه

[۲۱۳]

● رساله فرهنگ فارسی - اردو

از: ناشناس. رساله‌ای است فرهنگ گونه که واژه‌های فارسی را آورده و ذیل آن به اردو برگردان کرده است. فرهنگنامه به گونه الفبایی، و هر باب جداگانه مشخص شده است.

آغاز: آمدن، بیاب، آغاز، انجام، آنا، آ، شروع، آخر...

233 - [م ۸۹۱۶۵۵۱] ستعلیق، ۱۲۶۸ هـ، عناوین سنگرف، ۲۲ ص، ۳۳ ص، اندازه: ۲۲×۱۴.

[۲۱۴]

● رساله واژگان

از: ناشناس. فرهنگ لغتی به فارسی است که به گونه قافیه و تا حرف «م» نگاشته شده و بدون نظم و ترتیب آمده است. واژه‌ها با سیاه، و معنای آن با سنگرف جلوه نمایی می‌کند و ۱۰۵۸ واژه معنا شده است.

آغاز: رضا = خوشنودی، جزا = بدله، استقصا = نهایت در کار بودن...

234 - [م ۸۹۱۶۵۵۱] ستعلیق خوانا، عناوین سنگرف، ۳۱ ص، ۲۰ ص، اندازه: ۲۱×۱۲/۵.

[۲۱۵]

● فرهنگ مصوری (فارسی - اردو)

از: ناشناس. در این رساله واژگان و افعال از فارسی به اردو برگردان شده و هیچ نظم و ترتیبی ندارد و دارای نواقص است.

آغاز: اسب گهورا، اندک تهورا، جفت جورا...

235 - [م ۸۹۱۶۵۵۱] ستعلیق اردو، ۱۳ ص، ۱۲ ص، اندازه: ۲۲×۱۴.

[۲۱۶]

● گلدسته گفتار (فارسی - اردو)

از: سید محمد خان ایمان پید. فرهنگ نامه‌ای است کوچک که در آغاز واژه‌هایی را می‌آورد و در پیرامون معنای اصلی اصطلاح آن به زبان فارسی و هندی بحث می‌کند و توضیح می‌دهد و هر بخش را بانام ضلعه شروع می‌کند، مثلاً ضلعه در پرده، سخن غلافی، پرده دری...

آغاز: افلاک می‌بلند تر شان سخن / پایا ہی نہیں کسی نے پایان سخن...

236 - [۸۹۱۶۵۵۲۴]^{۱۶} نستعلیق شکسته، احتمالاً سنه ۱۰ و ۱۱ هـ، کرم خورده، ۶۲ ص، ۱۰ س، اندازه: ۲۱×۱۳.

[۲۱۷]

● نصاب الصبیان

از: ابو نصر بدرالدین محمود فراهی (م: ۸۶۲۰). فرهنگ منظوم عربی به فارسی است.

آغاز: حمدله... اما بعد. چنین گوید ابو نصر فراهی / کتاب من بخوان گر علم خواهی...

(ن. ک: مشترک ۱۴: ۲۷۵، نسخه‌ها ۳: ۲۰۳۹، گنج ۳: ۱۰۶۶، موزه: ۳۴۷، سانکی پور ۹: ۴۴،

کرزن: ۳۸۰، ندوه: ۶۳۳).

237 - [۸۹۱۶۵۵۲۴]^۱ نستعلیق پخته، محمد کمالی، عناوین و نشانه‌ها سنگرف، ۹۰ ص، سطور پراکنده،

اندازه: ۲۲/۵×۱۵.

238 - [۸۹۱۶۵۵۲۴]^۲ نستعلیق، محمد قاسم، نوزدهم جمادی‌الثانی ۱۱۳۸ هجری، آغاز برابر نمونه،

نشانه‌ها سنگرف، ۹۲ ص، سطور پراکنده، اندازه: ۲۰/۵×۱۲/۵.

239 - [۸۹۱۶۵۵۲۴]^۳ نستعلیق، میان مصلح‌الدین، ۴۰٪ کرم خورده، انجام افتاده، عناوین سنگرف،

۲۰ ص، ۱۱ س، اندازه: ۲۴×۱۵.

آغاز: همی گوید ابو نصر فراهی / که بروی رحمت حق یاد و رضوان...

[۲۱۸]

● نصاب الصبیان، شرح

از: ناشناس. شرحی است بر کتاب نصاب الصبیان فراهی که در آن از شرح قاینی و نظام بن کمال بن

حسام بهره مند شده است.

آغاز: سپاس و شکر بی قیاس، مر خدای را که آسایش شریعت غزّا را بر لسان عرب نهاد...

(ن.ک: مشترک ۱۶: ۲۹۲، نسخه‌ها ۳: ۲۰۲۳، قریحه ۱۴: ۱۰۴، موزه: ۳۲۹)

240 - [۸۹۱۶۵۵۲۵] نستعلیق خوانا، مظفر علی هابوری، یکشنبه هفتم جمادی الاول ۱۲۴۸ هـ/ق/

۱۶
۱۸۳۳ م، عناوین و نشانه‌ها شکرگرف، ۱۲۴ ص، ۲۰ س، اندازه: ۲۹/۵×۱۶.

عنوان اصلی: کتاب‌های کتب و کتب

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

[۱۸۳۳]

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

[۱۸۳۳]

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

۱۸۳۳ - ۱۸۳۳

بخش نوزدهم

فنون ادبی، صنایع ادبی و عروض

[۲۱۹]

● بهاو بهید

از: خوب محمد چشتی حسینی (م: ۱۰۲۳ هـ). در علم بدیع و بیان آغاز: حمدله... اما بعد این رساله که به بهاو بهید مخاطب شده است، در بیان تلویحات کلام و انواع مفهومات نظام...

241 - [م] $\frac{29767}{50}$ - ستعلیق، سده ۱۲ و ۱۳ هـ، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۱۴ ص، ۳۰ ص، اندازه: $21 \times 12 / 5$.

● ضوابط اعظم - ضوابط العظیمیه

[۲۲۰]

● ضوابط العظیمیه: ضوابط اعظم

از: محمد عظیم قریشی که در سال ۱۱۳۷ هـ به پیشنهاد میر محمد حسین همدانی، مبنی بر قاعده تهجی و دستوری آنها و صنایع شعری و عروض در ۳ بخش: ۱- در بیان حروف تهجی، ۲- در بیان علم معانی و بیان، ۳- در بیان علم عروض و قافیه.

آغاز: حمدی که به احصای آن خرد بالغ رشد به عجز معترف گردد و شکری که فوق طاقت اندیشه... (ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۷۱۰، گنج ۳: ۱۲۳۱).

242 - [م] $\frac{89165521}{1}$ - ستعلیق، عناوین شنگرف، ۲۲۲ ص، ۹ ص، اندازه: 23×16 .

[۲۲۱]

● عطیه کبری

از: سراج‌الدین علی خان اکبرآبادی، متخلص به آرزو (۱۱۰۱-۱۱۶۹ هـ). در معانی و بیان و صنایع و حر آن.

آغاز: دیباچه بیان و معنی سیاس حضرت سخن آفرینی است که طبایع بشری را... می‌گوید طفل دبستان گفتگو، سراج‌الدین علی خان آرزو...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۴۱۸، کروزن: ۱۴۸، ایوانف ۲: ۲۸، بانکس پور ۹: ۶۶ احوال و آثار سراج‌الدین علی خان آرزو: ۱۲۶).

243 - [۸۹۱۶۵۵۲] نستعلیق خوش، مرشاد، ۱۲۴۶ هـ، ۵۸ ص، ۱۰ س، اندازه: ۳۴×۲۲.

244 - [۸۹۱۶۵۵۲] نستعلیق، شعبان ۱۲۹۳ هـ، آغاز برابر نمونه، ۸۲ ص، ۱۱ س، اندازه: ۲۲×۱۴.

[۲۲۲]

● قصیده مصنوع

از: ناشناس. ابیات از قصاید سلیمان مناوی و اهلی شیروازی است که مؤلف از جهت محور عروضی و صنایع لفظی و معنوی آنها را بررسی کرده است.

آغاز: حمدی [از حد اقزون و سیاسی [از] قیاس بیرون، سزاوار صنایع بی چون که... اما بعد نموده می‌شود که بعد از فراغ مطالعه و مشاهده صنایع و بدایع، قصیده مصنوع...

(ن.ک: نسخه‌ها ۳: ۲۱۴۴، سالار ۵: ۴۰، کروزن: ۱۷۵).

245 - [۸۹۱۶۵۵۱۲] نستعلیق شکسته، سال چهارم جلوس محمد اکبر شاه، عناوین شتگرف، ۸۸ ص، ۱۷ س، اندازه: ۲۵×۱۳.

[۲۲۳]

● مجمع الصنایع

از: نظام‌الدین احمد بن محمد صالح صدیقی حسینی (م: ۱۰۶۰ هـ). در صناعات ادبی: لفظی و معنوی، محور عروض و قافیه در چهار «فصل» و «خاتمه» نگاشته است. فصل ۱- در تقسیم کلام، ۲- بدایع لفظی، ۳- صنایع معنوی، ۴- سرقات شعری. خاتمه در بیان بعضی از الفاظ که بدین فن متاسبت دارد.

آغاز: الحمد لله الذی انعم الینا و هدانا الی الاسلام و میزنا عن طبقات الانعام...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۴۰۹، نسخه‌ها ۳: ۲۱۴۸، موزه: ۶۵۵، گنج ۳: ۱۲۲۵، سالار ۳: ۲۳۶ و ۲۲۹، کروزن: ۱۴۷، بانکس پور ۹: ۴۶ و ۱۱: ۱۲۵، فیروز: ۱۶۸، ندوه: ۶۴۵).

246 - [۸۹۱۶۵۵۲۳] نستعلیق خوش، احتمالاً در سده یازدهم هجری، عنوان و نشانها شنگرف،
 ۱
 ۱۷۸ ص، سطر پراکنده، اندازه: ۲۳×۱۳/۵.

[۲۲۲]

● موهبت عظمی

از: سراج‌الدین علیخان، خان آرزو (۱۱۰۱-۱۱۶۹ ه). در یک «مقدمه» و «باب‌ها» در علم معانی و بیان
 مقدمه: تصریف فصاحت. باب ۱- در اسناد خبری، ۲- در احوال مسند الیه، ۳- در احوال مسند، ۴-
 متعلقات فعلی، ۵- در قصر، ۶- در انشاء، ۷- فصل و وصل، ۸- ایجاز و اطناب و مساوات.
 آغاز: فصاحت مایه معانی پردازان ستایش کلیمی است کلام آفرین که به شانه سرینجه قدرت...
 (ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۴۲۱، سالار ۳: ۲۴۷، ایوانف ۲: ۲۸، ۳۰، بانکی پور ۹: ۶۶، احوال و آثار
 سراج‌الدین علیخان آرزو: ۱۴۷).

247 - [۸۹۱۶۵۵۲] نستعلیق خوش، ۱۰۸ ه، ۱۰۸ ص، ۱۰ ص، اندازه: ۳۴×۲۲.

بخش بیستم

دستور زبان

[۲۲۵]

● پنج گنج

از: ظهیر بن محمود بن مسعود علوی از میانه سدهٔ نهم هجری که آن را از سراج‌الدین عثمان نیز دانسته‌اند. کتابی است در صرف عربی دارای پنج «باب» و پنج «فصل».

آغاز: الحمد لله علی ما خلق الانسان... این کتابی است میؤا و مفصلاً در تعریف سخن عرب که جملهٔ وی پنج باب است...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۵۷۵، گنج ۳: ۱۰۹۰).

248 - [۸۹۱۶۵۵۲۱] نستعلیق، سنهٔ احد جلوس اکبر شاه، عنوانین شنگرف، ۹۶ ص، ۹ ص، اندازه: ۱۴×۱۱.

[۲۲۶]

● جامع القوائد

از: نوازش علی خان، متخلص به شیدا (م: پس از ۱۷۹۸/۵۱۲۱۲ م). کتاب در دستور زبان فارسی مشتمل بر یک «مقدمه» سه «قانون» و یک «خاتمه» است.

آغاز: آبداری لآئی سخن سنجان و رنگ افروزی جواهر معنی...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۴۷۴، نسخه‌ها ۳: ۲۰۵۱، موزه: ۳۵۵).

249 - [۸۹۱۶۵۵۲۳] نستعلیق، ۱۰٪ کرم خورده، عنوانین شنگرف، ۷۲ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۱۴×۲۲.

[۲۲۷]

● دستورالعمل: قواعد فارسی: مختصر قواعد

از: عبدالواسع هانسوی، از روزگار اورنگ‌زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ ق). در بخش آغازین کتاب دربارهٔ حروف تهجی و اقسام آنها سخن گفته و در بخشهای بعدی، تبدیل حروف به حروف دیگر، بحث دربارهٔ

لغات فارسی و توضیح آنها با گواه ایاتی از شاعران، توضیحات املائی کلمات، صنایع شعری و اصطلاحات فارسی آنها آمده است.

آغاز: رب اغفر و ارحم... اما بعد این رساله چند ورقی است معدود و مشتمل بر قواعد و ضوابط...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۲۶۲، گنج ۳: ۱۱۲۴، موزه: ۳۶۷، پنارس: ۵۵).

250 - |۸۹۱۶۵۵۲۱| استعلیق، ۷۴ ص، ۸ ص، اندازه: ۱۵×۱۱.

251 - |۸۹۱۶۵۵۲۱| استعلیق خام، آغاز برابر نمونه، ۳ کتاب در پایان افتادگی دارد، عناوین و نشانها

ششگرف، ۳۸ ص، ۱۲ ص، اندازه: ۲۳/۵×۱۶/۵.

[۲۲۸]

● دستورالمبتدی

از: صفی بن نصیر (م: ۸۱۹/۱۴۱۶ م). برای فرزندش ابوالمکارم اسماعیل در دستور زبان عربی در چند «قوانین». ۱- در بیان قوانین تخفیف؛ ۲- در بیان قوانین اعلال (مثال)؛ ۳- در بیان قوانین اعلال؛ ۴- در بیان قوانین اعلال (اجوف و ناقص)؛ ۵- در بیان قوانین ادغام.

آغاز: حمد لله... می‌گوید بنده گنهگار شرمسار امیدوار به رحمت پروردگار غفار، متعلم فقیر حقیر صفی بن نصیر ساکن قصبه رودلی...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۵۹۳، گنج ۳: ۱۰۹۵، موزه: ۳۵۸، بانکی پور: ۹: ۱۴ و ۱۷: ۷، ندوه: ۵۲۶).

252 - |۸۹۱۶۵۵۲۱| استعلیق، احتمالاً در دوره اکبر شاه، ۱۰٪ کرم خورده، عناوین ششگرف،

۱۳ ص، ۹ ص، اندازه: ۱۲×۱۱.

[۲۲۹]

● زبده

از: ظهیر بن محمود بن مسعود علوی (میانہ سده نهم هجری). کتابی است در صرف عربی، در بیان و توضیح افعال صحیح، مهموز، معتل و مضاعف.

آغاز: الحمد لله... فقد قال العبد الضعیف الراجی الی الرحمة به القوی، ظهیر بن محمود بن مسعود العلوی... خفف الله تعالیهم...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۵۹۵، گنج ۳: ۱۰۹۷، ایولف ۲: ۹۴، بانکی پور: ۱۷: ۶، ندوه: ۵۲۸).

253 - |۸۹۱۶۵۵۲۱| استعلیق، سنة احد جلوس اکبر شاه، ۷۴ ص، ۹ ص، اندازه: ۱۲×۱۱.

[۲۳۰]

● صرف میر

از: میر سید شریف گسرگانی (۷۲۰-۸۱۶/۱۳۲۰-۱۴۱۳ م). کتابی است در صرف دستور عربی به فارسی که دربارهٔ صرف افعال در زمانها و موارد گوناگون دیگر چون فعل جحد، نهی، معلوم، مجهول و... آغاز: حمدله... بدان اسمعذک الله تعالی فی الدارین که کلمات لغات عربی، بر سه قسم است... (ن.ک: مشنوک ۱۳، ۲۵۷۸، گنج ۱۳، ۱۰۷، بانکی پور ۹، ۱ و ۱۷، ۲، شیفته: ۶۹، ندوه: ۲۰ و ۵۳۹).
 254 - [۸۹۱۶۵۵۲۱] استعلیق، امین الله، جلوس اکبر شاه (۹۶۳-۱۰۱۲ هـ)، آغاز کاملاً کرم خورده، عنوان: شکرگرف، ۵۸ ص، ۱۰ من، اندازه: ۱۲×۱۱.

255 - [۸۹۱۶۵۵۲۱] استعلیق پخته، داؤد طالب علم، ۱۲۵۹ هـ، ۵۰ ص، ۹ من، اندازه: ۱۷×۵×۲۱.

[۲۳۱]

● عروض مختصر

از: جیلانی کرد. به نظر می‌رسد این رساله جزئی از یک کتاب باشد. آغاز کتاب از باب دوم شروع می‌شود و شامل دو «باب» است: باب دوم، باب سوم. باب دوم شامل چهار «فصل» است: ۱- در رسمیهٔ حروف تهجی، ۲- در دانستن کیفیت معنی حروف تهجی، ۳- در امتیاز حروف مخصوصهٔ عربیه از حروف مخصوصهٔ فارسیه، ۴- در امتیاز حروف متجانسه به اسماء متفرقه. باب سوم: در بحث مضاف و مضاف الیه و بیان «الف» و غیره، حروفی که به هنگام اتصال با کلمهٔ دیگر، معنی دیگری پیدا می‌کند.

آغاز: باب دوم در بحث حروف تهجی، مشتمل بر چهار فصل است. فصل اول...
 256 - [۸۹۱۶۵۵۲۲] استعلیق، ۳۶ ص، ۱۳ من، اندازه: ۱۵/۵×۲۳.

[۲۳۲]

● عیون المصادر فارسی

از: ناشناس. رساله‌ای است در بیان مصادر فارسی و قواعد آن و مقایسهٔ مصادر فارسی و ریشه‌های هندی آن در این کتاب تلاش مؤلف بر آن است که بگوید مصادر فارسی ریشه در زبان هندی دارد. آغاز: مقدمه در قاعدهٔ عام که اکثر در زبان فارسی بر همهٔ افعال جاری باشد، ظاهراً معلوم می‌شود که نامیدن لفظ دن و تن را علامت مصدر فارسی، غلط عام است...

257 - [م] $\frac{89165521}{6}$ | نستعلیق، ۳۲ ص، ۱۱ ص، اندازه: ۲۳×۱۵/۵.

[۲۳۳]

● فایده الحسینی

از: محمد حسن حیدری بن سید علی همدانی. این کتاب شامل یک «مقدمه» در بیان تعداد و کمیت حروف تهجی و سه «فصل». فصل اول: در تعریف اسم و اقسام اضافات. فصل دوم: در بیان فعل و کیفیت آن. فصل سوم: در تعریف حرف و خاتمه. در واقع تاریخ اسطوره‌ای زبان فارسی است.

آغاز: سباس قوی اساس مر مبدهی را سزامنت که به یک امر (کن)... اما بعد، فیقول العبد الضعیف المرتجی الی الرحمة الله (کذا)، محمد حسن الحیدری بن سید علی همدانی تغمدا لله بقرانه...

258 - [م] $\frac{89165521}{8}$ | نستعلیق شکسته خوش، ۲۰٪ کرم خورده، عناوین شنگرف، ۹۳ ص، ۱۷ ص، اندازه: ۱۹/۵×۱۲.

● فرهنگ اعظم - مفیدالمبتدی

[۲۳۴]

● قواعد املا نویسی

از: مولوی انور علی. این کتاب دارای سه «فصل» است. فصل اول: کنایت حروف مفرده. در این بخش حروف فارسی با قواعد نوشتاری آنها و نوعی آواشناسی مورد بحث قرار گرفته است. فصل دوم: املائی مرکب. فصل سوم: واژه‌هایی که املائی آنها به خلط شهرت یافته.

آغاز: له الحمد فی الیدو والرجعی والسلام علی عباده الذین اصطفی. از آنجا که دانستن طریقه املاکه عبارت است از نوشتن حروف مفرده و مرکبه...

259 - [م] $\frac{89165521}{7}$ | نستعلیق، ۱۲۹۲ ه، عناوین شنگرف، ۶۰ ص، ۲۲ ص، اندازه: ۲۷×۱۸/۵.

● قواعد فارسی - دستورالعمل

[۲۳۵]

● مختصر الفوائد

از: ناشناس. کتابی است در دستور زبان فارسی که مؤلف آن را از جامع فواید (نوازش علی خان شیدا، ۱۱۸۵ هجری) برگزیده و به هفده «باب» بخش کرده است: ۱- در بیان فواید و احکام معانی مختلفه حروف تهجی و تفصیل هر یک. ۲- در تحریر قوانین صرف صیغه‌های فارسی و طریق استخراج آنها

به تفصیل. ۶- در تحصیل الفاطمی که مخصوص ترکیب آخر کلمه باشد. ۷- در تحقیقات چند لغات، و...
 آغاز: ... بابهایش کرده آن سیمه عشر/ چون که می سازیم او را مختصر...
 260 - [۸۹۱۶۵۵۲۴] نستعلیق شکسته ناخوانا، آغاز افشاده، نشانه‌ها شنگرف، ۹۸ ص، ۱۴ ص،
 اندازه: ۲۳×۱۶.

● مختصر قواعد دستور العمل

[۲۳۶]

● مفیدالمبتدی: فرهنگ اعظم

از: محمد اعظم مهاجر، معروف به لوکهری. دستور زبان برای مبتدیان است، دارای قواعد حروف
 نهجی زبان فارسی، معانی و تعابیر مختلف آنها در جایگاههای گوناگون، و مصادر زبان فارسی که
 به گونه‌ی آلفیایی است.

آغاز: حمدله. اما بعد ظاهر می نماید مؤلف این رساله محمد اعظم مهاجر حرف بلوکهری احسن الله
 تعالی عاقبت... بدان که کلمات فارسی بر دو نوع است...

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۶۲۵، موزه: ۳۷۰). [۲۳۷]

261 - [۸۹۱۶۵۵۲۱] نستعلیق، ۲۰/ کرم خورده، عنوان شنگرف، ۱۲۰ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۲۳×۱۶.
 اندازه: ۲۳×۱۶.

● مقالید فارسی

از: محمد سعید مُهمند، متخلص به مستمند که آن را در بیان قواعد مصادر فارسی، صرف صیغه‌های
 مختلف آنها و معنی برخی مصادر، در سال ۱۲۲۰ هجری نگاشته است.

آغاز: عنوان صحیفه علم و عقل و سرمایه کتاب هنر و فضل ستایش و...
 262 - (م) [۸۹۱۶۵۵۲۱] نستعلیق پخته، ۶۴ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۲۳×۱۵/۵.

[۲۳۸]

● منتخب النحو

از: امیر حیدر حبیبی بلگرامی، متخلص به «امیر» (م: ۱۲۱۷/هـ ۱۸۰۲ م). در سال ۱۲۱۴ هـ در بیان نحو
 عربی در یک «مقدمه» و سه «باب» و «فصل» هائیم نوشته است. باب اول: در اقسام اسم. باب دوم: در
 اقسام فعل. باب سوم: در اقسام حرف.

آغاز: ... و هوالمستعان بر ناظران این سواد مخفی میاد که در علم... و علما برای قوانین فرار داده‌اند...
(ن.ک: مشرق ۱۳: ۲۶۲۵، آزاد: ۱۲۵، یانکی پور ۵۲: ۷، موزه: ۳۷۱، ندوه: ۵۲۸).

263 - | ۸۹۱۶۵۵۲۱ | نستعلیق، آغاز ۲۰٪ کرم خورده، عنوان شنگرف، ۶۲ ص، ۱۳ س، اندازه: ۲۳×۱۶.

۳

[۲۳۹]

● منتخب فی علم الصرف

منسوب به: سراج‌الدین لودهی است. دارای بابهای سماهی ثلاثی مجرد، مزید، رباعی و مزید است و در پایان ترجمه فارسی هر کلمه یا عبارت آمده است.

آغاز: حمد له. بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که جمله افعال متصرفه و اسمای متمکنه از روی ترکیب اصلی بر دو گونه است: ثلاثی و رباعی...

(ن.ک: گنج ۳: ۱۱۳۲، موزه: ۳۷۱).

264 - | ۸۹۱۶۵۵۲۱ | نستعلیق، امین الله، جلوس اکبر شاه (۹۶۳-۱۰۱۴ هـ)، عنوان شنگرف، ۵۴ ص،

۹ س، اندازه: ۱۶×۱۱.

[۲۴۰]

● میزان الصرف

از: ناشناس. در صرف افعال در زمانهای مختلف و در موارد گوناگون چون فعل حجد، نهی، معلوم، مجهول و... همراه با ترجمه فارسی.

آغاز: حمدله... بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین جمله افعال متصرفه بر سه گونه است: ماضی و مستقبل و حال...

265 - | ۸۹۱۶۵۵۲۱ | نستعلیق، امین الله، جلوس اکبر شاه (۹۶۳-۱۰۱۴ هـ)، عنوان شنگرف، ۲۲ ص،

۹ س، اندازه: ۱۶×۱۱.

[۲۴۱]

● نوادرالمصادر

از: تیک چند بهار (م: ۱۱۸۰ هـ). دستور و واژه‌نامه مصدرها و فعل‌های فارسی است، به ترتیب حروف تهجی، در یک «مقدمه» و بیست و چهار «باب» و «خاتمه» ای که در سال ۱۱۶۶ هجری نگاشته است.

آغاز: بعد ستایش خداوند خرد آفرین... خاکسار بی اعتبار، بهار که این مختصری است در بیان مصادر

فارسی -

(ن.ک: مشترک ۱۳: ۲۲۷۱، بانکس بور ۹: ۳۲، موزه: ۳۷۳، نسخه‌ها ۳: ۱۹۶۰).

266 - $\left[\frac{89165521}{16} \right]$ نستعلیق خوانا (به خامه نگارنده)، عنوانین شنگرف، ۳۰۶ ص، ۱۳ ص،

اندازه: ۲۸/۵×۱۷/۱۶

267 - $\left[\frac{89165521}{17} \right]$ نستعلیق پخته و زیبا، ذی القعدة ۱۱۶۶ هـ، آغاز برابر نمونه، عنوانین و نشانها

شنگرف، ۲۷۰ ص، ۱۱ ص، اندازه: ۳۱/۵×۲۰/۳۱

بخش بیست و یکم

نامه نگاری

[۲۲۲]

● آداب عالمگیری

از: عیدالاحرار صادق هاشمی نسب و حنفی مذهب، ساکن خیرالبقاع البیاله. نامه‌های اورنگ‌زیب است که پس از مرگ او گرد آوری شده. لازم به یادآوری است که مؤلف این نسخه یا مؤلف نسخه معرفی شده در فهرست مشترک تفاوت دارد، اما مطابق همان و آغاز همان است.

آغاز: خداوند علیم حکیم، خرد بخش آفرین را به کدام مرتبه سختوری ستایش کنم...

(ذک: مشترک ۵: ۲۳۳، موزه: ۳۷۵)

268 - [۹۵۲] نستعلیق زیبا و خوانا، حسین بخش، (سوم زائویه الی یکم ژوئن ۱۹۰۸ م)، نشانی

شنگرف، ۷۱۹ ص، ۲۴ م، اندازه: ۳۲/۵×۲۰

[۲۲۳]

● الهامیه ملا طغری

از: ملا طغرای کشمیری (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ هـ/۱۶۵۷ یا ۱۶۶۷ م). رساله‌ای است به نثر و نظم که در آن درباره زندگی خود سخن می‌گوید، از فقر و درویشی و فتوحات درونی خود یاد می‌کند.

آغاز: در نزد محبت همه جا حاصل و حکمت / صد مهوره داغ هر طرف تیر نکیت... لله الحمد که نقش مرادم در پوست تختة تجرد ششدر ترؤد وارسته...

(ذک: مشترک ۵: ۱۵۸، نسخه‌ها ۵: ۳۵۲۰ سالار ۳: ۱۰۰، ۲۰۱، ۲۳۸، گنج ۳: ۱۲۵۴، مرآة العلوم ۱: ۱۰۶)

269 - [شش] نستعلیق پخته، مهرالله سودهری، سده ۱۱-۱۲ هـ، ۳۴ ص، ۱۶ م، اندازه: ۱۳×۱۲

[۲۲۴]

● انشای آنتد رام: رفعات آنتد رام

از: آنتد رام لاهوری سیالکوٹی، متخلص به مخلص (م: ۱۱۶۴ هـ/۱۷۵۱ م). مجموعه نامه‌های اوست

به دوستان، امیران و استاد خود سراج‌الدین علی خان آرزو.

آغاز: الهی بیچاره مخلص کج و مچ زبان را چه پارا که در بیان تمهید حمدت...

(ن.ک: مشترک ۵: ۳۱۱).

270 - [۹۵۴/۲۷] نستعلیق، بیست و دوم ربیع الاول ۱۲۳۸ هـ، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۴۸ ص، ۱۹ سر،

اندازه: ۲۷×۱۶.

271 - [۹۵۴/۲۸] نستعلیق، مظفر علی، بیستم ماه ذی‌القعدة ۱۲۶۳ هـ، آغاز برابر نمونه، عناوین و نشانه‌ها

شنگرف، ۷۲ ص، ۱۲ سر، اندازه: ۲۱×۱۵/۵.

● انشای محمد صالح - بهار سخن

[۲۲۵]

● بهار سخن: انشای محمد صالح

از: محمد صالح کنبوه لاموری (م: ۱۶۷۴/۱۰۸۵ م). در ۱۰۶۵ هـ نگاشته و تا ۱۰۷۴ هـ در آن دست می‌برده است. در یک «مقدمه» و چهار «چمن» و یک «خانمه».

آغاز: ایزد سخن آفرین را سپاس که چراغ گفتار از تاب خرد روشن گردانید...

(ن.ک: مشترک ۵: ۶-۱۴۵، گنج ۳: ۱۱۷۰، نسخه‌ها ۳: ۲۰۸۷، سالار ۳: ۹۹، کوزن: ۱۲۷ و ۱۳۹).

272 - [۹۵۴/۹] نستعلیق بخته، بیست و نهم شهر رجب المرجب سنه ۱۹ جلوس محمد شاهی موافق

۱۱۵۰ هـ، شاهجهان آباد، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۴۶۸ ص، ۳۱ سر، اندازه: ۲۷×۱۶.

[۲۲۶]

● تحقیقات ملا طغری

از: ملا طغرای کشمیری (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ هـ/۱۶۵۷ یا ۱۶۶۷ م). در این رساله بحث در بیروج دوازده گانه، ستارگان و افلاک است که به نحو مجمل و موجز، شرحی از آنها می‌دهد و در خلال آن تعرضی نیز به علمای زمان خود دارد.

آغاز: از بس غلطت حرف قاموس فلک / گشته، جو خط پری رخان قابل حک...

(ن.ک: مشترک ۵: ۱۶۵، نسخه‌ها ۵: ۳۵۲۴، سالار ۳: ۱۰۱، ۱۰۵، ۱۰۷-۹، بانکی پور ۱۱: ۱۳۷،

مرآة‌العلوم ۱: ۱۰۶).

273 - [۹۵۴/۹] نستعلیق بخته، مه‌الله سودهری، سده ۱۱ و ۱۲ هـ، ۶ ص، ۱۶ سر، اندازه: ۲۱×۱۳.

[۲۲۷]

نامی در لغت است.

● تذکرة الاحیای ملا طفری: در حدیثی که در حدود ۱۲۸۰-۱۲۸۱ هجری قمری در مشهد نوشته شده است. از: ملا طفرای کشمیری نثر آمیخته به نظم. در شرح و ستایش دوازده تن که معاصرین وی بودند. آغاز: طفرای ناکی تیغ زبان نیز کسی / در وصف شهبان سخن جلوریز کنی. (ن.ک: مشترک ۵: ۱۶۷، گنج ۳: ۱۲۵۹).

274 - [م ۳۳۱] نستعلیق پخته، مهرانه سودهری، سده ۱۱ و ۱۲ هـ، ۸ ص، ۱۶ من، اندازه: ۲۱×۱۳.

[۲۲۸]

نامی در لغت است.

● چند نامه از رقعات عالمگیری

از: ناشناس. نامه و مراسلات دوره عالمگیری است که بد خط و ناخواناست.

آغاز: ... از گوشه عنایت جله نشین هجران را به انعام کمان ساخته بودند، کمان را چو ایرویر چشم

نهانست ...

275 - [۹۵۲] شکسته ناخوانا، آغاز و انجام افتاده. [این نسخه بخش دوم شماره مذکور است].

۲۸ ص، مسطور پراکنده، اندازه: ۲۲/۵×۱۳/۵.

● رقایم کرام - رقایم کرامیم

[۲۲۹]

نامی در لغت است.

● رقایم کرامیم: رقایم کرام

از: سید اشرف خان، میر محمد حسینی، متخلص به ملتفت خان. نامه‌ها و دستورات اورنگ‌زب

به عبدالکریم سندی، معروف به امیر خان که بعد از مرگ امیر خان پسرش سید اشرف در ۱۱۳۱ هـ آن را

گرد آورده است.

آغاز: سخن جان است دیگر گفتگو جانا زمن پشتو / اگر هر لحظه جانی تازه می خواهی سخن پشتو...

(ن.ک: مشترک ۵: ۲۳۶، سالار ۳: ۱۲۹).

276 - [۹۵۲] نستعلیق زیبا و خوانا، کرم رحمن مندیلی، چهار صفراالمظفر ۱۲۲۹ هـ، عنوان و نشانها

شکرف، ۸۸ ص، ۱۵ من، اندازه: ۲۵×۱۶/۵.

● رقعات آند رام - انشای آند رام

[۲۵۰]

نامی در لغت است.

● رقعات بیدل

از: میرزا عبدالقادر بیدل (۱۰۵۲-۱۱۳۰ هـ). نامه‌هایی است که به اشخاص مختلف در مناسبت‌های گوناگون نوشته است.

آغاز: مسطر چون رشته نگاه بال و حشت می‌گشاید راه نشنگی‌های زلال وصال به سراپ موج سطور بستن محال...

(ن.ک: مشترک ۵: ۲۹۲، سالار ۳: ۱۳۷، ۲۰۵، ۲۱۳، شیفته: ۷۲، کلیات بیدل ۴: رقعات، ندوه: ۷۸۷).

277 - [۸۹۱۶۵۵۲] نستعلیق شکسته، ۸۱۲۰۵، ۲۰٪ کرم خورده و سوخته، عناوین شکرگف، ۱۹۲ ص، ۱۹ ص، اندازه: ۱۲×۲۰.

[۲۵۱]

● رقعات عالمگیری: کلمات طیبات

از: محمد عبدالرزاق حسینی هاپوری، مراسلات و نامه‌های ابوالمظفر محیی‌الدین اورنگ‌زیب است که به فرزندان، امراء و وزرا و درباریان خود نوشته و مؤلف آن را جمع آوری کرده و به رشته تحریر درآورده است. نامه‌ها با شماره نشانند است.

آغاز: بعد از انشای ثنای پادشاهی که سلطنتش مصون از زوال و انتقال...
(ن.ک: مشترک ۵: ۲۴۳، گنج ۳: ۶-۱۱۸۵، سالار ۳: ۱۲۸، حبیب: ۱۹۱، کوزن: ۱۳۱).

278 - [۹۵۲] نستعلیق، ۲۷ دسامبر ۱۸۵۲ م (۱۲۷۱ هـ)، به خامه نگارنده، ۱۷۶ ص، ۹ ص، اندازه: ۱۹/۵×۱۵.

[۲۵۲]

● فردوسیة ملا طغری

از: ملا طغرای کشمیری (م: میان ۱۰۶۸ یا ۱۰۷۸ هـ/۱۶۵۷ یا ۱۶۶۷ م). بهاربه است در وصف کشمیر که مؤلف آن را بهشت زمان می‌خواند. در نعت و مدح شاهجهان نیز چندی سخن می‌راند.

آغاز: ای در طلب تو خانه بر دوش سحاب کبارانی قطره در رهت سالک آب...
(ن.ک: مشترک ۵: ۱۸۰، بانکی پور ۱۱: ۱۳۶، گنج ۳: ۱۲۷۰، سالار ۳: ۹۹، ۱۰۵، ۹-۱۰۷، ۲۰۱).

279 - [م] نستعلیق پخته، مهرانه سودهری، سده ۱۱-۱۲ هـ، ۳۶ ص، ۱۶ ص، اندازه: ۲۱×۱۳.

● کلام الملوک ملوک الکلام - کلمات طیبات

[۲۵۳]

● کلمات طیبات

از: غیب اللسان، نامه‌ها و مراسلات دوره ابوالمظفر محیی‌الدین محمد اورنگ‌زیب عالمگیر را به رشته تحریر درآورده است. کتاب آشفته و نابسامان است.

آغاز: فرزند سعادت نوأم شاه عالم بهادر - حفظه الله تعالی و سلّم - با وجود سلامت نفس فتح الله خان را چرا ناخوش کردند...

(ذ.ک: مشترک ۵: ۲۴۶ و ۲۴۷).

280 - [۹۵۴] نستعلیق، غلام حیدر وفا، سه شنبه ماه شوال ۱۲۲۱ هـ، آغاز افتاده، عناوین و نشانها

شکرگرف، ۱۳۲ ص، ۱۲ س، اندازه: $21 \times 13/5$.

[۲۵۴]

● کلمات طیبات: کلام الملوک ملوک الکلام

از: محمد صالح جعفری باسفی. نامه‌های ابوالمظفر محیی‌الدین اورنگ‌زیب عالمگیر است که به عنایت الله خان و امرای عظام نوشته شده است.

آغاز: تسوید مراتب کلام و تشیید معارف تحمید ذوالجلال و الاکرام است...

(ذ.ک: مشترک ۵: ۲۴۲، سالار ۳: ۱۳۱، موزه: ۴۱۱).

281 - [۹۵۴] نستعلیق خوانا، پنجشنبه بیست و نهم ربیع‌الاول ۱۲۵۲ هـ، (به خامه نگارنده)، عناوین و

نشانها شکرگرف، ۲۸۲ ص، ۱۰ س، اندازه: $19/5 \times 10$.

[۲۵۵]

● کلمات طیبات عالمگیری

از: عنایت الله خان (م: ۱۱۷۹/۱۷۶۵ م). نامه‌های ابوالمظفر محیی‌الدین محمد اورنگ‌زیب عالمگیر را جمع آوری کرده و به رشته تحریر درآورده است.

آغاز: الهی از قلم شکسته و زبان خسته چه آید که سپاس و ستایش جناب کبریا را شاید... اما بعد مکتوف ضمیر متبحران خیر باد، قمبر حقیر عنایت الله...

(ذ.ک: مشترک ۵: ۲۳۵، ابوانف: ۳۸۳، نسخه‌ها ۶: ۴۵۷۳، مرآة العلوم ۲: ۱۱۰).

282 - [۹۵۴] نستعلیق خوانا، حسین بخش، ۸ دسامبر ۱۹۰۷ م - ۲ ژانویه ۱۹۰۸ م، نشانها شکرگرف،

۱۰۳ ص، ۲۴ س، اندازه: $33 \times 20/5$.

[۲۵۶]

● کنزالمعانی ملا طغری

از: ملا طغرای کشمیری. به نثر آمیخته به نظم. در وصف و مدح شاه شجاع (۱۰۶۸-۱۰۷۰هـ).

آغاز: کنزالمعانی طغرای خانة گنج زریست...

(ن: ک: مشترک ۵: ۱۸۲، بانگی پور ۱۱: ۱۳۶، سالار ۳: ۱۰۰، ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۰۹، گنج ۳: ۱۲۷۳).

283 - [۹۵۲] نستعلیق بخته، مهراوه سودهری، سده ۱۱ و ۱۲هـ، ص ۸، ص ۱۶، اندازه: ۲۱×۱۳.

[۲۵۷]

● مکاتیب علامی

از: ابوالفضل، متخلص به «علامی» (۹۵۸-۱۰۱۱هـ). وی برادر کوچک ابوالفیض فیضی بود و در دربار

اکبر شاه از سمت منشی‌گری تا مقام وزارت رسید. این اثر در باب نامه و مراسلات است در سه «قسم».

آغاز: گوناگون نیایش مر داوری را سزد که وجود بشر را از کارخانه عیانت...

(ن: ک: مشترک ۵: ۴۷، بانگی پور ۹: ۷۷-۸، کرز: ۱۲۰، سالار ۳: ۷۸، ۸۱ و ۹: ۱۳۸، گنج ۳: ۱۲۰۲،

فیروز: ۶۷، بنارس: ۲۳، ندوه: ۴-۷۷۳).

284 - [۹۵۴] نستعلیق بخته، (در برخی صفحات خط گونه‌ای دیگر)، انجام افتاده، جنس اوراق نیز

دو گونه است، عناوین شنگرف، ۳۲۰ ص، ۱۷ ص، اندازه: ۲۴/۵×۱۶.

285 - [۹۵۴] نستعلیق، ۱۱۰۳هـ، آغاز برابر با نمونه، انجام افتاده، عناوین شنگرف، ۳۲۶ ص، ۱۷ ص،

اندازه: ۲۱×۱۶.

286 - [۹۵۴] نستعلیق بخته (خط در برخی صفحات دوگانه)، عبدالرحمن بن شیخ لطف الله از

متصرفات ابراهیم آباد، سال ۲۱ جلوس محمد شاه ۱۰۱۹هـ، ۱۰٪ کرم خورده، آغاز برابر نمونه،

۵۵۰ ص، ۱۷ ص، اندازه: ۲۱×۱۶.

287 - [۹۵۴] نستعلیق (در برخی صفحات خط دوگانه)، ۱۱۲۲هـ، ۲۵۶ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۲۰/۵×۱۲.

آغاز: بعد از حمد بسیار مر جبار واحد القهاری را که تمامی روی زمین را کرسی به کرسی...

[۲۵۸]

● نامه محمد شاه پادشاه ایران

عنوانی که آمده، به دست نسخه شناسان انجمن ترقی اردو-دهلی نو صورت گرفته است. در این نامه

محمد شاه پادشاه دهلی (۱۷۱۹-۱۷۴۸ م) از عدم اطاعت افغانه به پادشاه ایران شکایت و کله می‌کند و از وی یاری می‌خواهد. نامه تماماً مسجع و آمیخته به نظم است.
 آغاز: سرنامه به نام پادشاهیست / که پیشش جبههٔ ساهر کجکلاهیست... شگفتگی گلشن معانی رنگین و تر و تازگی چمن الفاظ دلشین، از نسیم حمد فرمانروایی است...
 288 - [۹۵۴] نستعلیق، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۱۶ ص، ۲۳ ص، اندازه: ۲۷×۱۶/۵
 ۲۶

[۲۵۹]

● نامه‌ها

از: ناشناس. در زمان دریا خان بهادر (م: ۹۲۶ ه) منشیانی به او، خانوادهٔ او و دوستان خویش نامه برشته‌اند. و امتدع‌های کمک و یاری کرده‌اند. هر کدام از نامه‌ها به یک تاریخ خاص مهور و امضا شده است.
 آغاز: والدهٔ صاحبهٔ مکرّمهٔ معظمه من سلامت. بعد ادای تسلیمات و قواعد...
 289 - [۱۳] نستعلیق بخته و خوانا، شیخ غلام محیی‌الدین، ۲ ذی‌الحجه ۱۲۳۴ ه، عناوین شنگرف، ۲۷ ص، ۱۷ ص، اندازه: ۲۶×۱۵

[۲۶۰]

● نقل چند نامه از رتعات عالمگیری

از: ناشناس. نامه‌ها و مراسلاتی است که در عهد عالمگیر اورنگ‌زب نگاشته شده و برخی از آنها اختصاص به واپس گرفتن منشیان زنده که به دربار و زرا و والیان رفته‌اند دارد. برای مثال: نامهٔ پادشاه عالمگیر به اعظم شاه و عنایت‌الله خان.
 آغاز: معلوم فرزند دلید سعادت‌مند، مدّعمره باد. عریضهٔ محزّرهٔ پانزدهم ماه صیام...
 290 - [۹۵۴] نستعلیق، سیزدهم رمضان ۱۳۲۹ ه، ۶۸ ص، ۱۴ ص، اندازه: ۲۱×۱۶/۵
 291 - [۹۵۴] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، ۸۸ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۱۷×۱۱/۵
 292 - [۹۵۴] نستعلیق، آغاز برابر نمونه، نشانه‌ها شنگرف، ۲۸ ص، ۱۳ ص، اندازه: ۲۲/۵×۱۳/۵
 ۲۰ و ۱۹

[۲۶۱]

● نگار نامهٔ منشی

از: ملک لعل چند، متخلص به منشی و معروف به ملک‌زادهٔ ملتانی (زاده در ۱۰۹۰ یا ۱۰۹۵،

- ۱۶۷۹/۵۱، ۱۶۸۳ یا ۱۶۸۷ م). در فن انشا نویسی در یک «مقدمه» و دو «دفتر» نگاشته است. آغاز: منشی حکمت کامله ایزدی، چون به ارادت ازلی، به انشای صحیفه شریفه... (ن. ک: مشترک ۵: ۲۱۹، بانکي پور ۹: ۱۰۶، سالار ۳: ۱۷، گنج ۳: ۱۶-۱۲۱۵).
- 293 - $\left[\frac{952}{5} \right]$ ستعلیق خوانا، ۱۲۲۰ هـ، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۵۳۴ ص، ۱۵ س، اندازه: $23 \times 13/5$.
- 294 - $\left[\frac{952}{32} \right]$ ستعلیق پنخته و زیبا، آغاز برابر نمونه، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۵۱۶ ص، ۱۶ س، اندازه: 23×12 .

[۲۶۲]

● نوادرالمجامع

- از: مهتاب رای پندت، متخلص به «مسکین» شاگرد پندت لجهمی رام دهلوی (زنده ۱۲۲۴ هـ). در فن انشاء و مراسلات در چهار «فصل» آمیخته به نظم.
- آغاز: شکر فشانی طوطی رنگین بال و شیرین مقال زبان به دمسازی شای عالم نوازی است که سخندانان... (ن. ک: بانکي پور ۹: ۱۲۴).

- 295 - $\left[\frac{952}{8} \right]$ ستعلیق شکسته، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۳۴۸ ص، ۱۵ س، اندازه: $21/5 \times 13/5$.

[۲۶۳]

● وصیت‌نامه شیخ حمزه (عربی - فارسی)

- از: شیخ حمزه. در پیرامون چگونگی وصیت‌نامه مؤلف دور میزند. مؤلف در خواب حضرت پیامبر (ص) را می‌بیند و ایشان او را وصیت‌های می‌کنند. پس از بیدار شدن، این وصایا را به رشته تحریر در می‌آورد.

آغاز: هذه الوصية ارسلها الشيخ حمزه خادم حجة النبوة - عليه الصلوة والسلام. بسم الله الرحمن الرحيم... (گفت شیخ حمزه، خادم حجة نبوی...)

- 296 - (م) $\left[\frac{2962}{4} \right]$ نسخ و شکسته ناخوانا، ۱۳ ص، ۱۴ س، اندازه: 23×12 .

داستانها

[۲۶۴]

● بهار دانش

از: عنایت الله کنبوه لاهوری (برهانپور ۱۷-۱۰۸۲/هـ ۱۶۰۸-۱۶۷۱ م). افسانه هندی کهن است از روایت‌های برهمنان در معاشقه، «جهاندار سلطان» و «مهر پروره» و «بهرور باتو».

آغاز: فاتحه کتاب مستطاب آفرینش و پیرایه صحیفه دانش و پیش...

(ن. ک: مشترک ۶: ۱۰۰۷، نسخه‌ها ۵: ۲۵۳۳، موزه: ۶۷۱، گنج ۳: ۱۳۲۰، یانگی پور ۸: ۱۸۲، ندوه: ۴۸۸، سالار ۳: ۱۸، کرزن: ۱۰۶، بنارس: ۱۲، فیروز: ۲۲۰).

297 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] تعلق، صالح محمد، ۱۲۵۸ هـ، عنوان شنگرف، ۷۱۸ ص، ۱۵ س، اندازه: ۲۳×۱۲

298 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] تعلق، صالح محمد، ۱۲۵۸ هـ، آغاز برابر نمونه، عنوان شنگرف، ۵۶ ص، ۱۷ س، اندازه: ۲۶×۱۵

[۲۶۵]

● جامع پیکر

از: زیب بیگم، دختر حسن بیگ فرزند محمد بیگ خاکی. داستانی است که در دیار شهاب‌الدین محمد شاه ثانی (۱۰۳۷-۱۰۶۸ هـ) گفته و به او در سال (۱۰۲۲ هـ) تقدیم شده است. با اثر روان و به نظم آمیخته داستان از اینجا آغاز می‌گردد که پادشاهی در دیار خرمیه سه فرزند برومند داشت که از قضا مادر هر سه فرزند در می‌گذرد. پادشاه عاشق دختری می‌شود و آن را به نکاح خود در می‌آورد. پس از مدتی، خداوند به آنها فرزندی می‌دهد. پادشاه مهر در گرو فرزند و مادرش می‌بندد و سه شاهزاده برومند را فراموش می‌کند.

آغاز: تحفه حمد بی قیاس و هدیه شکر و سپاس مر خداوندی را که سرادقات بزرگی و شوکت از

اندازه... راوی حکایت و ناقل این روایت...

299 - $\frac{89165527}{13}$ | نستعلیق خوش، ۱۰٪ کرم خورده، عنوان شنگرف، ۶۳۶ ص، ۲۳ س،
اندازه: ۳۴×۲۱.

[۲۶۶]

● جوامع الحکایات و نوامع الروایات

از: سدیدالذین محمد بن محیی عوفی بخارایی از دانشمندان سده هفتم هجری. داستان‌های تاریخی است که بنام سلطان شمس‌الذین التمش به سال ۵۶۲۵ هـ ساخته در چهار «جلد»، هر جلد بیست و پنج «باب».

آغاز: ...باید شناختن که سر علوم معرفت آفریدگار است. تعالی و تقدس که به خلعت خلقت در سر موجودات علوی و سفلی...

(ن.ک: مشترک ۶: ۹۳۰، بانکی پور ۸: ۱۷۱، سالار ۳: ۸، کوزن: ۱۰۴).

300 - $\frac{956}{3}$ | نستعلیق زیبا و پخته، آغاز و انجام افتاده، عنوان و نشانها شنگرف، ۱۱۰۶ ص، ۲۵ س،
اندازه: ۲۷/۵×۱۶.

[۲۶۷]

● حسن و عشق

از: نعمت خان، متخلص به عالی (م: ۱۱۲۲/۱۷۰ م). درباره حسن و عشق، جسم و جان، بگونه داستان با سربندهای «القصة» به نثر و نظم آمیخته.

آغاز: حدیث عشق شد زبب بیانم / جو شمع افتاد آتش بر زبانم...

(ن.ک: مشترک ۵: ۲۵۷، نسخه‌ها ۵: ۳۶۷۷، قریه ۷: ۱۷، ایوانف ۲: ۱۴، بانکی پور ۱۱: ۱۲۹ و ۱۷: ۴۲، حبیب: ۱۹۵، سالار ۳: ۲۰۱، کوزن: ۱۳۱، ندوه: ۷۸۹).

301 - $\frac{89165527}{11}$ | شکسته، پندت شکر ناته، ۱۲۴۴ هـ، ۳۴ ص، ۹ س، اندازه: ۱۸×۱۱.

[۲۶۸]

● حکایات لطیفه منظوم

از: ناشناس. حکایاتی است لطیف و پندآمیز که بر قالب مثنوی سروده شده است.

آغاز: بزرگی داشت یکی نازه باغ / لاله درخشنده در او چون چراغ...

302 - [م ۸۹۱۶۵۵۱] | استعلیق پخته، ۶ ص، ۷ ص (موزب)، اندازه: ۲۲/۵ × ۱۷.

[۲۶۹]

● حکایت

از: ناشناس. حکایت پادشاهی است که او را مال و مکتب بسیار است، اما فرزند ندارد. با جوان درویشی برخورد می‌کند و ماجرا را می‌گوید. جوان درویش او را دوانبه می‌دهد که به زنان خود بخوراند. ماجرای ابنه خوردن زنان، آغاز داستان است.

آغاز: یک پادشاه بود، بسیار ملک و دولت داشت و در خانه دوزن بود بسیار خویرو و پاکیزه...

303 - [م ۸۹۱۶۵۵۱] | استعلیق هندی، ۱۲ ص، ۱۸ ص، سده ۱۲ و ۱۳ ه، اندازه: ۲۱ × ۹/۵.

[۲۷۰]

● حکایت

از: ناشناس. حکایتی است پندآمیز حضرت عیسی (ع) جمجمه‌ای را در راه می‌بیند و از خداوند درخواست می‌کند که به آن صحبت کند و خداوند درخواست را می‌پذیرد و جمجمه حکایت و زندگانی خود را بیان می‌کند.

آغاز: قصه سلطان جمجمه پادشاه، چنین آورده‌اند که در ملک شام شامات، پادشاهی بود که در عهد مهتر عیسی علیه السلام...

(ن ک: مشترک ۸: ۱۴۷۱).

304 - [م ۸۹۱۶۵۵۱] | استعلیق هندی، سده ۱۲ و ۱۳ ه، ۹ ص، ۱۹ ص، اندازه: ۲۱ × ۹/۵.

[۲۷۱]

● حکایت دزد و قاضی

از: ناشناس. حکایتی است بدین قرار که قاضی در شبی از شبها حدیث «النوم اخ الموت و احییت الی الصلوة فی الجنات و البساتین» را می‌خواند، و از اینرو، نیمه شب به طرف بستان می‌رود تا نماز گذارد که گرفتار دزدی می‌گردد، و حکایت آغاز می‌شود.

آغاز: زوایان اخبار و نافلان آثار چنین روایت کرده‌اند، در زمان هارون الرشید در شهر بغداد...

(ن ک: مشترک ۶: ۱۵۴، گنج ۳: ۶-۱۳۵۵، ندوه: ۲۹۱).

305 - [م ۸۹۱۶۵۵۱] | استعلیق شکسته، ۹ ص، ۱۵ ص، سده ۱۲ و ۱۳ ه، اندازه: ۲۱ × ۹/۵.

[۲۷۲]

● حکایت سبز پری

از: ناشناس. حکایت چنین آغاز می‌شود؛ چهار شاهزاده به عزم شکار به منطقه‌ای ممنوعه می‌روند. در آنجا چهار پری را می‌بینند که گرفتار دیوی به نام مایان هستند. این دیو قصد هلاکت شهزاده کوچک را دارد. یاگربه یکی از پریان به نام سبز پری شاهزاده کوچک از مرگ نجات پیدا می‌کند، سپس آنها با تدبیر ورآی سبز پری، مایان را به هلاکت می‌رسانند.

آغاز: آورده‌اند که در شهر منگل دیب، پادشاهی بود عالی ثبات و صاحب عدل و انصاف که شهرة منصفی او به اوج...

306 - $\left[\frac{89165527}{4} \right]$ سعلیق، ۱۲۶۴ هـ، ۳۰ ص، ۱۲ س، اندازه: ۲۳×۱۴.

[۲۷۳]

● حکایت غزای محمد حقیبه

از: ناشناس. حکایتی است پهلوانی، و بدین قرار که، چون محمد حقیبه به سن رشادت رسید، به نزد حضرت امیر (ع) آمده و از ایشان اجازه شکار خواست و ایشان نیز اجازه فرمودند. پهلوان داستان راهی شکار می‌شود و با دیوسفید روبرو می‌شود و داستان آغاز می‌گردد.

آغاز: راویان اخبار و ناقلان آثار، دانندگان داستان روایت می‌کنند که محمد حقیبه چون سن شریفش به نوزده ساله رسید، در شجاعت بی نظیر بود...

(ن.ک: مشترک ۶: ۱۰۸۵، موزه: ۶۷۷).

307 - $\left[\frac{88}{11} \right]$ سعلیق هندی، سده ۱۲ و ۱۳ هـ، ۱۸ ص، ۱۲ س، اندازه: ۲۱×۹/۵.

[۲۷۴]

● حکایت ناسکیت بی

از: روپ نواین کهتری. (زنده در ۱۱۱۹/۸-۷-۱۷۰۸ م). حکایت و افسانه‌ای است روحانی که وی آن را از سانسکریت به فارسی برگردانده است. نویسنده اهل مضافات دارالسلطنه لاهور بوده است. شخصیت این افسانه ناسکیت بی است که به طرز خارق العاده‌ای زاده می‌شود و در همان آوان نوزادی سخن می‌گوید و به تعلیم عقایدی دست می‌زند. داستان در سه «فصل» به تحریر در آمده است.

آغاز: حمد و نیایشی که چون کرم عام و فضل نام آفریدگار بی همال از احاطه حصر و شمار بیرون باشد...

308 - [م] $\frac{89165527}{23}$ | استعلیق، سده‌های ۱۲ و ۱۳ هـ، انجام افتاده، عناوین شنکرف، ۵۰ ص، ۱۶ س، اندازه: ۱۸×۱۱.

[۲۷۵]

● داستان صندلین‌نامه

از: ناشناس. نام این کتاب را کتبه‌تاسان انجمن ترقی اردو، داستان امیر حمزه گذاشته‌اند که تنها بخشی از داستان امیر حمزه در این کتاب است. شخصیت‌های اصلی داستان ابرج و نورالدهراند و موضوع داستان پهلوانی و جنگاوری است.

آغاز: ... داستان ابرج و نورالدهر، اما در محلی که ابرج و نورالدهر بی زرقان جُئی...
309 - [م] $\frac{89165527}{12}$ | استعلیق، آغاز و انجام افتاده، ۲۰٪ کرم خوردگی، عناوین شنکرف، ۱۵۲ ص، اندازه: ۲۸/۵×۱۵.

[۲۷۶]

● رکمنی سینور

از: ناشناس که از سکنه ناکاپور برگرفته استور بود. به گفته وی، ایکو جناردن، زبده مؤحدان آن را به زبان هندی نوشته، و وی به فارسی برگردان کرده است. سال نگارش آن ۱۱۴۹ هـ در دیار ناصرالدین محمد (جهان‌آباد) است. قصه‌ای است حماسی - عشقی دربارهٔ «رکمنی» و «کرشن» دو نام اصلی داستان که پس از مصایب زیاد، این دو دلداده به عقد هم در می‌آیند.

آغاز: پرتو انوار بی چون، تاب آفتاب بی نمون، یعنی سرری کرشن که وجود فیض آموزش، سایه فرق...
310 - [م] $\frac{89165527}{22}$ | استعلیق، سده ۱۲ هـ، ۱۰٪ از بین رفته، ۷۶ ص، ۱۳ س، اندازه: ۲۳×۱۴.

[۲۷۷]

● سیف الملوک

از: ناشناس. داستان صفوان پادشاه مصر است که در هفتاد سالگی با دختر پادشاه خیراسان ازدواج می‌کند و در نتیجه ازدواج آنها پسری زاده می‌شود به نام سیف الملوک که برای او ماجراهایی پیش می‌آید.

آغاز: رویان اخبار و ناقلان آثار چنین روایت آورده‌اند که در مصر پادشاهی بود نام صفوان ملک و حشم و خدم بسیار داشت.

(ن.ک: مشترک ۶: ۱۱۶۱).

311 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] ستعلیق، انجام افتاده، ۱۶۲ ص، ۲۹ ص، اندازه: ۲۰×۱۲/۵.

۸

[۲۷۸]

● سیف الملوک

از: ناشناس. داستانی است بدین قرار: عاصم پادشاه مصر را فرزند نمی‌شد. به سفارش ستاره‌شناسان پیشگویان، دختر پادشاه یمن را خواستگاری کرد و پادشاه یمن دخترش را به عقد او درآورد، پس از چندی پسری زاده شد به نام سیف‌الملوک.

آغاز: چنین گویند که در زمان حضرت سلیمان پیغمبر علیه السلام پادشاهی بود در مصر که نام او عاصم بود...

(ن.ک: مشترک ۶: ۱۱۶۱، گنج ۳: ۱۳۶۷، نسخه‌ها ۵: ۳۷۲۴).

312 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] ستعلیق، محمد نعیم ولد محمد حفیظ، سده ۱۲ و ۱۳ هجری، ۱۰۶ ص، ۱۵ ص،

۷

اندازه: ۲۲×۱۱.

[۲۷۹]

● فصاحت بیان

از: ناشناس. نام اصلی حکایت راجه بوده که نویسنده، آن را از زبان هندی به فارسی برگردان کرده است. پادشاهی در شهر راجه، پسری داشت بسیار زیبا، دانا و دلیر که روزی به عزم شکار با پسر وزیر صحرا می‌روند و پیری، آنها را با سوزمینی آشنا می‌کند که در آنجا دخترانی هستند درخور شما. پسر پادشاه و وزیر به سوی آنجا می‌روند و خود را به خانه دختران می‌رسانند.

آغاز: بعد سپاس بی‌قیاس، قادری که به ید قدرت خویش گوناگون عالم از برد... راویان این اخبار و حاکیان این افکار...

313 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] ستعلیق شکسته خوش، سده‌های ۱۲ و ۱۳ ه، انجام افتاده، ۱۲ ص، ۲۰ ص،

۲۴

اندازه: ۲۶×۱۶.

[۲۸۰]

● قصه

از: ناشناس. داستانی است در بحر طویل بر وزن «مفعول مفاعیل مفاعیل مفاعیل» که درباره عشق و

عاشقی و سختیهای دو دلداده، یکی شهزادهٔ ختن به نام «شهرخ» و دیگری پادشاه چین به نام «مهرخ» است.

آغاز: گوش از غیبت اخبار تهنی کرده، شنو از من آشفتهٔ سودازده این قصهٔ شیرین و لطیف و خوش و موزون و دلاویز که در ملک ختن...

(ن.ک: مشترک ۱۶: ۱۱۶۵).

314 - [م] $\frac{8916551}{1}$ ستعلیق خوش، آغاز افتاده، عناوین و نشانه‌ها شنگرف، ۲۲ ص، ۲۵ س، اندازه: $24 \times 5 \times 17$.

[۲۸۱]

● قصهٔ چهار درویش

منسوب به امیر خسرو دهلوی (م: ۱۳۲۵/۸۷۲۵ م). داستانی است دل انگیز از سلطان روم به نام «آزاد بخت» و پسرش «بختیار» و چهار درویش جهانگرد و جهان دیده که در یکجا گرد آمده هر یک سرگذشت خود را بازگو می‌کنند.

آغاز: اما بعد، روایان اخبار و ناقلان آثار و طوطیان شکر شکن... در زمان قدیم پادشاهی بود موسوم به آزاد بخت...

(ن.ک: مشترک ۱۶: ۹۹۸، گنج ۳: ۱۳۳۱، نسخه‌ها ۵: ۳۶۷۲).

315 - [م] $\frac{89165527}{1}$ ستعلیق، اندکی کرم خورده، انجام افتاده، ۱۴۶ ص، ۱۷ س، اندازه: 22×16 .

316 - [م] $\frac{89165527}{1}$ ستعلیق، ۱۲۶۲ هـ، آغاز برابر نمونه، عناوین شنگرف، ۱۹۲ ص، ۱۴ س، اندازه: $24 \times 5 \times 17$.

[۲۸۲]

● قصهٔ حاتم طایی

از: ناشناس. داستان حاتم طایی و حکایت بذل و بخششها و مردانگی‌های اوست. نثر قصه روان و ساده است.

آغاز: سہاس بی قیاس مز پروردگار را جلی شانه... روایان اخبار و ناقلان اسمار چنین روایت می‌کنند در بیان تولد حاتم بن طلی...

(ن.ک: مشترک ۱۶: ۸۸، گنج ۳: ۱۳۳۳، کرزن: ۱۰۸).

317 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] استعلیق شکسته، بیله لجهمی نرابین، ۱۲۱۶ هـ، عناوین شنکرف، ۳۰۰ ص،
۲۷
۱۲ ص، اندازه: ۱۸×۱۰/۵.

[۲۸۳]

● قصه رام و سینا

از: ملا سعدالله مسیح پائی پتی، معروف به ملا مسیحا (از سده یازدهم هجری). به روزگار جهانگیر
(۱۰۱۲-۱۰۳۷ هـ) داستانی است منظوم در قالب مثنوی دارای، ارزش ادبی در حدیث «رام و سینا»
آغاز: خداوند از جام عشق کن مست / که از مستی فشانم بر جهان دست...
(ن:ک: مشترک ۴: ۲۱۵۵، نسخه‌ها ۴: ۲۸۲۳، مشار ۲: ۲۲۳۵).

318 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] استعلیق خوش، نهمه بهوانی پرشاده، ۱۲۵۳ هـ، عناوین شنکرف، ۲۲۸ ص،
۳۰
۱۳ ص، اندازه: ۲۲×۱۲.

[۲۸۴]

● کارنامه عشق

از: آنتد رام، سیالکوٹی لاهوری، متخلص به مخلص (م: ۱۱۶۴/۱۷۵۱ م). داستان پادشاه چین است
که فرزند ندارد و از غم بی فرزندی تخت و تاج را رها کرده و به صحرا روی می آورد. شس از شیها ماجرا
را برای طوطی بیان می‌کند و طوطی نشان دختری را در شهر «چنگل» می‌دهد که در زیبایی نظیر ندارد.
پادشاه دختر را یافته و با او ازدواج می‌کند و از آن دارای فرزندی به نام «گوهر» می‌شود...
آغاز: گل گل شگفتگی چمن بیان و طراوت گلبرگ زبان... میر سامان خیال که متوجه عرض جواهر خانه
کمال است...

(ن:ک: مشترک ۶: ۱۰۴۸، بانکی پور ۹: ۱۱۳).

319 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] استعلیق خوش، ۱۲۳۶ هـ، ۹۸ ص، ۲۳ ص، اندازه: ۲۷/۵×۱۶، عناوین شنکرف.
۲۱

[۲۸۵]

● کامروپ و کام لتا

از: ناشناس. قصه‌ای است عشقی از کامروپ پسر پادشاه یکی از شهرهای هندوستان و کام لتا. قصه
چنین آغاز می‌شود: پادشاه هند در غم بی فرزندی بسر می‌برد که مزده فرزند دار شدن را به او می‌دهند.
پس از چندی، آثار حمل در یکی از زنان حرمسرای او نمودار می‌شود. مدتی بعد، پسری زاده می‌شود،

و پس از این که به سن رشد و بلوغ می‌رسد به همراه دوستان خود به شکار می‌رود و سپس با حوادث گوناگون دیگر رو به رو می‌شود.

آغاز: قصه پردازان غریب آثار و داستان طرازان توابع روزگار که نخلبدان گلشن دانش و بینش و چهره پیرایان بدایع کارخانه آفرینش اند...

(ذ.ک: نسخه‌ها ۵: ۳۷۳۶).

320 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] استعلیق، ۱۲۳۵ هـ، ۱۰٪ کرم خورده، ۲۰۲ ص، ۱۵ س، اندازه: ۵/۱۳ × ۲۱/۵.

● لطایف الطرایف - لطایف الطوائف

[۲۸۶]

● لطایف الطوائف: لطایف الطرایف

از: علی بن حسین واعظ، متخلص به صفی کاشفی بیهقی (م: ۱۵۳۲-۳/۸۹۳۹ م). حکایت‌ها و طرایف را برای ندیمان در سال ۸۹۳۹ هـ، در ۱۴ «باب» به نام سلطان محمد نصیرالدوله پادشاه گرجستان نوشته است. این اثر به کوشش آقای گلچین معانی چاپ شده است.

آغاز: بعد از ادای لطایف تحمیدات الهی و وظایف صلوات حضرت رسالت...

(ذ.ک: نسخه‌ها ۵: ۳۶۱۹، موزه: ۶۷۶، مشترک ۶: ۹۷۹، بانک پور ۸: ۱۷۵، سالار ۳: ۱۳، ۸: ۱۹۷، فیروز: ۲۳۰، ندوه: ۵۰۹).

321 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] استعلیق خوش، ۱۲۶۶ هـ، ۱۰٪ کرم خورده، عناوین سنگرف، ۳۲۰ ص، ۱۷ س، اندازه: ۵/۱۳ × ۲۲/۵.

322 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] استعلیق، آغاز برابر نمونه، انجام افتاده، عناوین سنگرف، ۲۲۴ ص، ۱۵ س، اندازه: ۱۹ × ۱۱.

[۲۸۷]

● مجموعه حکایات

از: ناشناس. مجموعه حکایتهایی است از خرد، عقل و درایت پادشاهان و قاضیان. این اثر نثر ساده و روان دارد و دارای ۷۲ حکایت است.

آغاز: دوزن برای طفلن منازعت می‌کردند و گواه نداشتند. هر دو پیش قاضی رفتند و انصاف خواستند، قاضی جلاد را طلبید و فرمود: این طفل را دو پاره کن...

323 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] - تعلیق، ساده‌های ۱۲ و ۱۳ هـ، عناوین ششگرف، ۵۲ ص، ۱۵ س،
اندازه: ۲۰×۱۵^{۲۶}

[۲۸۸]

● مرغوب القلوب

از فقیرالدین که دارای ۱۵۵ حکایت است و در سال ۱۲۳۵ هجری از کتب تاریخی جمع آوری شده است.

آغاز: چون کم تو صیغ خلّاق معین / گفت لا احصی امام المرسلین... پس از این التماس بنده فقیرالدین به گوش رغبت شنیدی، و عرض این کمترین نیاز توین به سمع و...

324 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] - نستعلیق شکسته، ۲۰٪ کرم خورده، عناوین ششگرف، ۱۰۹ ص، ۱۲ س،
اندازه: ۲۲×۱۲^۱

[۲۸۹]

● نوبهار عشق

از قاضی عبدالصمد، متخلص به فدا که در سال ۱۲۰۲ هـ نگاشته است. به علت کرم خوردگی بسیار، گزارشی بدست نیامد. داستانی است عشقی و ماجراهایی که برای «نوبهار» و «گلبدن» رخ می‌دهد. آغاز: ... کشید آنصورتی از کلک تقدیر / که از صورتگران ناید بتحریر...

325 - [۸۹۱۶۵۵۱۲] - نستعلیق، آغاز افتاده، ۶۰٪ کرم خورده، ۱۲۰ ص، ۱۳ س، اندازه: ۱۸×۱۰^{۱۴}

[۲۹۰]

● هنگامه عشق

از: آنتد رام، متخلص به «مخلص» (م: ۱۱۶۲/۸/۱۷۵۱ م). افسانه عشقی «کتور سندر سین کرناتکی» و «رانی چند» است که نگارنده آن را از کتاب «پدماوت» ملک محمد جاییسی از هندی به فارسی برگردانده است.

آغاز: اما بعد، بر خداوندان محب و شوق و صاحبان و جد و ذوق پوشیده مباد...

(ن: ک: مشترک ۲: ۳۱۹۹، بانکی پور ۹: ۱۱۲).

326 - [۸۹۱۶۵۵۲۷] - نستعلیق خوش، ۱۲۳۶ هـ، عناوین ششگرف، ۹۸ ص، ۲۳ س، اندازه: ۲۷/۵×۱۶^{۳۰}

جهان اول؛ ب) خلقت حضرت عزرائیل؛ ج) آفرینش قایل و هابیل و نافرمانی آنها؛ د) قصه شیث (ع) و...؛ ه) قصه خاتم الانبیا محمد مصطفی (ص)؛ و) حقیقت معراج و آمدن جبرئیل (ع) در خانه ام هانی؛ ز) قصه اصحاب کهف در عهد دقیانوس؛ ۱۲- عبادت محمد فاضل مصنف، درباره انشا و دبیری است، و تنها دو صفحه از آن موجود است.

328 - [***] نستعلیق شکسته، انجام افتاده، ۴۸۲ ص، سطر پراکنده، اندازه: ۵/۱۰×۲۱.

[۲۲۲]

این کتاب در مورد تاریخ و جغرافیه هند و سایر بلاد شرق و جنوب شرق آسیا و جزایر آن است. در این کتاب به تاریخ و جغرافیه هند و سایر بلاد شرق و جنوب شرق آسیا و جزایر آن پرداخته شده است. در این کتاب به تاریخ و جغرافیه هند و سایر بلاد شرق و جنوب شرق آسیا و جزایر آن پرداخته شده است. در این کتاب به تاریخ و جغرافیه هند و سایر بلاد شرق و جنوب شرق آسیا و جزایر آن پرداخته شده است.

[۲۲۳]

این کتاب در مورد تاریخ و جغرافیه هند و سایر بلاد شرق و جنوب شرق آسیا و جزایر آن است. در این کتاب به تاریخ و جغرافیه هند و سایر بلاد شرق و جنوب شرق آسیا و جزایر آن پرداخته شده است. در این کتاب به تاریخ و جغرافیه هند و سایر بلاد شرق و جنوب شرق آسیا و جزایر آن پرداخته شده است. در این کتاب به تاریخ و جغرافیه هند و سایر بلاد شرق و جنوب شرق آسیا و جزایر آن پرداخته شده است.

بخش بیست و چهارم

تاریخ و جغرافیا

[۲۹۳]

● آیینۀ بخت

از: بختاور خان (م: ۱۰۹۶/۱۶۸۵ م). نسخه شناسان انجمن ترقی اردو - دهلی نو. نام کتاب را آیینۀ بخت و مؤلف را بختاور خان دانسته‌اند، ولی نام مؤلف و کتاب در هیچ جای نسخه یافت نشد. فهرست مشترک ۱۰: ۱۲۴ از شیخ محمد بقا سهارنبوری دانسته شده است. تاریخ نگارش اثر در دورۀ عالمگیری است از ملوک بنگاله تا ملوک کشمیر که به گفته مؤلف، ۱۶ تن هستند.

آغاز: نمایش پنجم (در ذکر ملوک بنگاله): سلطان فخرالدین که ملازم خدمت قدر خان حاکم بلاد سطور بود...

329 - [۹۵۴] نستعلیق شکسته، آغاز و انجام افتاده، عناوین و نشانه‌ها سنگرف، ۱۵۶ ص، ۲۶ س،
۳۳

اندازه: ۳۱×۲۰

● اسماعیل نامه به شهنشاهنامه

[۲۹۴]

● اصل و نسب افغانان

از: ناشناس. در این کتاب از اصل و نسب افغانان سخن رفته و از منابعی چون «مجمع‌الانساب» خان جهان لودی و «تاریخ فرشته» استفاده شده است. افغانان درین کتاب به سه دسته بخش شده‌اند که از اولاد فرغشت، سرین و شیخ یطرن می‌باشند.

آغاز: اصل و نسب افغانان و شعبهای ایشان منقول از کتابی در لندن از کتیبخانۀ سلاطین بابر به دهلی به اتفاقات به دست سرپارس روس بوشن افتاده بود...

330 - [۹۵۵] نستعلیق، ۱۲۲۰ ه، ۳۱ ص، ۱۳ س، اندازه: ۱۹×۱۴/۵

[۲۹۵]

● انشای ریاض الایساط

از: خورم، معروف به سرورپ رام که در وصف زهت آباد، عرف بلده نارتول نگاشته است. در چهار «فصل» ۱- در تعریف آبادی و شهر و بازار ۲- در تعریف باغستان و جشنها ۳- در تعریف سرود و حسن و عشق و قصه نادر بانو طویف و عشق طالب صادق ۴- در تعریف تذکرة الاحیاء آغاز: آغاز سخن به نام ابزد جهان آفرین که چار زار قالب انسان را از متاع لا انتهای عناصر رونق حیات بخشید.

331 - [۹۵۲] استعلیق بخته و خوانا، یازدهم شوال ۱۰۳۲ هـ، به خامه نگارنده، عنوان و نشانها سنگرف، ۱۴۶ ص، ۱۳ س، اندازه: ۱۸/۵×۱۱

● تاریخ احمد شاه - تاریخ احمد شاه درانی

[۲۹۶]

● تاریخ احمد شاه درانی: تاریخ احمد شاه

از: منشی محمد عبدالکریم علوی که تا ۱۲۶۵ هـ/۱۸۲۹ م زنده بوده و پیش از ۱۲۹۲ هـ درگذشته است. در باب وقایع روزگار احمد شاه درانی (م ۱۱۸۷ هـ/۱۷۷۳ م) و پسرانش، تیمور شاه و زمان شاه می‌باشد.

آغاز: علم افزای و بر قلم به میدان تحریر محمدت قهرمانی که جنود افکار اولی الابصار در حصار ادراک ماهیش سیر افکنده...
(ن.ک: مشترک ۱۰: ۶۳۹).

332 - [۹۵۵] استعلیق، امیر بخش، سه شنبه ششم جمادی الاول ۱۲۷۰ هـ، ۵۲ ص، ۲۵ س، اندازه: ۲۹×۵/۲۳

● تاریخ جهانگشای نادری - نادرنامه

[۲۹۷]

● تاریخ شاه عباس ثانی: عباسنامه

از: میرزا محمد طاهر وحید قزوینی (م: ۱۱۱۲ هـ/۱۶۰۴ م). بنام شاه عباس دوم (۱۰۵۲-۱۰۷۷ هـ) شامل حوادث ۲۲ سال از سلطنت وی است.

آغاز: نیایش خاتمی را سزااست که زبان محمدرت مطالب را از کلمات رنگین کسوت طاووس
(ن: ک: مشترک ۱۰: ۱۷۲، نسخه‌ها ۶: ۴۳۶۱، سالار ۱: ۲۱۶، فیروز: ۸۸، موزه: ۷۳۳).
333 - [۹۵۵] نستعلیق شکسته، منظر صلی، پنجم شهر شوال ۱۲۶۵ هـ، ۱۹۶ ص، ۱۷ س،
اندازه: ۲۸/۵×۱۶

● تاریخ عادلشاهیه - کتاب علی عادلشاه

[۲۹۸]

● تاریخ عالم آرای عباسی

از: اسکندر بیگ توکمان منشی (۹۶۸-۱۰۲۳ هـ)، منشی شاه عباس یکم (۹۹۶-۱۰۳۸ هـ). تاریخ
صفویان است در سه جلد. نسخه حاضر شامل جلد اول تاریخ عالم آرای عباسی است.
آغاز: چون نشر محامد کبریایی الهی که بیرون از دایره عقول و اوهام است...
(ن: ک: مشترک ۱۰: ۱۷۰، نسخه‌ها ۶: ۴۳۵۵، ذریعه ۳: ۲۶۳، آزاد ۱: ۵۰، ایوانف ۲: ۲، کیرزن: ۱۱،
بانکی پور ۶: ۱۷۸، سالار ۱: ۲۰۰).

334 - [۹۵۵] نستعلیق، ۱۲۲۳ هـ (به حسب فرمایش عزیززی در موضع بکهان)، ۹۳۲ ص، ۱۷ س،
اندازه: ۳۰/۵×۱۹/۵

● تاریخ قطب شاهی - مختصری از تواریخ قطب شاهی

[۲۹۹]

● تواریخ سر جان ملکم

از: عبدالرزاق بن عبدالنبی، متوطن ایلغرب. در باب فتوحات سرجان ملکم بهادر (در سنه ۱۸۱۷ م/
۱۲۳۲ هـ) در دکن و هزیمت دادن دشمنان، و شرح حال شهر، آبادی نرمل و قلعه آن، به رشته تحریر
درآمده است.

آغاز: حمدله... بعداً بر ضمیر متبر صدر نشینان چار بالث عز و جلال و قدرت دستگاه ارباب فضل...
335 - [۹۵۲] نستعلیق، امام‌الدین ولد شی بازید، یکشنبه محرم الحرام ۱۲۶۶ هجری قمری، عنوان
شکوف، ۲۴۱ ص، ۱۱ س، اندازه: ۲۰/۵×۱۴/۵

[۳۰۰]

● جام جم

از: سید احمد خان بن میر متقی خان آزاد، معروف به سر سید احمد خان (م: ۱۳۱۵ هـ/۱۸۹۸ م).

تاریخ کوتاه ۳۴ تن از شاهان تیموری شبه قاره از امیر تیمور تا بهادر شاه.

آغاز: از آنجا که گل زمین، خیرالبقاع دهلی که پاره‌ای از آن وقت...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۵۷۴، نسخه‌ها ۶: ۲۶۳۹، مشار: ۲: ۱۲۸۳، بانکي پور ۷: ۱۱۲۰۷).

336 - [۹۵۴] استعین، ۱۲۶۵ هـ، مقدمه و خانمه (متن به صورت جدول است)، ۳۴ ص، ۱۷ س،

اندازه: ۳۱×۱۸.

[۳۰۱]

● خلاصه التواریخ

از: متشی سجان رای سنگه بتالوی، زنده در سال ۱۱۱۰ هـ از منشیان روزگار اورنگ‌زیب. این اثر تاریخ

هندوستان است، از عهد باستان تا مرگ اورنگ‌زیب، که پس از دو سال کار در آن، در چهلین سال

عالمگیری (۱۰۶۸-۱۱۱۸ هـ) به سال ۱۱۰۷ هـ به اتمام رسیده است و بعدها بر آن افزوده است. بخش

گذشته را از ۲۷ کتاب بیرون کشیده و آنچه از روزگار خود اوست ارزشمند است.

آغاز: نقاش کارخانه کابینات و مصور کارگاه مکتوبات چون اقتضای آن بود که...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۶۰-۳۵۹، گنج ۴: ۲۰۴۱-۲۰۴۲، آزاد ۱: ۷۰، بانکي پور ۷: ۱۲۰۷، سالار ۱: ۳۳۹، کرزن: ۱۶،

شیفته: ۹۱، ندوه: ۶۶۶).

337 - [۹۵۴] استعین شکسته، به خامه نگارنده، آغاز برابر نمونه، عناوین و نشانه‌ها شنگرف،

۷۳۴ ص، ۱۷ س، اندازه: ۲۲×۵/۱۴.

338 - [۹۵۴] استعین، لوجن رای کاهمه، ۱۲۱۲ هـ، عناوین شنگرف، ۷۶۸ ص، ۱۶ س، اندازه: ۲۵/۵×۱۹.

[۳۰۲]

● رساله

از: ناشناس. تاریخچه‌ای است از زندگانی ائمه اطهار (ع).

آغاز: حمدله... یعنی همه حسن‌ها قاتی شوند الا ذریه مصطفی (ص) تا انقراض عالم بماند و از این

روشنتر چه باشد که از قتل حسین (ع)...

339 - [۹۵۴] استعین، سده‌های ۱۲ و ۱۳ هـ، ۱۵ ص، ۲۳، اندازه: ۷/۵×۳/۵.

[۳۰۳]

● رساله فایده در بیان برخی الفاظ

از: ناشناس. مؤلف، فرهنگي از مناطق، دهات و شهرها، به گونه الفبایی گردآوری کرده و به توضیح آنها

برداخته است.

آغاز: بنور (فتح موحده و تشدید تون) بلدهای است از توابع سهرورد و...
 [۲۹۷۶۷] استعلیق خام، آغاز و انجام افتاده، عناوین و نشانها سنگرف، ۲ ص، ۲۷ ص،
 اندازه: ۳۰/۵ × ۲۰/۵.

[۳۰۴]

● رساله ناشناخته

از: ناشناس. رساله‌ای است پیرامون چند موضوع: (۱) مراتب نزول جبرئیل بر پیامبران (ع) تا حضرت پیامبر (ص) (۲) تاریخ تولد چهارده معصوم (ع) (۳) سال خلافت پیامبران تا حضرت رسول (ص).
 آغاز: بدان که حضرت جبرئیل (ع) به حضرت آدم (ع) چهار مرتبه نازل شده، به شعیب (ع) به نوح (ع) دوازده مرتبه.

[۲۹۷۶۷] استعلیق خام، ۶ ص، ۱۰ ص، اندازه: ۲۱ × ۱۲/۵.

[۳۰۵]

● سیر المتأخرین

از: میر غلام منشی طباطبایی (۱۱۴۰-۱۲۰۸ هـ) بن میر هدایت علی خان که احوال محمد شاه را در سه جلد نگاشته و نسخه حاضر شامل جلد سوم است. این مجلد مربوط به، تاریخ آخرین شاهان تیموری هند است، از مرگ اورنگ‌زیب (۱۱۱۸ هـ) تا ۷۵ سال بعد از آن.

آغاز: حمدله... اما بعد برای دانشوران مستخبر و متحصان والا گهر مخفی نماند که قبض...
 (نذک: مشترک ۱۰: ۶-۵۱۵، آزاد ۱: ۱۱۳، بانکی‌بور ۷: ۹۶، ۴-۹۳، سالار ۱: ۳۸۲، فیروز: ۱۷۷، ۸۰ کرزن: ۱۸، نسخه‌ها ۶: ۴۶۶۴).

[۹۵۴] استعلیق، انجام افتاده، عناوین و نشانها سنگرف، ۵۶۴ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۳۱ × ۵/۱۳.

● شاهنامه - شاهنامه

[۳۰۶]

● شاهنامه: شاهنامه: اسماعیل نامی

از: میر محمد قاسم قرزلد میر سید گناپادی، متخصص به «قاسم» و «قاسمی» زنده در سال (۱۵۲۳/۸۹۵۰ م). اثری تاریخی منظوم است در قالب مثنوی و در بحر مقارب که پیرامون فتوحات

ابوالمظفر شاه اسمعیل بهادر خان سروده شده است.

آغاز: خداوند بی چون خدایی تراست / به اقلیم جان پادشاهی تراست...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۱۶۷، نسخه‌ها ۲: ۲۹۵۶ و ۱۶: ۲۳۳۰، ذریعه ۹: ۸۶۶، مشار ۳: ۳۱۷۳، سالار ۵: ۴۶)

کرزن: ۱۸۹.

343 - [۹۵۵] نستعلیق، غیاث‌الدین، پنجشنبه بیست و نهم صفر سنه ... (شاید ۱۰۳۲، ۱۱۳۲ یا

۱۲۳۲ هـ) بلدة کشمیر جنت نظیر، ۱۹۰ ص، ۱۱ ص، اندازه: ۲۱/۵ × ۱۱/۵.

● عباسنامه - تاریخ شاه عباس ثانی

[۳۰۷]

● کتاب علی عادلشاه: تاریخ عادلشاهی

از: نورالله فرزند قاضی سید علی محمد حسینی قادری که مؤلف آن را به دستور علی عادلشاه دوم

پادشاه دکن (۱۰۶۷-۱۰۸۳ هـ) نگاشته و رویدادهای روزگار او را به تفصیل آورده است.

آغاز: ستایش خدای جان و تن آفرین و پادشاه ملک آسمان و زمین، منزه و میرزی است...

(ن.ک: نسخه‌ها ۶: ۴۶۱۰، آصفیه ۳: ۹۶، سالار ۱: ۴۰۸).

344 - [۹۵۴] نستعلیق خوانا، میروارث علی بن مظفر علی سادات رضوی، شنبه بیست و یکم

شوال‌المکرم ۱۳۱۰ هجری قمری، عناوین و نشانه‌ها شکرگرف، ۱۸۸ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۲۸/۵ × ۱۹.

[۳۰۸]

● مجمل عالمگیر

از: ابوطالب کلیم (م: ۱۰۶۱ یا ۱۰۶۲ هـ). درباره تولد و رزمها و بزمهای شاهجهان عالمگیر که به نثر

ساده و روان نگاشته شده است.

آغاز: آن قطب فلک سلطنت و جهاننداری، مرکز دایره فنون و بختیاری، مقتدای خواقین جم شکوه،

قبله گاه سلاطین معدلت بزوه...

345 - [۹۵۴] نستعلیق، محمد عبدالله منشی عرف امیر صاحب (به حسب خواهش شاه محمد

ظهیرالدین قادری)، ۱۲۲۹ هـ، ۱۰۳ ص، ۱۵ ص، اندازه: ۲۴ × ۱۶.

346 - [۹۵۴] نستعلیق، نسی دهر، چهارشنبه یازدهم محرم الحرام ۱۲۶۸ هـ، آغاز برابر نمونه، ۱۳۰ ص،

۱۵ ص، اندازه: ۳۱/۵ × ۱۸/۵.

[۳۰۹]

● محاربه کابل و قندهار

از: منشی محمد عبدالکریم علوی که تا ۱۲۶۵ هجری زنده بوده و پیش از ۱۲۹۲ هجری درگذشته است. اثر مربوط به لشکر کشی انگلیسی ها به لاهور و کابل و قندهار است که بروزگار شاه شجاع (م) ۱۲۵۸ ه) روی داده است.

آغاز: پرچم گشایی التوبه تقریر به نسایم محمدت قهرمان است که در معارک قدرتش آفتاب عالمتاب...
(ن.ک: مشترک ۱۰: ۶۳۲ و ۶۳۸، مشار ۴: ۴۶۰۹، کرزن: ۲۲، موزه: ۷۲۱).

347 - |^{۹۵۵}| نستعلیق، مظفر علی هاپوری، چهاردهم ماه رجب المرجب ۱۳۴۱ هجری برابر با بیستم ماه دسامبر ۱۸۹۶ م، گجرات، ۱۲۲ ص، ۱۷ س، اندازه: ۳۱×۲۰.

348 - |^{۹۵۵}| نستعلیق، امیر بخش ساکن علاقه کونوال ایالت گجرات، روز چهار شنبه ۱۸۰۳ م (بر طبق نوشته مظفر علی محافظ دفتر فوجداری گجرات)، آغاز برابر نمونه، ۷۴ ص، ۲۵ س، اندازه: ۲۹/۵×۲۳.

[۳۱۰]

● مختصری از تواریخ قطب شاهی

از: محمد قادر خان بیدری متخلص به «منشی» (از نیمه ی سده سیزدهم ه). در فهرست مشترک ۱۰: ۵۵۶ به نام تاریخ فرخنده نیز آمده است. در سال ۱۲۲۹ ه این اثر به دستور نواب میر عباس علی خان ممتاز جنگ، پیرامون تاریخ و دستگاه سلطان قلی قطب شاه نگاشته شده است.

آغاز: بعد از حمد خالق و درود نامحدود بر آن عاقبت محمود صلعم یاد. هیچمدان عاصی پر معاصی، امیدوار شفاعت، محمد قادر خان المتخلص منشی...

(ن.ک: مشترک ۱۰: ۵۵۶، نسخه ها ۶: ۲۵۹۵).

349 - |^{۹۵۴}| نستعلیق، احتمالاً به خامه نگارنده، سه شنبه نوزدهم ذیقعده ۱۲۶۱ ه، ۵۰ ص، ۱۳ س، اندازه: ۲۲/۵×۱۵.

[۳۱۱]

● نادرنامه: تاریخ جهانگشای نادری

از: میرزا مهدی خان منشی نوری استرآبادی (زنده در ۱۱۶۰ ه) فرزند محمد نصیر، منشی نادر شاه

افشار، گزارش فتوحات و جنگهای است که در فوره وی صورت گرفته است.

آغاز: بر دانایان رموز آگهی و دقیقه یابان حکمت الهی واضح است که...

(ن.ک: مشترک، ۱۷۶: ۱۰، نسخه‌ها ۹: ۶، ۴۳۰۹، موزه: ۷۲۵) ...

350 - [۹۵۵] نستعلیق، ۵۱۰ ص، ۱۷ ص، انداز: ۲۶/۵×۱۷. ...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

فہرست کتابہا

۱۱	اصول ابراہیم شاہی	۲۹	آداب زیارت مدینہ
۷۰	اعتقادنامہ	۱۰۵	آداب عالمگیری
	التشریح بالتصویر - شرح الابدان	۱۷	آغاز موعظت
۱۰۵	الہامیہ ملا طغری	۱۲۵	آیینہ بخت
۲۰	امواج خوبی	۱۷	ابواب الجنان
۱۰۵	انشای آند رام		اخلاق جلالی - لوازم الاشراف فی مکارم الاخلاق
۱۲۶	انشای ریاض الایساط	۱۸	اخلاق ناصری
	انشای محمد صالح - بہار سخن	۱۸	اخلاق ہمایون
۱۸	تیس المسجونین		اخلاق ہمایونی - اخلاق ہمایون
۲۰	برہان المقصود فی اثبات الوحۃ الوجود	۲۹	ادعیہ محمد سراج الدین
۷۰	بوستان	۳۹	ارشاد الطالین
۵۷	بہار بوستان	۱۱	ارشاد العموسوسین
۱۱۳	بہار دانش	۳۹	ارشادنامہ
۱۰۶	بہار سخن		ارشادنامہ - قصیدہ رانی
۹۳	بہار بہید	۱۱	اساس المصلی
۷۱	بیاض (مخمس)	۳۹	اسرار المشایخ
۱۲	پنجاہ و یک قانون	۶۹	اسکنڈرنامہ
۹۷	پنج گنج		اسماعیل نامہ - شہنشاہ نامہ
۱۲۶	تاریخ احمد شاہ درانی	۶۹	اشعار پراکتہ
	تاریخ احمد شاہ - تاریخ احمد شاہ درانی	۶۹	اشعار پراکتہ (بیاض)
	تاریخ جہانگشاہ نادری - نادرنامہ	۷۰	اشعاری از حزین
	تاریخ شاہ عباس ثانی	۵۷	اشعۃ المعانی
۱۲۶	تاریخ عادلشاہیہ - کتاب علی عادلشاہ	۱۲۵	اصل و نسب افغانان

۲۱	جام جهان نما	۱۲۷	تاریخ عالم آرای عباسی
۹۷	جامع الفوائد		تاریخ قطب شاهی - مختصری از تواریخ قطب شاهی
۱۱۳	جامع بینکر	۲۰	تحفة المرسله
۱۲۳	جنگ (نظم، نثر)	۷۱	تحفة النصاب
۱۲۳	جنگ (نظم، نثر)	۳۷	تحفة الهند
۲۱	جنونیه	۱۰۶	تحقیقات ملا طغری
۱۱۲	جوامع الحکایات ولوامع الروایات	۷	تحقیق الفتوی فی ابطال الطغاة
۱۰۷	چند نامه از رقعات عالمگیری	۱۰۷	تذکره الاحیای ملا طغری
	چهار پیر - رساله چار پیر	۳۵	تذکره الهند
۱۱۲	حسن و عشق	۵۷	ترجمه و شرح قصیده برده
۱۱۲	حکایات لطیفه منظم	۲۱	ترجمه انسان کامل
۱۱۵	حکایت	۵	ترجمه چند حدیث نبوی (ص)
۱۱۵	حکایت		ترجمه شرح نما - امواج خویی
۱۱۵	حکایت دزد و قاضی	۷۱	ترجمه بند ما مقیمان
۱۱۶	حکایت سبز پری	۳۵	تشریح الابدان
۱۱۶	حکایت فرزای محمد حنفیه		تشریح متصوری - تشریح الابدان
۱۱۶	حکایت ناسکیت بی	۷۲	تضمین هفت بند کاشی
۲۲	خاتمه آداب العریدین	۳۱	تعبیر خواب
۲۵	خجسته قواعد	۱	تفسیر آمنت بالله
۲۳	خلاصه موجودات		تفسیر حسینی - مواهب علیه
۱۲۸	خلاصه التواریخ	۷	تکمیل الایمان و تقویة الایقان
	خوب ترنگ - امواج خویی	۱۲۷	تواریخ سر جان ملکم
۱۱۷	داستان صندلین نامه		توزک تیمور - ملفوظات تیمور
۲۳	دانشنامه جهان نما	۱۲	تیسیر الاحکام
	دستور الحساب - دستور حساب	۷۲	جام جم
۹۷	دستور العمل	۱۲۷	جام جم

۲۴	رساله در بیان چهار کلمه	۹۸	دیوان المبتدی
۲۴	رساله در بیان مراتب فنا و وصول الی الله	۲۵	دیوان حساب
۳۱	رساله در تأثیر اسم اعظم	۲۹	دعای درود اکبر
۲۴	رساله در توضیح و تشریح ذکر خفی و جلی	۲۲	دلیل العارفین
۲۵	رساله در طریق نقشبندیه	۷۲	دیوان امید
۲۴	رساله در عوامل سه گانه	۷۳	دیوان اعلی شیرازی
۳۷	رساله ابوالیمین	۷۳	دیوان ایجاد معدنی
۷۷	رساله ابیات شجره قادریه	۷۳	دیوان بلبل
۱۲	رساله احکام	۷۲	دیوان حافظ
۲۷	رساله اختر شناسی و زیج (فارسی - عربی)	۷۲	دیوان حافظ
۳۰	رساله ادعیه	۷۴	دیوان حافظ
۳۶	رساله ادویه	۷۲	دیوان حزین
۳۰	رساله استخاره و ادعیه	۷۵	دیوان خاقانی
۳۱	رساله اوراد و وظائف	۷۵	دیوان شاهی
۱۳	رساله جان فقه	۷۵	دیوان غوث الاعظم
۱۳	رساله جهاد	۷۶	دیوان فطرت
۲۳	رساله چار پیر	۷۶	دیوان ناصر علی
۲۳	رساله حاشیه	۷۶	دیوان واضح الکنال
۲۴	رساله حق نما	۲۳	راحت القلوب
۱	رساله خلاصه تفسیر سوره فاتحه	۷۷	زیبایات خیام
۳۰	رساله خواجه نصیرالدین محمد طوسی	۷۷	زیبایات میر حسینی
۲۵	رساله درویشی	۱۲۸	رساله
۲۴	رساله سؤال و جواب	۲۳	رساله در باب چهار عالم
۳۲	رساله شیخ شرف الدین یحیی منبری	۱۳	رساله در بیان احکام نماز
۳۶	رساله حلقیات	۲۷	رساله در بیان استخراج تفاوت اوقات
۱۲۸	رساله فایده در بیان برخی الفاظ	۷	رساله در بیان امامت

۲۸	زموزات	۸۹	رسالة فرهنگ فارسی - اردو
۲۸	زموز اعظم	۲۵	رسالة فقرنامه
۲۸	زموز التوحید	۲۶	رسالة فقرنامه
۲۹	زموز العاشقین	۲۶	رسالة قطیبه
۷۸	زاد المسافرین	۲۶	رسالة مجموعه طریقت و شریعت
۹۸	زیده	۳	رسالة مقصود القاری
	الزیده فی الهیة - زبدة الهیة	۱	رسالة مکتوب در معنی و شغل محموداً و نصیراً
۲۷	زبدة الهیة	۵۸	رسالة منظومیه
۱۹	سراج المنیر	۷۸	رسالة منظوم
	سراج منیر - سراج المنیر	۲۲	رسالة ناشناخته
۱۳	سند الاسلام	۳۲	رسالة ناشناخته
۱۲۹	سیر المتأخرین	۲۷	رسالة ناشناخته
۱۱۷	سیف الملوک	۲۷	رسالة ناشناخته
۱۱۸	سیف الملوک	۱۲۹	رسالة ناشناخته
	شاهنامه - شهنشاهنامه	۸۹	رسالة وازکان
۵۸	شرح اسکندرنامه	۱۹	رسالة وصیتنامه
۵۹	شرح اسکندرنامه	۱۹	رسالة وصیتنامه حضرت رسالت پناه
۲۸	شرح بیست باب در معرفت تقویم	۳۲	رسالة هارون الرشید
۲۹	شرح تسبیح	۲۷	رسالة یوسیه
۵۹	شرح جام جهان نما		رقایم کرام - رقایم کرام
۵۹	شرح چند بیت از (تی نامه) مشنوی معنوی	۱۰۷	رقایم کرام
۶۰	شرح چهل کاف		رقعات آند رام - الشای آند رام
۶۰	شرح دیوان ناصر علی	۱۰۸	رقعات بیدل
۶۰	شرح رباعیات جامی	۱۰۸	رقعات عالمگیری
۶۱	شرح سکندرنامه	۱۱۷	رکمنی سنور
۶۱	شرح سه نثر ظهوری	۲۷	رمز العشاق

٥٠	علم نکتہ	٩١	شرح فصوص الحکم
٩٩	عیون المصادر فارسی	٩٢	شرح فصاید عرفی
٣٨	غزلان الهند	٩٢	شرح گلستان سعدی
٧٩	فائده عوت الثقلین	٩٢	شرح گل کشتی
٣٢	فالنامه	٩٣	شرح مشکوة المصابیح
٣٣	فالنامه عشره مبشره	٩٣	شرح مکاتیب علامی
١٠٠	فایده الحسینی	٩٣	شرح منظوم مثنوی معنوی
١٠٨	فردوسیة ملا طغری	٩٤	شرح مینا بازار
	فرهنگ اعظم - مفیدالمبتدی		شرح و بیان آثار ظهیری - رساله ابو الیمین
٨٩	فرهنگ مصوری (فارسی - اردو)	٣٦	شرح و ترجمه صیدنه
١١٨	فصاحت بیان	٩٢	شرح یوسف و زلیخا
١٤	فقه باری	٩٧	شکرستان
٥٠	قوانح سبعة	١٢٩	شهنشاهنامه
٧٩	قواید امانی	٧٨	شیرین و خسرو
١٤	فی احکام الصلوة	٩٩	صرف میر
٥٠	فیضان سلطان		ضوابط اعظم - ضوابط العظیمیه
٢٠	قانون تجارت شریفه	٩٣	ضوابط العظیمیه
٧٩	قصاید سعدی شیرازی	٩٥	طور معانی
٨٠	قصاید عرفی		طومار معانی - طور معانی
١١٨	قصه		عباسنامه - تاریخ شاه عباس ثانی
١١٩	قصه چهار درویش	٥	عجالة نافعہ
١١٩	قصه حاتم طایی		عروس شرح لمعات - اشعة اللمعات
١٢٠	قصه رام و سینا	٩٩	عروض مختصر
٨٠	قصه محمود و اباز	٩٣	عطیة کبری
٨٠	قصیده رائی		عقاید جامی - نظم الفراید
٩٢	قصیده مصنوع	٢٩	علم الکتاب

۸۲	مثنوی معنوی	۱۰۰	قواعد املا نویسی
۹۲	مجمع الصناع		قواعد فارسی - دستور العمل
۱۳۰	مجموعه عالمگیری	۱۲۰	کارنامه عشق
۱۲۱	مجموعه حکایات	۱۲۰	کامروپ و کام لنا
۸۲	مجنون و لیلی	۱۵	کتاب السعادات فی معرفت العیادات
۱۳۱	محاربه کابل و قندهار	۸	کتاب عقاید و کلام
۱۰۰	مختصر القوائد	۱۳۰	کتاب علی عادلشاه
	مختصر قواعد - دستور العمل	۵۱	کشف السالکین
۱۳۱	مختصری از تواریخ قطب شاهی		کلام الملوک ملوک الکلام - کلمات طیبیات
۸۲	مخزن الاسرار	۱۰۹	کلمات طیبیات
۵۲	مخزن الأشغال	۱۰۹	کلمات طیبیات
۵۲	مرآة المحققین	۱۰۹	کلمات طیبیات عالمگیری
۱۲۲	مرغوب القلوب	۸۱	کلیات علی حزین گیلانر (لاهیجی)
	مسایل اعتقادی - منافع القلوب	۵۱	کلید مخازن
۸۳	مطلع الانوار	۱۱۰	کنز المعانی ملا طغری
۸۳	مطلوب القلوب	۲۰	کیمیای سعادت
۱۵	مفتاح الصلوة	۹۰	گلدسته گفتار (فارسی - اردو)
۱۰۱	مفید المبتدی	۶۷	گلستان
۱۰۱	مقالید فارسی	۸۱	گلشن راز
	مقدمات ثلاثه ظهوریه - رساله ابوالیمین	۱۲۱	لطایف الطوائف
	مقدمة الصلاة - نام حق		لطایف الطوائف - لطایف الطوائف
۵۳	مقصدا لاقصى	۵۱	لطایف لطیفی
۱۱۰	مکاتیب علامی	۵۲	لطیفه الغیبه
۲۱	ملفوظات تیمور	۲۰	لواعب الاشراف فی مکارم الاخلاق
۶۸	مناجات نامه		ما مقیمان - ترجیع بند ما مقیمان
۶۸	مناجات نامه	۸۱	مشنوی

۸۵	نظم الفراید	۸	منازع القلوب
۸۶	نظم مثلث	۵۳	مناقب غوثیه
۵۳	نفس رحمانی	۸۳	منتخب اشعار
۱۱۱	نقل چند نامه از رقعات عالمگیری	۸۲	منتخب اشعار
۶۵	نگارنامه	۸۲	منتخب اشعار
۱۱۱	نگارنامه منشی	۱۰۱	منتخب النحو
۱۱۲	نوادرمجامع	۱۰۲	منتخب فی علم الصرف
۱۰۲	نوادرمصادر	۲۱	منهاج العابدین
۱۲۲	نوبهار عشق	۲	مواهب علیہ
۵۲	نورالاذکار فی الاسرار	۹۵	موهبت عظمی
۵۲	نورالمحققین	۸۲	میطاقه
۵۲	نورالوحده	۱۰۲	میزان الصرف
۱۶	نورالهدایه	۱۳۱	نادرنامه
	وجودالعاشقین - رموزالعاشقین	۸۲	ناشناخته
۱۱۲	وصیت نامه شیخ حمزه (عریس - فارسی)	۱۵	ناشناخته (عریس - فارسی)
۸	هزار مسئله	۸۵	نام حق
۸۶	هشت بهشت	۱۱۱	نامه ها
۸۶	هفت بند کاشی	۱۱۰	نامه محمد شاه به شاه ایران
۱۲۲	هنگامه عشق	۸۵	نسخه الرجینا
	یادگار رضایی - تذکره الهند	۵۳	نشاط العشق
۸۷	یوسف و زلیخا	۹۰	نصاب الصبیان
۸۷	یوسف و زلیخا	۹۰	نصاب الصبیان، شرح

فهرست مؤلفان

۹۳	عطية كبرى	آرزو، سراج‌الدین علی خان
۹۵	موهبت عظمی	امیران اصفهانی، غیاث‌الدین علی بن علی
۳۸	غزلان الهند	دانشنامه جهان نما
۷۲	تضمین هفت بند کاشی	امیر حسینی، سید رکن‌الدین
۶۵	طور معانی	زادالمسافرین
۳۶	شرح و ترجمه صیدنه	امیر خسرو دهلوی
۱۳۰	محمل عالمگیری	شیرین و خسرو
۶۲	شرح گلستان سعدی	قصه چهار درویش
۱۳۱	اله آبادی، محب الله	مجنون و لیلی
۶۱	شرح قصص الحکم	مطلع الاتوار
۲۷	رمزالعشاق	هشت بهشت
۷۲	دیوان امید	اندرمن منشی
		دستور حساب
		انصاری، خواجه عبدالله
		مناجات نامه
		اوده‌ای، سید علاء‌الدین
		ترجیع بند ما مقیمان
		اهلی شیرازی
		دیوان اهلی شیرازی
		ایجاد همدانی، میرزا علی نقی
		دیوان ایجاد همدانی
		ایمان پید، سید محمد خان
		گلدسته گفتار (فارسی - اردو)

۱۲۷	ترکمان منشی، اسکندر بیگ	۶۳	بافر علی خان
۵۷	تاریخ عالم آرای عباسی		شرح منظوم مثنوی معنوی
۷۰	جامی، عبدالرحمن	۱۲۸	بشالوی، منشی سبجان رای سنگه
۸۵	اشعة اللمعات		خلاصه التواریخ
۸۷	اعتقادنامه	۱۲۵	بختاور خان
۱۰۹	نظم الفراید		آینهٔ بخت
۴۶	یوسف و زلیخا	۲۲	بختیار کاکس، خواجه قطب‌الدین محمد اوشی
۶۰	جعفری باسطی، محمد صالح		دلیل العارفين
۳۹	کلمات مطیبات	۱۵	برهان پوری، فتح محمد
۷۵	چمند میر خیل، محمد قطب‌الدین		مفتاح الصلوة
۵۳	رسالة قطبيه	۷۳	بلگرامی، امیر حیدر حسینی
۹۹	الجوفاموی، ابوعلی محمد بخاری	۱۰۱	منتخب النحو
۲۰	شرح چهل کاف		بلغ، شاه روح الله
۹۳	جهانگیر یوسف (سید خطاب حسینی)		دیوان بلغ
۲۳	اسرار المشایخ		بهار، منشی رای تیک چند
۲۸	جیلانی، عبدالقادر	۵۷	بهار بوستان
۲۵	دیوان غوث الاعظم	۱۰۲	نوادرمصادر
۲۰	جیلانی، عبدالله		بیدل، میرزا عبدالقادر
۹۳	نشاط العشق	۱۰۸	رقعات بیدل
۲۸	جیلانی، کُرد		بیرجندی، نظام‌الدین عبدالعلی
۲۵	عروض مختصر	۲۸	شرح بیست باب در معرفت تقویم
۹۳	چشتی حسینی، خوب محمد		پندت مهتاب رای
۲۰	امواج خوبی	۲۵	خجسته قواعد
۹۳	بهاو بهید		پیام، شرف‌الدین علی
۲۳	خلاصه موجودات	۶۰	شرح دیوان ناصر علی

- حافظ شیرازی، خواجہ شمس الدین محمد
دیوان حافظ ۷۲
- حزین لاهیجی، محمد علی
اشعاری از حزین ۷۰
- دیوان حزین ۷۲
- کلیات علی حزین گیلانی (لاہیجی) ۸۱
- حسن دہلوی، منشی نورالدین
کتاب عقاید و کلام ۸
- حسن سایر
مستخب اشعار ۸۳
- حسن کاشی آملی
ہفت بند کاشی ۸۶
- حسینی، ابن ابو یوسف
نواید امانی ۷۹
- حسینی، ابوالیمین عبدالرزاق سورتی
رسالہ ابوالیمین ۳۷
- حسینی قادری، سلطان سید عبدالرحمن
نفس رحمانی ۵۳
- حسینی قادری، نور اللہ
کتاب علی عادلشاه ۱۳۰
- حسینی، محمد بن ابو سعید
رسالہ ذریبان مراتب فنا و وصول الی اللہ ۲۲
- حسینی، میر شاہ ظہور الدین
رسالہ در باب چہار عالم ۲۳
- حسینی، نظام الدین احمد
مجمع الصنائع ۹۲
- حسینی ہاپوری، محمد عبدالرزاق
رقعات عالمگیری ۱۰۸
- حضرت رمز اللہ
نورالوحدۃ ۵۲
- حق نما، نورالحق شکر کو تہی رمز اللہ
نورالادکار فی الاسرار ۵۲
- حیدر آبادی، حکیم رضا علی خان
تذکرۃ الہند ۳۵
- خاقانی، ابویدیل افضل الدین
دیوان خاقانی ۷۵
- خواجہ محمد وفا معروف بہ محمد صالح
جنوبیہ ۲۱
- خواجہ نظام الدین اولیا
راحت القلوب ۲۳
- خیال، ابوالفجر ارشد اشرف
شرح مینا بازار ۶۲
- خیام نیشابوری، حکیم ابوالفتح
رباعیات خیام ۷۷
- خیر آبادی، فضل حق
تحقیق الفتوی فی ابطال الطغافا ۷
- دارا شکوہ، محمد
رسالہ حق نما ۲۲
- درد دہلوی، خواجہ میر محمد
علم الکتاب ۲۹
- دوانی، جلال الدین محمد
لوامع الاشراف فی مکارم الاخلاق ۲۰

۵۲	مخزن الأشغال	دولت آبادی، شهاب‌الدین عمر زادانی
	سر سید احمد خان	۱۱ اصول ابراهیم شاهی
۱۲۷	جام جم	۱۲ تیسیر الاحکام
	سرورپ رام، خورم	راجو سنبهلی، محمد شفیع زبیری
۱۲۶	انشای ریاض الانبساط	۶۲ شرح فصاید عرفی
	سرهندی، ناصر علی	رکن‌الدین بدر مذكر سندی، بدرالدین مخدوم
۷۶	دیوان ناصر علی	۱۱ اساس المصلح
	سعدی شیرازی، مشرف‌الدین مصلح بن عبدالله	رومی بلخی، جلال‌الدین محمد
۷۰	بوستان	۸۲ مثنوی معنوی
۷۹	فصاید سعدی شیرازی	زحعی، لکهنوی بریلوی
۶۷	گلستان	۶۲ شرح گل‌کنش
	سعدی قادری، محمد صادق شهابی سعیدی	زالالی خوانساری، محمد حسن
۵۳	مناقب غوثیه	۸۲ قصه محمود و ایاز
	سهروردی، عبدالله بن حسام‌الدین	زمان بن کمال بهلون
۵۲	لطیفه الغیبیه	۷۶ دیوان واضح الکمال
	سید خطاب حسینی - جهانگیر یوسف	زینب بیگم
	سید عبداللطیف	جامع پیکر
۵۱	لطایف لطیفی	۱۱۳ سالک قادری، سید سلطان محیی‌الدین
	سید علی محمد	ارشاد الطالین
	رسالة مکتوب در معنی و شغل محموداً و نصیراً	۲۰ برهان المقصود فی اثبات الوحدة الوجودی
	سید فتح الله	۲۸ رموز التوحید
۱۳	سند الاسلام	۲۸ رموز اعظم
	سید فخرالدین احمد	۲۹ شرح اسمیه
	شرح چند بیت از (بی‌نامه) مثنوی معنوی	۵۰ علم نکه
۵۹	سید کمال‌الدین شاه	۵۰ فیضان سلطان
	ارشادنامه	۵۱ کشف السالکین
۳۹		

صلى بن نصير	۵	شاه عبدالعزیز دهلوی	۵۸
دستورالمبتدی	۵	عجالة نافعہ	۵۸
صلى قلى بیگ	۷۵	شاهی سبزواری، آقا ملک	۷۵
منتخب اشعار	۷۵	دیوان شاهی	۷۵
صہبایی، مولوی امام بخش دهلوی	۶۱	شسترى تبریزی، شیخ سعدالذین محمود	۸۱
شرح سه تتر ظہوری	۶۱	گلشن راز	۸۱
طباطبایی، میر غلام منشی	۱۲۹	مرآة المحققین	۵۲
سیر المتأخرین	۱۲۹	شرف بخارایی، شرف الذین خراسانی	۸۵
طغری کشمیری، ملا	۱۰۵	نام حق	۸۵
الہامیة ملا طغری	۱۰۵	شطاری جنت آبادی، ابراہیم	۵۹
تحقیقات ملا طغری	۱۰۶	شرح جام جهان نما	۵۹
تذکرۃ الاحتای ملا طغری	۱۰۷	شوق اکبر آبادی، الہی بخش	۲۰
فردوسیہ ملا طغری	۱۰۸	قانون تجارت شریفہ	۲۰
کتز المعانی ملا طغری	۱۱۰	شیخ حمزہ	۱۱۲
طوسی، خواجہ نصیرالذین محمد	۱۸	وصیت نامہ شیخ حداد (عربی - فارسی)	۱۱۲
اخلاق ناصری	۲۷	شیدا، نوازش علی خان	۹۷
زبدۃ الہیئۃ	۳۰	جامع القوائد	۹۷
رسالۃ خواجہ نصیرالذین محمد طوسی	۱۳	شیرازی، منصور بن محمد	۳۵
فقہ	۱۳	تشریح الابدان	۳۵
رسالۃ جان فقہ	۷	صاحب غریب نواز	۵۲
عبدالحق محدث دهلوی	۶۳	نورالمحققین	۵۲
تکمیل الایمان و تقویۃ الایقان	۶۳	صادق ہاشمی، عبید الاحرار	۱۰۵
شرح مشکوٰۃ المصابیح	۶۳	آداب عالمگیری	۱۰۵
عبدالرحمان بن عبدالسیر	۱۲۷	صدرالذین علی	۲۷
شرح تتر حان ملکم	۱۲۷	رسالۃ فریدان لکنج	۲۷

عبد الغفور	حقیقۃ المرسله	۲۰	غیب اللسان	کلمات طیبات	۱۰۹
عرفی شیرازی، جمال‌الدین محدث	اشعار پراکنده	۶۹	فانی، فقیر جامی عبدالحق	ترجمه و شرح قصیده برده	۵۷
نصایب عرفی	عطار نیشابوری، شیخ فریدالدین	۸۰	فدا، قاضی عبدالصمد	نوبهار عشق	۱۲۲۰
قصیده رانی	علامه، ابوالفضل	۸۰	قراهی، ابونصر بن بدرالدین محمود	نصاب الصبیان	۹۰
مکاتیب علامی	علوی، شاه وجیه‌الدین	۱۱۰	فطرت موسوی، میرزا معزالدین محمد مشهدی	دیوان فطرت	۷۶
رساله در بیان چهار کلمه	ظہیر بن محمود	۲۲	فقیرالدین	مرغوب القلوب	۱۲۲
ظہیر بن محمود	بیچ گنج	۹۷	قادری، جمال‌الدین	ترجمه آسان کامل	۲۱
زینده	علوی، منشی محمد عبدالکریم	۹۸	قادری حصار، نظام‌الدین احمد	میخانه	۸۲
تاریخ احمد شاه درانی	تاریخ احمد شاه درانی	۱۲۶	قادری، سید طاهر	رساله منظوم	۷۸
محاربه کابل و قندهار	عنایت الله خان	۱۳۱	قاسمی گنابادی، میر محمد قاسم	شهنشاهنامه	۱۲۹
کلمات طیبات عالمگیری	عوفی بخاراوی، سدیدالدین محمد	۱۰۹	قریشی، محمد عظیم	ضوابط العظیمیه	۹۳
عوفی بخاراوی، سدیدالدین محمد	جوامع الحکایات و لواعع الروایات	۱۱۲	کاشف شیرازی، قاضی شریف‌الدین محمد	سراج المشیر	۱۹
غزالی طوسی، ابو حامد محمد	کیمیای سعادت	۲۰	کاشفی بیهقی، کمال‌الدین حسین	مواهب علیہ	۲
کیمیای سعادت	منہاج العابدین	۲۱			
غزالی، محمود طاهر	کتاب السعادت فی معرفت العبادات	۱۵			

- ۶۲ محمد بن غلام محمد گلهوری شرح یوسف و زلیخا
 ۱۳ محمد... بن محمد علی رساله در بیان احکام نماز
 ۲۹ محمد سراج‌الذین ادعیه محمد سراج‌الذین
 ۶۱ محمد غیاث‌الذین بن جلال‌الذین شرح سکندرنامه
 محمد وفا
 ۲۲ رساله در عوالم سه گانه محمد یعقوب
 ۵۹ شرح اسکندرنامه محیی، میر محیی‌الذین
 ۷۹ فاتحه غوث الثقلین مخلص لاهوری، آنتد رام سیالکوٹی
 ۱۰۵ انشای آنتد رام
 ۱۲۰ کارنامه عشق
 ۱۲۲ هنگامه عشق
 ۷۲ مراغه‌ای اصفهانی، رکن‌الذین جام جم
 مستمند، محمد سعید مهمند
 ۱۰۱ مقالید فارسی مسکین، مهتاب رای پندت
 ۱۱۲ نوادرالمجامع مغربی، محمد شیرین
 ۲۱ جام جهان نما
- ۱۲۱ کاشفی، علی بن حسین لطایف الطوائف
 ۸۳ کمال فارسی منتخب اشعار
 ۱۱۳ کتبه لاهوری، عنایت الله بهار دانش
 ۱۰۶ کتبه لاهوری، محمد صالح بهار سخن
 ۱۱۶ کهنتری، روپ تراپن حکایت ناسکیت بی
 گرگانی، میر سید شریف صرف میر
 ۹۹ گوالباری، شیخ محمد غوث کلید مخازن
 ۵۱ گیسودراز، سید محمد خانمہ آداب المریدین
 ۲۲ رموزالعاشقین
 ۲۹ لکهنوی، شیخ عبدالجلیل چشتی رموزات
 ۲۸ لودھی، سراج‌الذین منتخب فی علم الصرف
 ۱۰۲ لوکھری، محمد اعظم مهاجر مفیدالمبتدی
 ۱۰۱ محمد اکرم عرف محمد فی احکام الصلوة
 ۱۲

	نفسی، عزیزالدین	۱۲۰	ملا مسیحا، ملا سعادت، مسیح پائی پتی
۵۳	مقصود الاقصی		قصۂ رام و سینا
	نظامی گنجوی		ملا نورالدین محمد قاری
۶۹	اسکندرنامہ	۳	رسالۂ مقصود القاری
	نعمت خان عالی		ملکزیادۂ ملتان، ملک لعل چند منشی
۱۱۲	حسن و عشق	۱۱۱	نگارنامۂ منشی
	نورالدین خوافی		منت، میر قمرالدین
۱۲	فقہ بابری	۶۷	شکرستان
	واعظ قزوینی، رفیع الدین محمد		منشی، محمد قادر خان بیدری
۱۷	ابواب الجنان	۱۳۱	مختصری از تواریخ قطب شاہی
	وحید قزوینی، میرزا محمد طاہر وحید		منیر لاہوری، ابوالبرکات منیر
۱۲۶	تاریخ شاہ عباس ثانی	۶۵	نگارنامہ
	ہانسوی، عبدالواسع		مولوی انور علی
۵۸	شرح اسکندرنامہ	۱۰۰	قواعد امدانویسی
۹۷	دستور العمل		بییدی، قاضی کمال الدین میر حسین
	ہروی، قاضی اختیارالدین حسن	۵۰	قواعد سبعہ
۱۸	اخلاق ہمایون		میر حسینی
	ہمدانی، محمد حسن حیدری	۷۷	رباعیات میر حسینی
۱۰۰	قائدۂ الحسینی		میرزا محمد خان بن فخرالدین محمد
	یحییٰ منیری، شرف الدین	۳۷	تحفۂ الہند
۳۲	رسالۂ شیخ شرف الدین یحییٰ منیری		میر محمد حسینی، سید اشرف خان
	یوسف گدا، شاہ راجو قتال جونپوری	۱۰۷	رقایم کراہم
۷۱	تحفۂ النصائح		ناگوری، حاجی عبدالقدیر
		۳۰	رسالۂ استخارہ و اومہ

فہرست کاتبان

۸۵	جمال نظم الفراید	۵۷	اکبر آبادی، عبدالرحمن ترجمہ و شرح قصیدہ بردہ
۷۶	جودہ سنگھ عرف مولچند دیوان ناصر علی	۱۲۷	امام الذہبی ولد شیخ بازید تواریخ سر جان ملکہ امیر بخش
۲۳	حافظ محمد منصور علی دانشنامہ جهان نما	۱۲۶	تاریخ احمد شاہ درانی
۷۸	حسن محیی الدین قادری رسالہ منظوم	۵۸	شرح اسکندرنامہ
	حسین بخش آداب عالمگیری	۱۳۱	محاویزہ کابل و قندهار امین اللہ
۱۰۵	کلمات طہیبات عالمگیری	۹۹	صرف میر
۱۰۹	حسینی ہاپوری، محمد عبدالرزاق رقعات عالمگیری	۱۰۲	منتخب فی علم الصرف
۱۰۸	داؤد طالب علم صرف میر	۱۰۲	میزان الصرف باقرب بیگ
۹۹	سراری، علی اکبر مخزن الاسرار	۸۱	مثنوی بہار، منشی رای تیک چند
۸۲	سندیلی، کرم رحمن رقابم کراہم	۵۷	بہار بوستان نوادرالمصادر
۱۰۷	سودھری، مہراٹھ الہامیہ ملا طغری	۱۰۲	بہوانی پرشاد، نہامہ قصہ رام و سینا
۱۰۵	تحقیقات ملا طغری	۱۲۰	بیبلہ لچھمی نرائین قصہ حاتم طائی
۱۰۶	تذکرۃ الاحیائی ملا طغری	۱۱۹	جمعفری باسطی، محمد صالح کلمات طہیبات
۱۰۷		۱۰۹	

۱۱۰	عبدالرحمن بن شیخ لطف الله مکاتیب علامی	۱۰۸ ۱۱۰	فردوسیه ملا طغری کنزالمعانی ملا طغری
۶۷	غالب محمد طالب گلستان	۱۳	سیدالدین رسالة جهاد
۳۸	غلام محیی‌الدین غزلان الهند	۴۳	سید علی بن شاه قاسم انوار رسالة حاشیه
۷۵	غلام مصطفی دیوان غوث الاعظم	۵۱	سید علی محمد بن شاه قاسم اسرار کلید مخازن
۱۲۹	غیاث‌الدین شهنشاهنامه	۵۲	لطیفه الغیبیه شکر ناتھ، پندت
۸۲	قادری حصاری، نظام‌الدین احمد مبخانه	۱۱۲	حسن و عشق شیخ ظهورالدین
۳۵	قادری، سید شاه محمد عبدالله رفاهی تذکره الهند	۴۶	رسالة قطبیه شیخ غلام محیی‌الدین
۳۰	قریشی هاشمی محمد ابو تراب عرب رسالة ادعیه	۲۰ ۱۱۱	قانون تجارت شریفه نامه‌ها
۳۰	مقصدا لاقصی رسالة خواجه نصیرالدین محمد طوسی	۸	هزار مسئله شیخ موسی بن شیخ داور
۵۳	قلندر خان قلندر خان	۵۳	نفس رحمانی صالح محمد
۱۶	فقه بابری نام حق	۱۱۳	بهار دانش صمد امیر محمد
۸۵	قصرالدین پنجاه و یک قانون	۲۱	ملفوظات تیمور صمد میر امجد
۱۲	لوچن رای کاهمه خلاصه التواریخ	۳۲	رسالة شیخ شرف‌الدین یحیی منبری
۱۲۸			

۸	کتاب عقاید و کلام	محسن
۶۷	گلستان	فر احکام الصلوة
	منشی، محمد قادر خان بیدری	محمد امین
۱۳۱	مختصری از تواریخ قطب شاهی	شرح گل کشی
	میان مصلح الدین	محمد عبدالله منشی عرف امیر صاحب
۹۰	نصاب الصبیان	مجمعل عالمگیری
	میر اسدالله ولد عبدالخالق	محمد فاضل بن شیخ
۲۱	ترجمة انسان کامل	شرح فصوص الحکم
	میر اشرف	محمد قاسم
۲۵	رساله درویشی	نصاب الصبیان
	میرزا علی نواز بیگ	محمد قاسم بن رحمت الله
۷۲	تضمین هفت بند کاشی	بوستان
	میر وارث علی بن مظفر علی سادات رضوی	محمد کمالی
۱۳۰	کتاب علی عادلشاه	نصاب الصبیان
	نبی دهر	محمد مشهور علی جیلانی
۱۳۰	مجمعل عالمگیری	دیوان حزین
	وفا، غلام حیدر	محمد نعیم ولد محمد حقیقظ
۱۰۹	کلمات طیبیات	سیف الملوک
	هاپوری، مظفر علی	مرشاد
۳۷	رساله ابو الیمین	عطیة کبری
۶۰	شرح دیوان ناصر علی	مصطفی جد مظفر علی
۶۱	شرح سه نثر ظهوری	شرح چند بیت از (تر نامه) مشنوی معنوی
۶۳	شرح مکاتیب علامی	مظفر علی
۶۲	شرح مینا بازار	انشای آند رام
۸۰	قصاید عرفی	تاریخ شاه عباس ثانی

۹۰	نصاب العیون، شرح	۲۰	لواعب الاشراف فی مکارم الاخلاق
۹۵	نگارنامه	۱۳۱	مخاربه کابل و قندهار
۱۰۰	تاریخ افغان	۱۳۲	تاریخ افغان
۱۰۱	تاریخ افغان	۱۳۳	تاریخ افغان
۱۰۲	تاریخ افغان	۱۳۴	تاریخ افغان
۱۰۳	تاریخ افغان	۱۳۵	تاریخ افغان
۱۰۴	تاریخ افغان	۱۳۶	تاریخ افغان
۱۰۵	تاریخ افغان	۱۳۷	تاریخ افغان
۱۰۶	تاریخ افغان	۱۳۸	تاریخ افغان
۱۰۷	تاریخ افغان	۱۳۹	تاریخ افغان
۱۰۸	تاریخ افغان	۱۴۰	تاریخ افغان
۱۰۹	تاریخ افغان	۱۴۱	تاریخ افغان
۱۱۰	تاریخ افغان	۱۴۲	تاریخ افغان
۱۱۱	تاریخ افغان	۱۴۳	تاریخ افغان
۱۱۲	تاریخ افغان	۱۴۴	تاریخ افغان
۱۱۳	تاریخ افغان	۱۴۵	تاریخ افغان
۱۱۴	تاریخ افغان	۱۴۶	تاریخ افغان
۱۱۵	تاریخ افغان	۱۴۷	تاریخ افغان
۱۱۶	تاریخ افغان	۱۴۸	تاریخ افغان
۱۱۷	تاریخ افغان	۱۴۹	تاریخ افغان
۱۱۸	تاریخ افغان	۱۵۰	تاریخ افغان
۱۱۹	تاریخ افغان	۱۵۱	تاریخ افغان
۱۲۰	تاریخ افغان	۱۵۲	تاریخ افغان

فهرست اماکن

۸۰، ۶۹	شیراز	۱۱۰	ابراهیم آباد
۸۶	عمان	۱۱۱	ایران
۱۳۱	قندهار	۱۲۷	ایلفرب
۱۸	قهبستان	۱۱۵	بغداد
۱۳۱	کابل	۱۲۷	بکهان
۱۳۰، ۱۲۵، ۱۰۸	کشمیر	۲۵	بنگاله
۱۳۱	کوتوال	۱۱۷	برگنه انتور
۱۳۱، ۸	گجرات	۱۲۰	چنگل
۱۲۱	گرجستان	۱۲۰، ۱۱۹، ۷۷	چین
۱۳۱، ۱۱۶، ۸۰، ۶۹	لاهور	۱۱۹	ختن
۱۲۵	لندن	۱۱۷	خراسان
۱۱۸، ۱۱۷	مصر	۱۱۳	خرمیه
۶۱	مصطفی آباد	۱۳۰، ۱۲۷	دکن
۱۲۶	نارنول	۱۲۸، ۱۲۵، ۱۱۱، ۵۷، ۲۵	دهلی
۱۱۷	ناکابور	۱۲۵، ۱۱۰، ۷۳	دهلی نو
۵۲	ناکجهری	۱۱۸	رایبه
۱۲۷	نرمیل	۹۸	رودلی
۱۲۶	نزهت آباد	۱۱۹	روم
۲	هرات	۱۱۶	سنگل دیب
۱۲۹، ۱۲۰، ۳۸، ۳۷، ۱۲	هند	۱۱۵	شام
۱۲۸، ۱۲۰، ۳۸	هندوستان	۱۱۵	شامات
۱۱۸	یمن	۱۰۶، ۶۱، ۲۵، ۲۱	شاهجهان آباد

It has been assigned to the publication of the catalogue of Persian manuscripts of the Public Library and Archives of Patiala (Punjab-India) compiled by Ustad Ahmad Monzavi.

Acknowledgments

In the end, the editor of this catalogue feels it necessary to acknowledge the names of all those who have put in their sincere efforts in the completion of this work: Mr. Latif Talibi, who has prepared this catalogue and Mr. Yousuf Zai, who has ably assisted him deserve our thanks and admiration. Assistance in the form corrections and providing titles has also been provided by research scholars of the Persian departments of Jawaharlal Nehru University and Delhi University, namely, by Seyyed Ghulam Nabi Ahmed, Wasif Ahmed and Mohammad Saeed Dehlavi, and their contribution is duly acknowledged. We would also like to thank Mr. Abdur Rehman Qureshi and Mr. Mohammad Asif Ali for their careful typing and pagination of the text, and our thanks also go out to Mr. Mohammad Hasan Haddadi who has very ably fulfilled the responsibility of getting this volume printed.

We would also like to profusely thank Dr. Ravinder Gargesh from the Department of Linguistics, University of Delhi, and Mr. Yunus Jafri, ex-reader of Persian at the Zakir Husain College, for having translated all the Forewords (Issues No. 1 to 5).

Finally, we wish to express our heartfelt thanks to Dr. Khaliq Anjum, who has provided all facilities of his library cheerfully to the Persian Research Centre. We fondly remember and thank the late Mr. Habib Khan, the Incharge of the library of *Anjuman-e-Tarraqqi-e-Urdu-e-Hind*, who had assisted the personnel of the Persian Research Centre in a number of ways. It is hoped that his services will be accepted by God and his soul will rest in peace in its heavenly abode.

It is an admitted fact that without the help and co-operation of all the persons mentioned above this work could not have been completed.

Thanks be to God in the beginning and the end.

Seyyed Bagher Abtahi
 Director
 Persian Research Centre
 Iran Culture House
 New Delhi

Methodology

The methodology employed here and in other volumes under preparation as mentioned earlier, is the one employed in "The Common Catalogue of Persian Manuscripts in Pakistan", and its features are mentioned as below:

- i) Introducing a manuscript: This contains an alphabetical list of all the titles of the manuscripts, the names of authors, compilers, translators along with their respective titles and pen names. Next their date of demise, and if available their dates of birth and the year of compilation have also been mentioned. The chapter divisions along with their sub-parts have also been indicated.
- ii) In the preparation of this volume references to other source materials have also been made. Of particular mention are the catalogue of Persian Manuscripts of the National Museum at Karachi, Pakistan, the catalogue of Persian manuscripts compiled by Professor Ahmad Monzavi, the catalogue of manuscripts at Ganjbaksh and the ones at the Salarjung Museum, Khudabaksh Library, Ivanove, Habibganj, Banaras, Maulana Azad Aligarh, and Feroze etc. All these sources have been utilised in order to create a wide field of reference in the form of a common catalogue of manuscripts preserved in the Indian sub-continent. In addition catalogues like that of Kashf-ul-Zunoon and Al-Zaria have also been viewed and their descriptions have also been included in the present catalogue.
- iii) The description of a manuscript throughout the volume has been provided serial numberwise for the users. Another serial number in Latin forms has been assigned to additional copies of a manuscript. The catalogue also contains information about the form of the script used, the number of folios and lines, and the physical measurements of the manuscript. If available the name of the scribe and the year of scribing have also been mentioned.
- iv) In the case of manuscripts not having a title, a title has been provided to them after a very careful study. However, manuscripts of unknown authorship have been mentioned under the heading 'Anonymous'.
- v) It is also worth mentioning here that the title of the present catalogue bears the number 2. This numbering has been done to point out the number of the catalogues prepared by the Persian Research Centre, for example, serial number

Archives, which was prepared by Professor Monzavi, has served as a model for catalogue preparation.

It may also be mentioned that the editor of the present catalogue and of the other catalogues which are under preparation has tried to follow the procedure adopted in the common catalogue and is grateful to the compiler of that volume. However, in spite of the efforts of experts in introducing the Persian manuscripts along with their detailed description in the present volume some errors or mistakes may have crept in. The learned users of this volume are requested to bring to our notice shortcomings if any so that an error-free volume may be published.

In this catalogue a total of 350 manuscripts find mention. The methodology employed in 'The Common Catalogue of Persian Manuscripts in Pakistan' has been used so that the manuscripts may be presented accurately. The present manuscripts catalogued belong to the library of the Anjuman-e Tarraqqi-e Urdu-e Hind.

Anjuman-e Tarraqqi-e Urdu-e-Hind (Urdu Ghar)

The Anjuman-e Tarraqqi-e Urdu-e-Hind (The Society for the Promotion of Urdu) was founded in 1903 in India. Mr. Shibli Nomani, the learned scholar and the famous literary figure of India, was its first secretary. Following him other renowned personalities of India like Mr. Aziz Mirza, Maulavi Abdul Haq, Qazi Abdul Ghaffar and Al-e-Surur were respectively elected as Secretaries. At present Dr. Khaliq Anjum, who himself is a great writer of Urdu and whose literary works are well known to all in the field of Urdu literature, is the secretary.

The main aim of forming this society was to promote researches in the field of Urdu language and literature. This society has published many books, organised various seminars, literary meetings etc. At present the society publishes two journals, one a weekly titled *Hamari Zaban* and the other a quarterly journal titled *Urdu Adab*.

The library of the Anjuman-e Tarraqqi-e Urdu-e-Hind has many valuable manuscripts in Persian, Arabic and Urdu. Their number as mentioned earlier is 350. The present catalogue prepared by the Persian Research Centre contains a detailed description of these manuscripts.

By the way it may also be mentioned that the society also has a well-equipped archives in which about one hundred fifty thousand rare letters in Urdu language have been preserved. A list of these has also been prepared.

FOREWORD

A distinctive feature of the vast land India has been its continuous, dynamic interaction for about a thousand years with the rich cultural heritage of the Persian language. This blessed interaction has brought into existence many valuable works in the fields of poetry, mysticism, history, biography, lexicography, theology and in the areas of human sciences.

At present thousands of manuscripts in Persian exist in many public libraries and private collections in different parts of the country. The fact that many such manuscripts have been retained as inherited legacy from one generation to another in many homes is ample documentary evidence about the vast influence of the Persian language and literature in the past centuries in this region, and, this is proof in itself that speaks volumes about the love and attachment of the people of this region to the Persian language.

The Persian Research Centre – keeping in view the importance of these valuable manuscripts in the Persian language – considers it its duty, given its capacity and limitations, to prepare a catalogue of these manuscripts as per modern practice. It is also worth mentioning here that a few years ago some volumes had been published by this centre which, in editing, in introducing the works, in describing the manuscripts and in preparing the lists, had adopted such a system which was different and better than the previous ones.

Here it may also be mentioned briefly that in preparing the present catalogues and others that would be prepared for the use of the professors and researchers of Persian language, necessary efforts have been made and much attention has been paid to the method utilised in the preparation of the manuscript of *"Fehrist Mushtarak Nuxxehai Xati Farsi Pakistan"* (The Common Catalogue of the Persian Manuscripts in Pakistan), for the path charted out by Prof. Monzavi in preparing the general catalogue is an admirable and a desirable one. A similar method has been adopted here so that the present catalogues along with the others that may be eventually prepared can be collected under the title of "A general catalogue in the Indian subcontinent".

Fortunately, the preparation and publications by the Persian Research Centre of the catalogue of Persian manuscripts of the Public Library at Patiala and the Patiala

A Descriptive Catalogue of Persian
Manuscripts in the Library of
Anjuman-e-Taraqqi-e-Urdu - India

- A Descriptive Catalogue of Persian Manuscripts
in the Library of Anjuman-e-Taraqqi-e-Urdu
- Compiled by, Persian Research Centre
Iran Culture House, New Delhi 110 001
- Cover Designed by, Majid Ahmady
- First Print, 1999
- Printed at Press Works, 30, Parking Centre
Mall Road, Delhi 110054
- Price Rs. 500/-

Persian Research Centre
Iran Culture House, New Delhi

Series: 2

A Descriptive Catalogue of Persian
Manuscripts in the Library of
ANJUMAN-E-TARAQQI-E-URDU - INDIA

Persian Research Centre

Iran Culture House, New Delhi